

Erdészeti Lapok

Alapítva: 1862-ben

CLIV. évfolyam
2019. július-augusztus

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata

www.oee.hu

Az OEE 150. JUBILEUMI VÁNDORGYŰLÉSE TOLNÁBAN

A harmadik oldal

A tolnai Vándorgyűlésünk terepi helyszíneit járva, a Wosinsky-sánc közelében, a szilárd burkolatú erdészeti üzemi út mellett, az erdő fáinak árnyékában, minden földi jóval elhalmozott kis asztalok álltak, hogy a nyári melegben a szakmai programokon résztvevők menet közben fel-frissíthessék magukat.

Katonás rendben sorakoztak a csinosan tálalt, jobbnál jobb falatok az ízlésesen díszített kis standokon, többségében helyi termelők helyi termékei. Sőt, a házi aprósüteményeket, sós ropogósokat, pogácsákat a házgazda Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. központjában dolgozó kolléganők maguk sütötték, és ami még ennél is több, maguk is kínálták!

Így történetelt meg, hogy a Wosinsky-sánc közelében a lehető legtermészetesebb magától értetődő módon, minden kötelezően felvett protokolláris póz nélkül, az erdőgazdaság gazdasági vezérigazgató-helyettes asszonya tálalta a kóstolókat, töltötte a hűsítő nedűket. S közben kedvesen-kedélyesen elbeszélgettünk. Pestiesen szólva: „Azért ez nem semmi!”

Bár mosolyogni valóan kis dolognak tűnik, de a pillanat közvetlensége, emberközelsége, a vendéglátás őszinte szívvelsége jelképszerűen megragadt bennem. Mert méltóan a jubileumi 150. alkalomhoz, ez a szívvels magyáros vendéglátás – a fogalom legnemesebb értelmében – a teljes rendezvényt végigkísérte.

A kastélypark helyszíne visszafogott rangot, eleganciát adott a jubileumnak, a küldöttgyűlés arányosan és kellően ünnepélyes volt, ahol megtiszteltük a felszólalókat, a kitüntetetteket, meghallgattuk a beszédeket. De, amikor az Év erdésze már-már a feje tetejére kellett, hogy tegye a különdíjként kapott méretes művészi alkotást, mert a kezében már legalább három kupa és egy átlaló volt, nem volt gátja a jó ízű nevetésnek sem a színpadon, sem a sorok között.

A küldöttgyűlés után számtalan kötetlen és mégis tartalmas kikapcsolódási lehetőségre nyílt alkalom – a baráti fröccsözéstől a komolyzenei koncert hallgatásig –, hogy az ünnepi vacsoráig hátralévő időben átálljanak a tagtársak a már kötetlenebb hullámbosszra, egymásra találjanak az egymást ritkábban látó kollégák, barátok, ismerősök. S később a felhőtelenebb szórakozásban is kivehette a részét, aki arra vágyott.

Egy szó, mint száz: méltón ünnepelhattunk, jól szórakozhattunk, szakmázhattunk és ami a fő: együtt lehetünk! Kicsit otthon voltunk Tolnában, melyért köszönet és hála a házgazda kollégáknak!

Nagy László főszerkesztő

A tartalomból:

VÁNDORGYŰLÉS

- Gál László:** Erdőborította szelíd lankák táján214
- Horváth Csaba:** A Tolnai-hegyhát és a Völgység növényföldrajzi jellemzése218
- Antli István:** Erdőállományok és erdőgazdálkodás Tolnában221
- Kovács Tamás:** Vadgazdálkodás és vadászat a Gyulaj Zrt.-nél223
- Gál László:** Tolna megyei erdők története225
- Ünnepi közgyűlés a lengyeli Apponyi-kastély parkjában229
- Andrési Pál:** Régmúlt vándorgyűlések tárgyi emlékei261
- Andrésiné, dr. Ambrus Ildikó:** Az ország legjobb erdészei versenyeztek Tolnában262
- Dr. Jánoska Ferenc:** Beszámoló a 2019. évi erdőmérnöki záróvizsgákról264
- Lőrincz Viktor Rudolf, Náray Lajos:** Barangolás Erdélyben265
- Dr. Jánoska Ferenc:** A süttöi Rákóczi-hárs267
- Szabó Lajos:** Az erdészeti erdei iskolák sikertörténete dióhéjban269
- Schendlné Farkas Zsuzsanna:** A Muraerdő vidékén jártak a vasi erdészek270
- Garamszegi István:** Útkeresés az állandó erdőborítás melletti erdőkezelésben az EGERERDŐ Zrt. területén271
- Dr. Illyés Benjamin:** Az 1956-ban „negyedéves”, gyémántdiplomás erdész évfolyamtársak soproni találkozója274
- Wagner Tibor:** Az Egri Erdőgazdaság igazgatói, 1945–2018276

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület havonta megjelenő folyóirata

CLIV. évfolyam

7-8. szám (július augusztus)

A kézirat lezárva: 2019. július 26.

**A címlapon:
Százötvenedszer is...
Fotó: Csatlós Norbert**

FŐSZERKESZTŐ: **NAGY LÁSZLÓ**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE:
HARASZTI GYULA

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:
dr. Csóka György, Duska József,
Elmer Tamás, dr. Gribovszki Zoltán,
Kiss Csaba, Lomniczi Gergely, Puskás Lajos,
dr. Schiberna Endre, Sipos Sándor,
Szentpéteri Sándor, Wisnovszky Károly

SZERKESZTŐSÉG:

1021 Budapest, Budakeszi út 91.
Telefon: 06 (1) 201-6293
Mobil: 06 (20) 330-3462
e-mail: erdlap@oee.hu
www.oee.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület,
1021 Budapest, Budakeszi út 91.

Levélcím: 1021 Budapest, Budakeszi út 91.
FELELŐS KIADÓ: **ZAMBÓ PÉTER** elnök

Tördelőszerkesztő: Balog Zoltán
Olvasószerkesztő, nyelvi korrektor:
Macsikásy Zsuzsa

Nyomdai munkák:

Pharma Press Nyomdaipari Kft., Budapest
Felelős vezető: Fabók Dávid ügyvezető

Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

ISSN 1215-0398

Megrendelhető!

Erdész emléktárgyak, egyesületi kiadványok az Országos Erdészeti Egyesülettől

Megrendelés a www.oee.hu honlapon elérhető *termékmegrendelő* alkalmazáson keresztül, vagy közvetlenül az OEE Titkárság megkeresésével lehetséges.

A megrendelt termékek személyesen az OEE titkárságán (1021 Budapest, Budakeszi út 91). vehetők át, vagy postai utánvétellel a megadott címre küldjük őket.

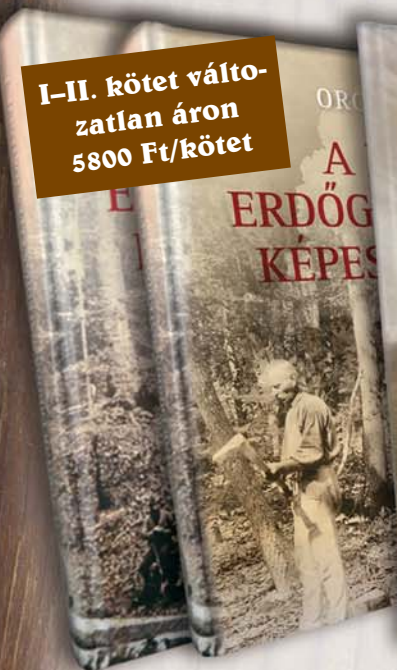
További részletekért látogasson el honlapunkra!

Várjuk megrendelését!

OEE Titkárság

A magyar erdőgazdálkodás képes története I–II–III. kötet

I–II. kötet változatlan áron 5800 Ft/kötet

Megjelent, megvásárolható!
III. kötet ára: 6500 Ft/kötet.

Az Országos Erdészeti Egyesület legszebb hagyományait folytatja, amikor útjára bocsátja dr. Oroszi Sándor erdőmérnök-erdészettörténész szerkesztésében a magyar erdőgazdálkodás történetét képekben megjelenítő, háromkötetes egyedi albumsorozatát.

Gyökerek és Lombok 12. kötet

Megjelent az Erdők Nemzetközi Napján, megrendelhető!

Megjelent Pápai Gábor legendás erdész életút riportsorozatának utolsó, befejező része.

Ár: 3500 Ft/kötet

Országos Erdészeti Egyesület ALMANACH I.

Ár: 3000 Ft/kötet

2019-ben megjelenik a helyi csoportokat, szakosztályokat bemutató II. kötet!

Az OEE történetét, szervezetét bemutató hiánypótló kétrészes kiadvány első kötete.

A teljes terméklista a www.oee.hu egyesületi honlapon érhető el.

Erdészcsillag kítűző

Egyedi ezüst tagsági jelvény, 15 mm-es átmérő, dobozba csomagolva.

Ár: 4300 Ft/db

Ár: 3500 Ft/db

A magyar állam összes erdőségeinek átnézeti térképe 1896

A híres Bedő-féle erdőterkép digitálisan felújított, kiváló felbontásban megjelenített, színes kivitelű, ófszet íves nyomással, B1-es méretben (98 x 63 cm) gyártott, műanyag kupakkal záródó papírhengerbe (tuba) csomagolt és címkével ellátott reprint kiadása.

Erdőborította szelíd lankák táján

Tolna vidékének alapvető természeti vonásait a szelíden hullámzó, erdőborította domborok és a közéjük beékelődő völgyek, kisebb medencék sorozata jellemzi, de ettől az első pillantásra nem túl markáns földrajzi képtől elszakadva, jobban megismerve e vidéket, rendkívül változatos kistájakat, kistájrészteket fedezhetünk fel. A Duna hullámterétől, az árvalányhajás homokbuckákon, a löszön kialakult dombvidéki cseres-tölgyeseken át a bükk-kőris elegyes szurdokerdők világáig számos természeti érdekességgel találkozhatunk.

A *Tengelici-homokvidék* a Mezőföld déli részén a Sárvíz-völgye és a Paks környéki Duna-ártér közé beékelődve alakult ki. A Tengelici-homokvidék alapközete pleisztocén homok, az Ős-Sárvíz folyóvízi üledékéből képződött törmelékkúp. A törmelékkúp pannon rétegekre települt, amelyek sehol nem bukannak ki a felszínre. A terület az újpleisztocén elején tektonikus mozgások következtében kiemelkedett, szárazra került, így megkezdhette felszínalakító munkáját a szél.

A pleisztocén végének száraz időszakában átalakult futóhomokfelszínre. Eközben lösz is képződött a területen, így egyes feltárásokban lösz-, homokos lösz- és futóhomokrétegek váltják egymást. Ilyen példa a homokterület közepén kiemelkedő györkönyi

pincefalu, melynek löszdombja adta a lehetőséget a pincék sokaságához. Ma a tájegység felszíni felépítő közete a futóhomok, tengerszint feletti magassága 150–160 m átlagosan.

A kontinentális klímával és gyenge szubmediterrán hatással jellemzett területen az átlagos évi középhőmérséklet kicsivel 10 fok feletti. A levegő átlagos páratartalma 50% körül alakul, azonban nyáron gyakoriak a több napig, esetenként két hétig is tartó rendkívül száraz, meleg időszakok. Az évi átlagos csapadékmennyiség 570–590 mm.

A Tengelici-homokvidék állandó víző folyó- és állóvizekben szegény. A múlt század első feléig még több kisebb-nagyobb tó volt ismert területén, de a tavak mára szinte minden esetben kiszáradtak, elnádásodtak, vagy zombékosokká,

esetleg fűzlápokká alakultak át. A legjelentősebb vízfolyások a Hardi-ér és a Malom-patak. Mindkettő vízhozama jelentősen változó, aszályos években gyakorlatilag kiszáradnak. A természetes vízfolyások mellett számtalan csatorna és árok hálózta be a mélyebben fekvő területeket, amelyek vize időszakos.

A homokvidék talajainak nagy része a rozsdabarna erdőtalajok közé sorolható. A kisebb magasságú, enyhe meredekségű buckákon gyengén humuszos homoktalajok dominálnak, amelyekben a sekély, alacsony humusztartalmú felső szint alatt erősen meszes, szélfújta homok található. Típusos futóhomok csupán kisebb foltokban és összességében kis kiterjedésben található a leghullámossabb és legmagasabbra kiemelkedő buckás területeken, így pl. a németkéri Látó-hegyen. A mélyebb fekvésű részeken foltokban réti, illetve lápos réti talajok találhatóak. Helyenként, kis kiterjedésben tőzeges láptalajok fordulnak elő (Kistapé, Németkér), elsősorban az egykori vízállások és vízfolyások mentén.

A *Tolnai-hegyhát* és a *Völgység* a Tolnai-dombság táj nagy részét fedi le. A *Tolnai-hegyhát* táj geológiailag pleisztocénkori dombvidék, amely a pannon tengerfenék kisebb törésvonalai és a természeti erők romboló hatására keletkezett. Széles, hullámos dombhátak és többnyire egyenes völgyek jellemzik. A lösz nagy területeket beborított, még tovább fokozva a terü-

A Kapos völgye a Tolnai-hegyhátról

8 millió éves őskövületek a kurdi földtani alapszelvényből

let dombvidék jellegét. Észak-északnyugati, dél-délkeleti, valamint erre merőleges irányú törések tagolják a területet, a völgyek az ilyen csapású szerkezeti vonalak mellett alakultak ki, nagy medrű, de sekély vizű, sekély esésű rétvölgyekké. A völgyek szűkei, a területet a dombtetők és a meredek domboldalak uralják, ezért a talaj száraz, a talajvíz mélyen van.

E jellegzetes domborzat miatt néha hegyvidéki jellege is van a területnek, az alacsony szintkülönbségek ellenére. A tengerszint feletti magasság 120–280 m között változik. A lösztakaró vastagsága változó, néhol a 100 métert is eléri. A Kárpát-medencében itt találkozunk a

Lössbevájt mélyút a Tolnai-hegybáton

löss lepusztulásának leggazdagabb formakincsével, a bevágódott mély utak oldalfalai néhol a 10 métert is eléri. A Hegyhát egyéb földtani érdekessége: Kurd településnél, a Kapos folyó mellett

földtani alapszelvényt jelöltek ki, ahol tanulmányozható a Kárpát-medence jelentős részét beborító, kissé sós vizű Pannon-tó üledéksor anyaga és az akkori élőlények ősmaradványai, mely a késő-miocén korszakban, mintegy 8-7 millió éve rakódott le.

A Hegyhát déli határán található a *Völgység*, mely a törésvonalak mentén igen aprólékosan feldarabolt „csupavölgy” kistáj.

A táj klímája mérsékelt meleg – mérsékelt száraz, erős szubmediterrán hatással. A két tájrészlet között csapadékelátásban, ebből fakadóan a növényföldrajzban is jelentős különbség mutatkozik: míg a Hegyhát északi részén 620–650 mm, addig a Hegyhát déli részén és a Völgységben helyenként akár 50–100 mm-rel több csapadék is hullik. Ennek is köszönhető, hogy a szűk völgyekben magasabb páratartalom alakul ki, így utóbbiban extra zonálisan megjelenik már a bükk is. Az évi átlaghőmérséklet 10,5 °C, a tél enyhe, kevés a hótakaróval borított napok száma.

A táj alapjában véve vízszegény, forrás alig található. A hegyhát nyugati oldalán folyik a Kapos folyó, szabályozott mederben, de ez a dombvidék talajainak vízháztartásában nem jelent szerepet. Elsősorban a völgyek alján várhatunk majd jobb növekedést a humuszos lejtőhordaléknak, az oldalsó lefutó, szivárgó víznek és néhány esetben a talajvíznek köszönhetően, a domboldalakon jóval szárazabb és erodáltabb termőhelyeket találunk.

A Tolnai-hegyhát és a Völgység erdőtalaja általában löszön kialakult barna erdőtalaj. Az erózió sok helyen lemosta az A szintet, helyenként még a B szint egy részét is. Az így felszínre került rétegek, a kevés csapadék miatti lassú kimosódás és a lösz miatt erősen meszesek, elsősorban ez szabja meg az erdőtenyészet feltételeit.

A Hegyhát déli részén és a Völgységben a magasabb csapadéknak köszönhetően inkább agyagbemosódásos barna erdőtalajok a jellemzőek,

míg a Hegyhát északi részén a barnaföld a jellemző. Az erodáltabb, meredek domboldalakon és a hegytetőkön karbonátmaradványos barna erdőtalajok találhatóak. A völgyekben lejtőhor-

dalék talajok alakultak ki, melynek termőhelyi feltételeit erősen befolyásolja, hogy mennyire meszes hordalékot hozott az erózió.

A Balatontól egészen a Kapos völgyéig húzódó *Külső-Somogy* táj Tolna megyében is jelentős résszel képviseli magát, elsősorban a legnagyobb egybefüggő erdőfoltjával – az északról a Koppánnyal, délről pedig a Kapos völgyével határolt – *gyulaji erdőtömb* és a körülötte lévő mezőgazdasági területekkel.

Belső-Somogytól eltérően magasabb tengerszint feletti magassággal rendelkezik, akár 200–300 méterre is kiemelkednek a lösszel borított széles dombhátak. A Tolnai-hegyháttól eltérően itt

Tengelici homokvidéken elláposodó tó

nem szűk, hanem széles völgyekkel találkozunk már. A feltöredezett pannon táblák déli irányú dőlése, billenése miatt a dombok északi kitétségei meredek oldalakat, a déli kitétségekben pedig lankásabb lejtőket eredményezett.

A táj keleti része, a gyulaji erdőtömb mérsékelt meleg – mérsékelt száraz éghajlattal rendelkezik, kontinentális és szubmediterrán hatással egyaránt. A tél enyhe, a nyár meleg. A szubmediterrán hatás jól érzékelhető a csapadékeloszlásban, az évi mennyiség 40%-a esik nyugalmi időszakban. Évi középhőmérséklet 10,4 °C, tenyészidőszakban 17 °C, átlagos csapadékösszeg 640 mm. Az alacsony csapadék miatt elsősorban barnafölddel találkozunk, de jelentős erózióra utal a földes váz talajok és a humuszkarbonát talajok nagy része.

Gál László

erdőművelési és közjóléti ágazatvezető, Gyulaji Erdészeti és Vadászati Zrt.

Fotók: **Göbölös Péter, Gál László**

Adatok Tolna megye flórájához

Hazánkban találni még számos oly vidékeket, nagyobb területeket, a melyeket florisztikai szempontból eddigelé nem vizsgáltak át, pedig a vegetációjuk eredetiségére nézve megérdemelték volna, hogy rájuk több gondot fordítsanak. Ilyen vidékekhez tartozik Tolna vármegye legnagyobb része is, mert ennek eddig még csak a széleit kerülgették a botanikusok.

Már Kitaibel járt Paks és Várallja tájékán slavoniai útja közben, majd az 50-es években Hildebrand bécsi kertész, Veszprém és Fehér megyékben gyűjtve a határszélnél Kért is érintette, míg legújában Menyhárt L. volt kalocsai tanár Paks és Dunaföldvár vidékét kutatta át nagy eredménnyel.

Mindezek után nem lesz talán érdektelen, ha én azon néhány adatot, a melyet a megye közepe táján eddigelé gyűjthettem, világgá bocsájtom; annyiival inkább, mert az általam bejárt vidék eddig egész ismeretlen volt.

A növénygyűjtést csak néhány év óta folytatom s így nem igen volt alkalmam nagyobb területet bejárni, hogy ez által az

egész megye vegetációjáról általános fogalmat szerezhettem volna, hanem csak Szt.-Lőrincz, Kis-Székely és Varsád falvak vidékét kutathattam át, a melyek bizony csak kis részét teszik ki a megyének. Mindazonáltal megkísérlem, hogy néhány szóval jellemezzem ezen bejárt terület vegetációját.

Valamint az egész megye sem áll egyébből, mint kisebb-nagyobb dombok láncolatából, a melyek szélesebb vagy keskenyebb völgyekkel, patakokkal és folyókkal szakítják meg, s így néhol a dombos, erdős hegyvidék, másutt meg a sík lapály és rétság lép előtérbe és lesz uralkodóvá: úgy van ez a mi vidékünkön is.

Míg Szt.-Lőrincz, mely a Sió mellett fekszik, jobbára sík határral bír, és a Sió és Sárviz között nagy rétsége, mocsárai vannak, addig Kis-Székelyben inkább a magasabb löszdombok uralkodnak s nagy részök erdővel van borítva, a rétság pedig igen csekély katlan által képeztek, hasonlóképp Varsádon is a fennsík az uralkodó.

Magasabb köves, meszes hegyek csak a baranyai határszélnél találhatók, a mi dombjaink mind löszből állanak. Szíkes hely sincs a közvetlen közelségben, hanem csak Szekszárd vidékén és Czeczén Fehér megyében. Ezekből következik, hogy a flóra sem mutathat fel valami meglepő újdonságokat, hanem csak az alacsonyabb dombvidék, erdők, mezők, lapályos rétek stb. növényeit; de ezek között is találni több érdekes fajt, a mely nemcsak a megyére, hanem hazánk flórájára nézve is fontos.

Ilyenek: *Inula media* Ma B., mely eddig Magyarországon nem találtatott; *Trifolium gracile* Thuill., melyet hazánkban Janka V. Úr találta először Svinicánál, második termőhelyét én találtam Kis-Székelyben; *Silene viridiflora* L., eddig csak a magasabb hegyvidékekről volt ismeretes, 600 lábnál alantabb nem igen szedték, holott nálunk 400-500 láb magas dombok vágásaiban elég gyakori, a *Genista hungarica* Kerner. szinte új a megyénkre nézve, nemkülönben a *Trifolium medium* var., a *Melica Magnolii* Gr. Godr. szinte nem közöltetett hazánkból.

Az erdők közül csak a tölgyes kevert erdő van nálunk képviselve; bükkfák egyedül a baranyai határszél magasabb hegyein nőnek. A tölgyfák többféle fajai találhatók, de ezek is ritkán lépnek fel önállóan csoportokat alakítva, hanem leg-

inkább gyertyánfával és kőrissel vannak keverve. A gyertyánfa nagy mennyiségben található különösen a k.-székelyi erdőben és sok helyen ez képezi az erdőt míg a kőriska jobban Varsádon van elterjedve, mint hézagpótló.

A. RÖDTKLÖVER, TRIFOLIUM PRATENSE L.
B. SKOGGKLÖVER, TRIFOLIUM MEDIUM G.J. HUDS.

Főlemlítendő még: a fodor juhar, mely néhol a tölgyekkel vetekedik nagyságra és vastagságra nézve, továbbá a fekete-győri juhar, szilfa, hárs, jegenye, fűz, égerfa, vadceseresnye stb., mint megannyi tényezői az erdők változatosságának.

A vágásokban, irtásokban erdőszéleken és ritkás foltokon leginkább galagonya, húsos som, vörösgyőri, ostormén bangita, hólyagmogyoró (*Staphylea*), kétféle kecskerágó, kutyabenge, varjútövös, fagyal, mogyoró és egyéb bokrok észlelhetők.

Az erdei flóra leginkább a vágásokban, bokros széleken van kifejlődve s mint ennek megfelelő formatio nyilvánul, míg az erdei rétek nem igen vannak képviselve s így ezek vegetációjája sem fejlődik. A k.-székelyi erdőben több helyen tisztások és kaszálók is vannak ugyan, de ezek nem számíthatók az erdei rétekhez, mert igen csekély területeket foglalnak el jobbára az utak mentén s utféli, parlagi vagy vágási növényekkel borítsák.

Jellemző növények a csalitos, bokros helyekre nézve a következők: *Erysimum odoratum*, *Chaerophyllum bulbosum*, *te-mulum*, *Hesperis runeinata*, *Thalictrum*

aquilegifolium, *collinum* var.: *apiculatum*, *Silene viridiflora*, *noctiflora*, *Verbascum austriacum*, *Lychnitis*, *Lychnis Coronaria*, *Stenactis bellidiflora*, *Chrysanthemum corymbosum* stb., a melyek a tölgy, juhar, szil, hárs, mogoró, kóris és egyéb 1-2 éves bokrok között nagyon kitűnnek.

Másutt meg a *Vicia Cracca*, *Clematis Vitalba*, *Lathyrus pratensis*, *Convolvulus*, *Polygonum dumetorum*, *Vicia pisiformis* stb. futják be a bokrokat, a melyek hűsében *Iris variegata*, *Glechoma hirsuta*, *Campanula Rapunculus*, *Lysimachia punctata*, *Prunella vulgaris*, *Origanum vulgare*, *Trifolium oehroleucum*, *medium* var: *Ily-naldi*, *Ranunculus Steveni*, *Potentilla obscura*, *Galium retrorsum*, *Myosotis intermedia* stb. nőnek.

Az erdők sűrűjében árnyékos helyeken találni: *Lilium Martagon*, *Polygonum dumetorum*, *Convallaria*, *Epipactis latifolia*, *Asperula odorata*, *Viola mirabilis* és más növényeket.

Sokban hasonlítanak az erdővágásokhoz, és igen dús tenyészetet mutatnak fel a Szt.-Lőrinczen és K.-Székelyben lévő gyepek, bokros és csalitós hegyoldalok, melyek majd erdővágást, majd megdombos legelőt vagy pedig hegyvirét jellemző növényekkel vannak borítva. A csalitok közül főlemlíthetők a *Crataegus*, *Quercus*, *Rosa*, *Ligustrum*, *Cornus sanguinea*, *Viburnum lantana*, *Ulmus*, *Euonymus europaeus*, – *ver rucosus*, *Prunus chamaecerasus*, – *spinosa*, *Colutea arborescens* és vadkörte bokrok s az itt-ott tömegesen föllépő *Amygdalus nana* és *Cytisus austriacus*.

Nagyságuk és természetüknél fogva legszembetűnőbbek a következő növények

Nepeta pannonice, *Veronica spicata latifolia*, *Crupina vulgaris*, *Jurinea salicina*, – *media*, – *germanica*, *Genista pubescens*, – *hungarica*, *Dictamnus Fraxinella*, *hlelicce Dlagnoii*, *Peucedanumb alsaticum*, *Verbascum peucedanum* stb.

Nagyobb fűben, völgyteknyőkben, a hol a nap heve nem éri annyira a növényt, található: *Potentilla canescens*, – *argentea*, var.: *dissecta*, *sphaerocephalum*, *Astragalus austriacus* *Ajuga Laxmannii*, *Linum hirsutum*, – *flavum*, – *tennifolium*, *Ajuga genevensis* stb.; míg a kopasz száraz helyeket, a hol bokrok nem igen vannak, *Anemone pratensis* és *Pulsatilla*, *Verbascum Lychnitis* var. *album*, *Hippocrepis comosa*, *Prunella grandiflora*, *Asperula galioides*, *Aster Amellus*, *Campanula sibirica* stb. jellemzik. (...)

(...) A mi végre a mocsaras, nedves réteket, vízöntéses kaszálókat és állóvizet illeti, úgy ezekről csak röviden szólnok, egyrészt azért, mert nem igen mutatnak fel ritkaságokban bővelkedő flórát, másrészt meg nagyban megegyeznek az eléggé ismert pesti Rákos és kalocsai mocsaras vidék flórájával.

Szt.-Lőrinczen a Sió és Sárviz között terül el a legnagyobb rétság; ez át van szöve mocsarakkal, a melyek eme szabályozott folyók régi, eliszaposodott medreiből alakultak, és néhol kisebb-nagyobb, nyaranta kiszáradó tócsákat képeznek, másutt meg az egész öles mélységű állandó vizeket, az úgynevezett holt deréket alkotják. (...)

(...) Mielőtt az észlelt fajok rendszeres felsorolását megkezdeném, szabadjon itt legforróbb köszönetemet kifejezni Janka. m. n. muzeumi fűvészeti osztályfőnök úrnak, a ki nemcsak, hogy az egyes növényeim meghatározásánál a legszivesebben segítségemre volt, hanem még az igen becses muzeumi növénygyűjteményt is engedte összehasonlítás végett, használnom. A növények lajstromát nem közlöm egész terjedelmében, hanem csak a ritkább és érdekesebb növényeket; mert teljes enumerációt még úgy sem adhattam volna, s az a néhány közönséges nem igen érdekel senkit.

Kiss István

Forrás: Természetrizai Füzetek, 1880

A Tolnai-hegyhát és a Völgység növényföldrajzi jellemzése

A Balatontól délre található Dunántúli-dombság két növényföldrajzi szempontból szoros kapcsolatban álló kistája a Tolnai-hegyhát és a Völgység. Területüket a jelenlegi kistájbeosztás szerint északról a Mezőföld, keletről a Sió völgye, délről a Völgység-patak és a Kelet-Mecsek, nyugatról pedig a Kapos völgye határolja.

A táj arculatát alapvetően a jégkorszak idején lerakódott vastag lösztakaró határozza meg, csak kisebb foltokban a bukkan elő a lösz alól homokos vagy agyagos üledék a dombvonulat nyugati oldalán.

A dombság nyugat felől meredek lejtős domboldalakkal emelkedik ki a Kapos völgyéből.

A Hegyhát területét lapos tetejű löszhátaakat megszakító szűk eróziós völgyek és árkok, a Völgységet pedig szélesebb völgyek jellemzik. Mindkét kistájra jellemzőek a lösz sajátos lepusztulásformái: a meredek falú szurdokok (népies nevén: horhó, horgos) és függőleges löszfalak, részben pedig az emberi behatásra létrejövő löszmélyutak.

Nyugatról keleti irányba haladva a dombok magassága fokozatosan csökken, a völgyek kiszélesednek, a táj elapósodik és a Sió és a Sárvíz széles völgyébe simul bele.

A dombvidéken mérsékelt meleg – mérsékelt nedves éghajlat jellemző

A Hegyhát déli felén és a Völgységben helyenként tömeges szűrős csodabogyó

A dombságra jellemző elegyes erdőtársulás Kurd térségében

szubmediterrán klímahatások érvényesülésével. Az éves csapadék összege a délnyugati részen a legmagasabb, itt 650–700 mm, majd északkelet felé haladva a dombvonulaton fokozatosan csökken 550–600 mm-re.

Az alapközet és az éghajlati viszonyok hatására a terület nyugati és délnyugati részén barna erdőtalajok alakultak ki, majd kelet felé haladva növekszik a talajok humusztartalma, és egyre gyakrabban jelennek meg a csernozjom talajok, a széles völgyekben kis kiterjedésben réti talajok.

Általánosságban elmondható, hogy a terület éghajlati és termőhelyi viszonyai változatosak, ennek megfelelően a kialakult flóra is sokszínű.

A Hegyhát és Völgység növényföldrajzi szempontból is különleges helyzetben van, mert a kelet-európai és az ázsiai térségre jellemző erdőösszetevő, illetve az Európa nyugati és középső részében kialakult erdőzóna itt találkozik, itt jött létre e két nagy növényzeti öv egyik átmeneti területe.

A fajgazdagságot tovább növeli, hogy a szubmediterrán klímahatás miatt jelentős számban megjelennek Dél-Európára jellemző növényfajok is.

Ilyen átmeneti növényföldrajzi helyzetben erőteljessé válik a domborzat növényzetet befolyásoló hatása is. A dombság erős tagoltsága, lejtőinek változatos kitettsége, lejtésszöge és magassági elhelyezkedése erősen módosít

ja a növényzet általános képét, emiatt a területen az egyes növénytársulások mozaikosan egymásba ékelődtek.

Magyarország növényföldrajzi beosztása szerint a térség az illír flóratartomány előillír flóravidékéhez tartozik. A Tolnai-hegyhát délnyugati része és a Völgység területe a mecseki flórajárás része, az ezekről északra elhelyezkedő tájrész pedig a külső somogyi flórajárásba tartozik.

A tájegység nyugati részén a zárt erdők zonális, extrazonális és edafikus társulásai a meghatározóak. Kelet felé haladva a zárt erdőket fokozatosan erdőösszetevő váltja fel a keleti peremterületeken pedig már sztyepprétek is megjelennek.

A zonális erdőösszetevők közül az alacsonyabb területek jellemző erdőösszetevője a cseres-tölgyes, a magasabb dombsági térszíneken az illír jellegű gyertyános-kocsánytalan tölgyes.

Völgységben és Hegyhát déli részén a társulásokban jellemzően sok az elegyfa-faj, a gyertyán helyett a legtöbb helyen – az illír hatás jeleként – az ezüst hárs jelenik meg. A ritkábban előforduló fajok közül említést érdemel a házi berkenye, cserjefajok közül a szintén itt előforduló szűrős- és a lónyelvű csodabogyó, és a farkasboroszlán.

Gyakoriak a szubmediterrán hatást jelző lágyszárú növények, mint például a pirítógyökér, bársonyos kakukkszegfű, szártalan kankalin. Az elegyes erdőkre jellemző fajok még az illatos hunyor, máj-

virág, erdei galaj. A védett növények közül viszonylag sok helyen megtalálható a bíboros kosbor és kardos madársisak.

Elősorban Kurd és Lengyel térségében, de néhol máshol is a hűvösebb, északias kitettségű domboldalakon extrazonális bükkösök is előfordulnak. Jellemzően a bükk nem tud uralkodóvá válni, ezért elegyes társulások jönnek létre, lágy szárú szintjük fajgazdag, általában az előzőekben felsorolt fajokkal. Bükkösben fordul elő Lengyel közelében a ritka csőrös nőszőfű.

A meredek oldalú völgyek alján, keskeny szűk vízmosásokban szurdokerdőt találunk, aljnövényzetükben – a hűvös mikroklímának köszönhetően – helyenként hegyvidékekre jellemző növényritkaságokkal. Ezek a helyeken él a területen ritkán előforduló mogyorós hólyagfa, a farkasölő sisakvirág, vagy a nemrégiben előkerült díszes vesepáfrány.

A kiszélesedő völgyekben a patakot egykor a mainál valószínűleg nagyobb kiterjedésben szegélyezték égerligetek. Állományaik mára már összezsugorodtak, de még néhol fellelhetőek. A patakok menti mocsaras területeken még sok

A Hőgyész környéki erdők ritkasága a kardos madársisak

értékes faj megmaradt. Ilyenek például a közönséges rence, a forrásperje, a hússzínű ujaskosbor és a mocsári csorbóka.

Néhol a széles völgytalpakban üde gyertyános-kocsányos tölgyesek is előfordulnak. A Hegyhát északi részén ezekben él a fekete zászpa, a turbánliom, és magyar zergevirág. Kora tavasszal gypsintjüket szőnyegszerűen borítja be az odvas keltike, amit a helyiek cinedoniának hívnak. Megmaradt állományaik közül néhány erdészeti

szempontból is különösen értékes „szlavón” jellegű tölgyes.

A Hegyháton gyakran a Völgyességben ritkábban találunk a száraz dombtetőkön, déli kitettségű oldalakon melegkedvelő tölgyeseket. Ezek a társulások szintén értékes fajokat őriztek meg. Az itt előforduló fajok közül ki kell emelnünk a szörványosan megjelenő olasz tölgyet, amely országos viszonylatban gyakorinak számít a térségben. A lágyszárúak közül a teljesség igénye nélkül meg kell említenünk a nagy ezerjófűvet, az erdei borkórót és a tarka nőszirmot.

Különösen nagy értéket képviselnek a Kisszékely és Nagyszékely környékén még megtalálható nyílt és zárt lösztölgyes erdőállományok. A tisztásokkal tarkított lösztölgyes erdők maradványállományai az erdőspusztá képviselői, amely hazánkban éri el elterjedésének nyugati határát. Mivel a lösztölgyesek mára már jelentős mértékben visszaszorultak, a Hegyhát északi részén még több helyen előforduló állománytöredékek ezért nemcsak tájegységi, de Kárpát-medencei viszonylatban is kiemelkedő értéket képviselnek. A lösztölgyesek fajai közül érdemes kiemelni az itt előforduló törpe mandulát, a gyakori pusztai szélfüvet, és a ritka szennyes ínfűvet.

A fátlan társulások közül a dombság északkeleti és keleti peremvidékén a sztyepprétek, a terület belsejében pedig a legettető állattartás miatt kialakult másodlagos jellegű löszgyepek fordulnak elő. Említésre érdemes a Szakadát község határában található néhány hektár kiterjedésű védett legelő, ahol kora ősszel virágzik ritka orchideafélnk, az őszi füzértkeres.

A Völgyesség löszgyeppmaradványain és útmenti részeit több helyen él még a tavaszi hérics a csillagöszirózsa és a kései pitypang.

Tolna megye löszös dombvidékeinek flóráját és vegetációját más tájegységekhez viszonyítva sokáig kevesen kutatták, így napjainkban is kerülnek elő új fajok a területről. A neves botanikusaink közül Kitaibel Pál kétszer is járt a területen. A 20. század elején Pillich Ferenc kutatta részletesen a Simontornya környéki erdők növény- és ízeltlábúvilágát. A kilencvenes években *Tolna megye védett növényei* címmel könyv jelent meg, amelynek szerzője Farkas Sándor. Az elmúlt két évtizedben Kevey Balázs, Horváth András, Kováts László, Tóth István Zsolt, Csiky János és Vas István kutatta a terület flóráját.

A vidék ősidők óta lakott terület, az emberi tevékenységek hatására a tájra eredetileg jellemző természetközeli vegetáció mára jelentősen átalakult, a térségnek csupán 10–30%-án találunk ilyen növénytársulásokat. A terület döntő részén szántókat találunk, az erdők részesedése alig több mint 20%-ra csökkent. Az erdők közel felét a kultúrerdők teszik ki, ezek főleg akácok, kisebb hányaduk fekete diós, erdei- és fekete fenyves. A természetszerű erdők jelentős része a múltbéli erdőgazdálko-

A pusztai meténg a lösztölgyesek és a közöttük mozaikosan megjelenő sztyepprétek növénye

dási gyakorlat miatt sarjeredetű, sok helyen eluralkodtak az elegyfajok, a potenciálisan tölgy termőhelyeket cserések foglalják el.

A vidék falvai körül általánosan jellemzőek a nagy kiterjedésű felhagyott szőlők és gyümölcsösök, amelyekben a legtöbb esetben idegenhonos fajokból álló fajszegény, bozotos vegetáció verődött fel. Néhol még találunk bennük idős gyümölcsfákat, amelyeknek a felkutatása, megőrzése és vegetatív szaporítása, sajnos még megoldatlan feladat.

Általánosan jellemző a dombvidékre az invazív lágy szárú és fás szárú növények megjelenése és terjedése az őshonos növényfajok rovására. Mára gyakorlatilag nem maradt olyan élőhely, ahol ne találnánk meg valamelyik jól ismert özönnövényt.

A jövőben fontos lenne a terület flórájának további kutatása, értékeinek felmérése, élőhelyvédelmi programok kidolgozása főként a ritka és érzékenyebb növényfajok és a tájra jellemző társulások megőrzésének érdekében.

Szöveg és kép: **Horváth Csaba**
erdőművelési és fahasználati
műszaki vezető,

Hőgyézi Erdészet, Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.

A Gyulaji Állami Erdő- és Vadgazdaság gazdálkodási és fejlesztési irányelvei – 1973.

A Gyulaji Állami Erdő- és Vadgazdaság nagyobb része a Baranya-somogy-tolnai hegyhátra esik, míg a terület többi részét a Tengelici homokvidék erdőgazdasági táj alkotja. Földrajzi és termőhelyi adottságai és ebből adódóan állományviszonyai korántsem jelentenek gazdálkodási optimumot, s ez meghatározója is egyben az erdőgazdálkodás kialakítható gyakorlatának, illetve eredményeinek.

Az elsődleges fatermesztési terület fafajmegoszlása: tölgy 42, cser 20 akác 16, fenyő 8, gyertyán 5 és egyéb 9%. Az erdősítések jelentős csemetesziükségletének kielégítésére az elmúlt években az országosan is terjedő hidegágvas fenyőcsemete-nevelést vezettük be. A folyó évben indítottuk el a burkolt gyökérzetű csemetetermelést a PAPERPOT rendszerrel a nagydorogi 15 ha-os csemetekertünkben.

Ma a két rendszer együtt folyik, az előbbi jó, az utóbbi ígéretes eredménnyel. A saját ellátáson felül árutermelési feladatot is meg kell oldanunk, erre a megye többcélú fásításai és erdőtelepítései, a nagykiterjedésű löszkopárok és a tengelici homok meliorációs tervei tartanak igényt.

Mintegy három éve folyik az intenzív módszert jelentő gépi iskolázás évi 5-6 milliós nagyságban, kitűnő eredménnyel. Mint általában, ma a mi csemetekertjeink is szegények lombcsemetében. Ennek megszüntetésére már a folyó évben hathatós intézkedést tettünk.

Erdőművelésünk sokrétű. A sík vidéken rendelkezésünkre állnak mindazok a gépek, gépsorok, amelyeket ma a szakmában elérhetőnek tartunk, s ennek eredményeképpen sikerrel végezzük munkánkat. Itt a szakmai útkeresést lezártak tekintjük.

A dombvidéki erdőművelésünk gondjai lényegesen sokrétűbbek. Kis volument – 15-20%-ot – képvisel a természetes felújítás, így a mesterséges erdősítések nagy élőmunka igénye a legnagyobb gondunk. Az erdősítések ápolása az immár üzemi méretű vegyszeres légi permetezéssel eredményes.

A vadgazdálkodás a vállalat jellegéből adódóan ehelyütt fő ágazati tevékenység. Meggyőződéssel valljuk, hogy a fatermesztés célja és módszere a vadgazdálkodás érdekeivel összehangolható, erre területünk évszázados gyakorlata időtálló bizonyítékul szolgál.

A fahasználat módszereit, üzemi gyakorlatát az általánosan ismert és rendelkezésre álló eszközök határozzák meg. Döntően –

mintegy 80%-ban – a tömelletti felkészítés folyik. Az e téren folyó műszaki fejlesztés a folyó évtől kezdődően a bemutatásra kerülő módszerekkel és eszközökkel történik, a szálfás anyagmozgatás irányában, a Pári Erdészetben.

Jelentős szerepet szánunk a jövőben is még a dombvidéki tarvágásokban a vágástéri csörlős-szálfás anyag-mozgatásnak, síkvidéken a hosszúfás kiszállításnak.

A faanyag zöme primer terméként kerül értékesítésre. Bízunk benne, hogy a farostlemezgyártásban a cser feldolgozásának megindulásával a legnagyobb volument képező alacsonyabb rendű választékainknak is elhelyezési területet találunk.

Fafeldolgozásunkban a szalagfűrész módszer ma már lényegében megszűnt. Összevont ipari üzemet hoztunk létre, rövid alapanyag feldolgozására alkalmas keretfűrészek beállításával. Így a közel 20 000 m³ alapanyag feldolgozása két üzemben bonyolódik le. A választékok volumenében a parkettfríz és a palettaelem a legnagyobb. Ez évi gyártmányfejlesztési beruházásként üzembehelyeztünk mintegy 100 000 m²-es kapacitású parketta üzemet a megfelelő szárító egységgel együtt.

A fafeldolgozás ma is a legjövődélmezőbb üzemi tevékenységünk, s ezt mind tömegében, mind gazdaságosságában tovább növelni tervezzük.

Gazdaságunk nevét sajátos természeti adottsága, a „világhírű gyulaji dámvad állomány” tette ismertté. Ez adja és tartja hosszú idő óta meg-megújulóan a világrekord lapátokat. A vadgazdálkodás, de az erdőgazdálkodás érdeke is egyaránt megkívánja, hogy ilyen kiemelt vadászati tevékenységhez megfelelő színvonalú vadföldgazdálkodást, takarmányozást is folytassunk. Ennek megfelelően közel 1000 kat. h.-on folyik vadgazdálkodási célú mezőgazdasági, illetve vad-takarmánytermesztés immár olyan hozammal, amely a mezőgazdasági üzemek szintjén is eredményesnek ítéltető.

Az elmondottak csak körvonalakban mutatják be gazdaságunkat abból az alkalomból, hogy a főhatóságunk és az Egyesület előlegezett bizalmából vendéglátói lehettünk a magyar erdészet immár hagyományként kialakult magas szintű szakmai programjának.

Németh László vezérigazgató előadása,
OEE Vándorgyűlés közgyűlése, 1973

Forrás: Az Erdő/1973. 10.

Erdőállományok és erdőgazdálkodás Tolnában

A Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. 23 000 hektár állami tulajdonú erdőterületen folytat erdőgazdálkodást. A tevékenységünkkel járó feladatokat Tolna megye eltérő éghajlati és talajadottságú régióiban (Tamási, Pincehely-Nagydorog, Hőgyész) működő erdészeteink látják el a Tamási székhelyű Központ irányításával.

Tamási Erdészet: A Tolnai-dombszéli legnagyobb összefüggő erdőterületén gazdálkodik, közepes, illetve részben jó minőségű faállománnyal rendelkező erdészete.

Hőgyézi Erdészet: A Részvénytársaság legjobb termőhelyi adottságaival és legváltozatosabb faállományaival rendelkező üzemegysége.

Pincehelyi Erdészet: A Tolnai-hegyhát északi részén, valamint a Mezőföld déli felén található, elsősorban gyenge növekedésű cser és akác, illetve fenyő állományokkal rendelkező erdészet.

A kezelt erdőállományok a fafajösszetétel és a fatermő képesség tekintetében tájegységenként jelentős eltérést mutatnak. A Dél-Mezőföld erdőssztyepp klímájú kultúrfenyveseitől és akácosaitól eljutunk a Mecsekhez közeli azonális bükk előfordulásokig.

Fafaj, fafajcsoport	Terület, %
Tölgy	11
Cser	34
Akác	25
Egyéb kemény lomb	14
Egyéb lágy lomb	8
Fenyő	8
Összesen	100

A kezelt erdőállományok fafajmegoszlása

A Gyulaj Zrt. kezelésében lévő erdőterület négy nagyobb erdőtömbből és több kisebb erdőfoltból áll. A fával borított terület 68%-a gazdasági rendeltetésű. A kezelt erdők termőhelyi adottságaik alapján főként a „gyenge-közepes” fatermő képességi kategóriákba sorolhatók, és ennek 39%-án természetvédelmi, valamint NATURA 2000 korlátozások is nehezítik a gazdálkodást. Legfontosabb állományalkotó fafajaink a cser és az akác. Legnagyobb értéket a 11%-ban megjelenő tölgy képviseli.

Részvénytársaságunk által kezelt erdőállományokból – elsősorban a gazdasági küszöb alatti erdők magas rész-

aránya miatt – az erdőtervi lehetőségek csupán 80%-át tudjuk kihasználni. A kitermelt fatömeg mintegy 85%-át kemény lombos fafajok adják. Az erdőterületek megoszlása elsődleges rendeltetés szerint a következő: gazdasági 68%, védelmi 31%, közjóléti 1%.

A kitermelt állományok felújításáról folyamatosan gondoskodunk. A természet szerű erdőtársulásokban az erdőfelújítási és erdőnevelési tevékenységet a sikeres természetes mageredetű erdőfelújítások viszonylagos magas aránya jellemzi, annak ellenére, hogy az optimális ökológiai feltételek nem minden esetben adottak. Mesterséges erdőfelújítást egyéb erdőállományoknál, valamint jellemzően fenyő erdőszerkezet átalakítása során alkalmazunk.

Magtermelés

A Zrt. kocsánytalan tölgyből magtermelő plantázst alakított ki, melyről való makkgyűjtés volumene a következő években válik majd jelentőssé. Ezen fafaj arra érdemes genetikai adottságaival rendelkező állományjaiból magtermelő erdőrészeket kerültek kijelölésre és erősen változó éves mennyiségben, de tudunk gyűjteni szaporítóanyagot a saját erdősítéseink kivitelezéséhez.

Csertölgy szaporítóanyagot az állományösszetételből adódóan jóval nagyobb területen gyűjthetünk, illetve már van kijelölt magtermelő állományunk is. A mesterséges kivitelű erdősítésekhez szükséges többletmennyiséget vásárlásból fedezzük.

A Tolnai-dombszéli több helyen is megtalálhatók a ma már nagyon rit-

kának számító olasz molyhos tölgy (*Quercus virgiliana*) erdőállományok. A fafaj kimondottan jól tűri a szárazságot és a talaj mésztartalmát, ezért a még fellelhető állományok génrezervátumi megőrzése országos jelentőségű. Ennek a fafajnak a szerepe a klímaváltozás következtében növekedni fog. Az értékes egyedek, törzsfák felkutatása, a géngyűjtemények, illetve az ex situ megőrzésre alapozott magonc magtermesztő ültetvények létesítése a fenti célt szolgálja. Társaságunk az erdészeti genetikai erőforrások fejlesztési programjának részeként vállalt komoly feladatot ebben a témában.

Csemetetermelés

Működő csemetekertünk nincs. Az erdősítéshez, illetve telepítéshez szükséges csemetemennyiséget vásárlásból fedezzük.

Erdőfelújítás

A Zrt. az elmúlt években átlagosan közel 2000 hektár kötelezettség alá vont területen végzett különböző erdőfelújítási munkákat. Az utóbbi évtizedek ismétlődő természeti kárainak (aszály, gyapjaspille, pocok stb.) helyreállítása miatt egyes erdősítések tervezett befejezése későbbre tolódik, de a kötelezettség alá vont terület összességében csökken a sikeresen és eredményesen elvégzett feladatok következtében.

A természet szerű erdőtársulásokban az erdőfelújítási és erdőnevelési tevékenységet továbbra is a természetes mageredetű erdőfelújítások magas aránya jellemzi. Tarvágást döntően termé-

Bálványfa invazív fajaj irtása vegyszerrel

KTT természetes erdőfelújítás több évvel a végvágás után

szetes sarjaztatású erdősítések (pl. akác-osok) és erdőszerkezet-átalakítás (pl. fenyvesek) során alkalmazunk.

A rontott erdők átalakítása érdekében erdőszerkezet-átalakítást hajtunk végre, melyek zöme természetvédelmi és Natura 2000 területeken található. A Tolnai-dombság és a Tengelici-homokvidék természetes erdőtársulásai védelmében invazív fajok irtását végeztük a „Természetvédelmi fejlesztések a Gyulaj Zrt. területén” című projekt segítségével, több mint 450 hektáron.

Folyamatos erdőborítást eredményező természeteszerű erdőgazdálkodási módszert a Zrt. parkerdeiben alkalmazunk, közel 100 hektáros erdőterületen.

A Tengelici-homokvidéken drasztikus fenyőpusztulás lépett fel az elmúlt évek szélsőséges időjárásából adódó kárláncolat következtében. A kárfelszámolás és a fenyőpusztulás is folyamatos, így sajnos további területek átalakítására lesz szükség. Az egyre szélsőségesebb időjárás és a klímaváltozás hatásai elsősorban a gyenge és száraz termőhelyeken álló erdőállományokban tapasztalhatóak (közvetlenül erdősítések kiszáradásával vagy közvetve kárláncolatok megjelenésével), így a Tengelici-homokvidék és a Tolnai-dombság déli kitétséggű domboldalai fokozottan vannak kitéve ennek a veszélynek.

Erdőtelepítés

Részvénnytársaságunk az elmúlt időszakban erdőtelepítési tevékenységet (a korábban megvalósult telepítések ápolásán kívül) nem végzett. Az országos Kaán Károly Erdőtelepítési Programban való részvételünk viszont számottevő, bevonva az arra alkalmas területeket növeljük az erdősültség arányát.

Fahasználat

A Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. fahasználati tevékenységét az erdőtervi előírásoknak megfelelően hajtja végre, a tartamos erdőállomány-gazdálkodás követelményeinek szem előtt tartása mellett. Az elmúlt évek nemzetközi és hazai fapiacra tapasztalható gazdasági konjunktúrája pozitívan hatott az ágazat gazdálkodására, mely ellensúlyozta a termőhelyből, illetve az állomány-szerkezetből adódó kedvezőtlen választékszerkezet negatív hatását.

A véghasználati üzemtervi bruttó fakitermelési lehetőség alacsonyabb mértékű kihasználása a gazdaságilag nem megtérülő, ún. „küszöb alatti”, gyenge minőségű és fatömegű, valamint nehezen és költségesen felújítható erdőrészek meghagyásával magyarázható. Ezenkívül a természetvédelmi korlátozások, valamint a csatlakozó vágásterületek mé-

retének felső határa is akadályozza az erdőterv nagyobb mértékű kihasználását.

Ettől eltekintve az egyes használati módokban évről évre törekedünk a majdnem azonos mértékű fakitermelések tervezésére és elvégzésére, ügyelve a lehetőségek közel egyenletes elosztására.

A véghasználatokban és gyéritésekben a fakitermelő vállalkozói kapacitásban bekövetkezett jelentős mértékű csökkenés okoz komoly problémát.

A megtermelt faanyagválasztékok közül alacsony, az elmúlt évek adatai alapján csupán 13–16% között mozog az iparifa-termelés volumene. A gyakran határtermőhelyeken, illetve ahhoz közel álló erdőállományok minősége, értékes iparifa kihozatalának lehetősége korlátozott, így a Zrt. fakeskedelmi stratégiája a 80%-os választékarányt is meghaladó különböző tűzifaféleségek optimális értékesítésén alapul.

Az erdőszeti szakszemélyzet elsődleges feladatának tekintik a természetközeli és egyben tartamos erdőgazdálkodás elveinek szakszerű alkalmazását, melynek eredményeképpen a megtermelt természetes alapanyag, a faanyagon túl a kezelt erdők ellátják a társadalom által elvárt egyéb funkciók maradéktalan teljesülését is.

A biodiverzitás és az erdők ökológiai stabilitásának biztosításával hosszú távon a ránk bízott erdővagyon gyarapítására törekszünk, hogy a jövő nemzedékeinek se kelljen lemondani a tolnai erdők által nyújtott színes természeti értékekről.

Antli István

termelési, kereskedelmi és természetvédelmi vezérigazgató-helyettes
Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.

Fotók: **Antli István, Gőbölös Péter, Gál László**

Padkázás erdőszerkezet-átalakításban

Vadgazdálkodás és vadászat a Gyulaj Zrt.-nél

A Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zártkörűen Működő Részvénytársaság és jogelődje rendkívül gazdag vadászati múlttra tekint vissza, mely örökséget a mai napig sikerült megőriznie és ápolnia a Részvénytársaságnak. A Társaság négy különböző vadgazdálkodási egységgel (vadászterülettel) rendelkezik. A területek nagysága 6000 és 9000 hektár között változik. A négy vadászterületen összesen hat vadászházban folyik vendéglátás és a vadászvendégek minőségi fogadása és elszállásolása.

A Zrt. dámszarvas és vaddisznó tekintetében mind zárt, mind szabadterületi, gím és őz esetében szabadterületi gazdálkodással foglalkozik. Az éves bevételhez a vadászati ágazat körülbelül 30–35%-os részaránnyal járul hozzá, ami kimagasló adat.

Beszédes tény, hogy az ágazaton belüli bevételek kb. 20%-a a dámgazdálkodásból ered, ami a teljes árbevétel kb. 6%-a. A vadgazdálkodás és ilyen módon a vadásztatás valóban kulcsfontosságú ágazata a teljes működést tekintve. Ennek megfelelően szakembereink mind szakmai értelemben, mind külhoni és belföldi vendégvadásztatáskor erős küldetésstudattal igyekeznek bemutatni területeink vadászati örökségét és szellemiségét.

A Gyulaj Zrt. négy vadászterülete Tolna megyében a következő (területnagyság és vadászható nagyvadfajok tekintetében): *Tamási („Gyulaji”)* VGE – 7577 ha – dámvad, vaddisznó, *Högyészi* VGE – 8336 ha – gímszarvas, vaddisznó, őz, dámvad, *Pincebelyi („Kisszekelyi”)* VGE – 6138 ha – dámvad, gímszarvas, vaddisznó, *Németkéri („Bikács-kistápei”)* VGE – 6459 ha – gímszarvas, vaddisznó, őz. Éves teríték adat kb. 3000–4000 nagyvad, magas értékesítési aránnyal.

Történelmi távlatokban nézve a vadászat mindig is meghatározó volt Tolna megye ezen vidékén is. *Bél Mátyás* (németül; Matthias Bel, 1684–1749) felvidéki születésű világotutazó földrajztudós, kora kiemelkedő polihisztorja, itteni utazásai során az alábbiakat vetette papírra 1730 körül: *„...különösen a szakadékos hegyekben, berkekben és erdőkben otthonosak a szarvasok, dámvadak és nyulak. Nem nélkülöz-néd a biúzokat és a hozzájuk hasonló állatfajtákat sem...”*. A Tolnai-hegyhát Lengyel–Högyészi vonulatát pedig már

akkor így írta le: *„...az egész terület egyetlen erdőország”*.

A Gyulaj Zrt. jelenlegi vadászterületeit adó birtoktestek a királyi idők után az akkori időkre jellemző nagybirtokosság, az uradalmi nagycsaládok, grófok irányítása alá kerültek. Az Ozora–Tamási–Gyulaj–Dalmand részt az Esterházy család, a Högyész–Csibrák–Lengyel területeket a Mercy, Liechtenstein majd az Apponyi család, míg a Paks–Bikács–Tengelic részt a gróf Benyovszky család kapta meg. Az ebben kialakult szabadterületi és vadaskerti vadgazdálkodási hagyományok a mai napig nyomon követhetőek gazdálkodásunkban.

Kevés magyar vadászterület büszkélkedhet azzal, hogy vadászatairól külön, képekkel gazdagon illusztrált, rendkívül pontos leírást tartalmazó könyvet jelenítettek meg, megemlékezvén azok sikerességéről és hangulatáról. *Gróf Festetics Leó* 1870-ben publikált könyve (*A Herczeg Esterházy Család Fővadászatai Ozorán*, 1870, Budapest) így mutatta be a Tamási, Gyulaj környéki, akkor már uradalmi vadászterületet: *„A vadnak egyik legkedvesebb állomása volt az úgynevezett Ráczvölgye, hol háborítatlanul,*

tökéletes nyugalomban tanyázott a vadászat előtt nem is sejtve, mily veszedelem fenyegeti őt. Az országutaknak egyike, végigvonul a Ráczvölgyén, s nem volt eset, hogy az utas reggel vagy este 20-50, de akár 2-300 vadból álló, tökéletes nyugalomban fekvő csapatot ne látott volna.”

Szintén kevés vadászatra jogosult számolhat be arról, hogy területeihez több világszervezet több ranglistájának több világrekord pontszámú trófeája kapcsolható egyenesen. A CIC (*Nemzetközi Vadászati és Vadvédelmi Tanács*) dámbika-világranglistájának első helyét, már összesen öt esetben foglalta el Gyulajról származó dámrtrófea.

A mai napig legendás 1971-es vadászati kiállításon történt nemzetközi trófeabírálat során fordult elő az egyedi eset is, hogy az elejtés időrendi sorrendjében bíralt gyulaji dámbikák egymást váltották a világranglista legfelső fokán. Az 1969-ben elejtett, de a 1971-es kiállítás során lebírált Fehér-féle bika pár napig tarthatta csak meg rekord minőségét, hiszen a soron következő másik gyulaji bika, a *Tolnai Ferenc* által elejtett trófea több ponttal megelőzve rögvést átvette a világranglista legelső helyét.

Világrekord trófea megnevezése	Elejtés éve	CIC pontszáma	Trófeatömeg (kg)	Világranglista első helyét tartotta (év)
Rimler-bika	1923	209,26 IP	4,20 kg	–
Fehér '65-bika	1965	212,12 IP	4,30 kg	4 év
Fehér '69-bika	1969	214,99 IP	3,45 kg	pár nap
Tolnai-bika	1970	217,25 IP	5,15 kg	2 év
Kádár-bika	1972	220,31 IP	4,42 kg	20 év

A '70-es és '80-as évek nagy dámtelepítési projektjének forrása és bölcsője is Gyulaj volt. 6000 dám élve befogása, majd országshozza (*Kisszékely, Gúth, Lábod, Pusztavacs, Gyula, Kaszó, Balotaszállás* stb.), illetve külföldre (*Svédország, Új-Zéland, Csehszlovákia, Bulgária, Németország, Ausztria, Svájc* stb.) való széttelepítése történt meg. Külföldre több mint 2500 db, míg belföldre több mint 3500 db került szét-, illetve betelepítésre.

A jelenlegi Kisszékelyi vadászterületünkre 15 db dámot telepítettek 1978-ban. Ennek eredményeként ma már országos szinten is kiemelkednek az itteni erős, fajsúlyos dámtroféák. Talvaly az egyik legerősebb bika megközelítette az 5,5 kg troféatömeget.

Vaddisznó esetében egy amerikai vendég által elejtett csibráki kan nyerte el a világrekord minősítést a főleg az USA-ban ismert, de a világ minden vadászatos vadfajának minősítésére alkalmas SCI-bírálati rendszerben.

Gímgazdálkodás tekintetében is kiemelkedőnek mondható a Gyulaj Zrt. szerepe. Főleg a Hőgyészi és Bikácskistápei területünk adottságai kedveznek a kapitálisnak mondható troféák megjelenésének.

A hőgyészi gímzikák minősége és a troféák szépsége nem csak napjainkban vált ismertté. A komoly zalai és somogyi, gímes vadászterületeket birtokló *bárá Zichy-Rubidó Iván* (az itteni földesúr, Apponyi Géza veje, londoni, magyar királyi követ) is előszeretettel utazott Hőgyészre bögési időszakban, tudván, hogy szinte minden évben komoly esélye van kapitális gímzikák elejtésére.

Egyik legkiemelkedőbb és talán legismertebb hőgyészi gímtroféája a Hőgyészi terület dúzsi részében 1929-ben elejtett, már-már maral szarvas jelleget mutató, rendkívüli terpesztésű, 10,6 kg

tömegű gímzikája volt. Jellegének és a báró Ford T-modelljének szélességét meghaladó terpesztésének köszönhetően a bika, mint „Hőgyészi magyar ökör” vonult be a vadászattörténelem híresebb troféái közé. Az ominózus troféa az 1930-as tavaszi, nemzeti agancskiállítás nagydíjat és aranyérmét kapott, végeredményként pedig a 7. legjobb agancsnak ítélte a zsűri több mint 1900 db kiállított troféa közül. Az 1937-es Berliini Nemzetközi Vadászati Kiállításán ugyanezen troféa első díjas lett, és aranyérmét szerzett a nemzetközi bírálaton.

Napjainkban is szinte minden évben esik több 10 kg feletti gímtroféa a Gyulaj Zrt. területein, bögési troféatömeg

átlag minden évben a 8 kg-ot közelíti, vagy haladja meg (25–35 db bika átlagát tekintve).

Elmondható, hogy a helyi szarvasgazdálkodás szintén évszázados múltra tekint vissza. Az Apponyi-időkben már az 1770-es években magyar és német vérvonulú gímek sikeres zártkerti tartását és vadászatát is gyakorolták elődeink.

2005-ben Magyarország legnagyobb troféatömegű gímzikája a Hőgyészi területen esett. A hivatalos bírálaton 239,22 IP pontot kapott a 13,80 kg-os troféa. 2010-es gímszezon legjobb troféája 13,46 kg-ot nyomott, pontszáma 225,85 IP volt.

A Gyulaj Zrt. esetében a 2017-es szezon kiemelkedőnek számított: több kapitális egyed is terítékre került. Egy bikácskistápei bika 12,48 kg-ot, míg meglepetésünkre egy kisszékelyi bika 13,21 kg-ot nyomott a mérlegen (241,62 IP). Külön érdekesség volt, hogy a külföldi vadászvendég élete első gímszarvasaként ejtette el az idős kapitális bikát.

Vadgazdálkodásunk hazai és nemzetközi elismeréseként a gyulaji dám 2014-ben felkerült a Tolnai Értéktár listájára, elnyerve később ezzel a „Tolnai-kum” elismerést. 2015-ben a hungarikumok „előszobájaként” ismert Kiemelkedő Nemzetközi Értékek Listájára is felkerült, mint egyedüli vadászati elem. 2017-ben a CIC (*Nemzetközi Vadászati és Vadvédelmi Tamács*) *Edmond Blanc-díjjal* ismerte el a Gyulaj Zrt. vadgazdálkodási múltját és jelenlegi törekvéseit, kifejezetten értékelve a dámgazdálkodását.

A vendégkör napjainkban átalakul, az elmúlt években kiemelkedően fontosá váltak olyan új piacok, mint a dán, norvég, svéd, francia, olasz, amerikai, kanadai és arab országok. A vadászat-szervezés és magán a vadászatok során

kollégáink maximális figyelmet fordítanak, arra, hogy az ide érkező vendégek ne csak a sikeres elejtés élményével és a troféával térjenek haza, hanem hírül vigyék a magyar táj szépségét, vadban való bőségét és megtapasztalják a magyar és tolnai vendégserzetet is.

Kovács Tamás
vadászati ágazatvezető,
Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.

Tolna megyei erdők története

A 150. Vándorgyűlés terepi programjának házigazdája a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt., ezért az általa kezelt erdők és környezetük történelmére szűkítjük le Tolna megye sokszínű és szerteágazó történelmi múltját, azt is áttekintő módon, *Kupás Deák Zoltán okl. erdőmérnök Pattanó rügyek erős gyökerekkel* című, a 150. Vándorgyűlés alkalmából megjelent kötete alapján.

A Kapos–Koppány menti dombvidéken, a Dunántúl őstörténetében, mozgalmas élet lehetett. Kiterjedt kőkori település volt a környéken Gyulaj, Pári, Nagykőnyei, Kocsola, Majsza-Miklósvár, Regöly, Szakály és Tamási is.

Wosinszky Mór plébános a 19. század végén újkőkori, majd késő bronzkori leletekre is lelt *gróf Apponyi Sándor* uradalma területén, a Tolnai-hegyhát egyik településén, Lengyelen, mellyel megkezdte régészeti munkásságát.

Mivel erről a korszakról az első részletes leírás innen származik, ezért a nemzetközi ősrégészeti tudomány *lengyeli kultúrájának* nevezte az itt fellelt kultúrát, mely a felső-ausztriai Hallstatti leleteivel egyidős.

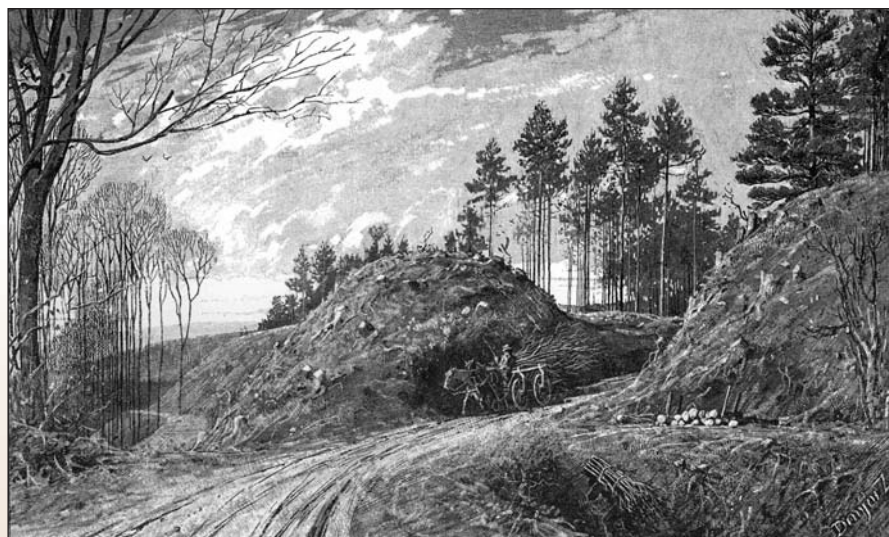
Tamásiban, a Koppány környékén szinte minden történelmi kor hagyott emléket maga után. A Kr. e. 1700 körüli időből bronzkori mészbetétes edények kerültek elő a tamási Várhegyről. Tamásiban található a több ezer éves henyei és dorombosi földvár is. Régészeti szempontból egyedülálló a 2600 éves szkíta halomsír, mely Regölyben található. Rendkívüli jelentőségét az adja, hogy a leletek alapján itt a „három világ határán” három történelmi kultúrkör találkozási pontja van. Egyrészt az európai, őslakos, hallstatti, másrészt a keleti, szkíta, harmadrészt a déli etruszk kultúrák nyomai lelhetők fel egy helyen, egy korból eredve.

Középkori emléket őriz a gyulaji rezervátumban található „Likas-hegy” is, amely nevével azonosan, akár kilométer hosszan húzódó mesterségesen kialakított, löszbe vajt üregrendszer. A fáma szerint a barlangban egykor remetelakások voltak, de a török időben menedékként is használták.

Árpád-kori emléket őriz Hőgyész település neve, mely a királyi palástok díszítésére használt hermelin vadászai-

ra utal. Ugyanis a hermelint, más néven hölgymenyétnek, a rájuk vadászókat pedig hölgyészeknek hívták, innen ered Hőgyész település neve is.

A Kárpát-medence és ezen belül különösen Tolna megye az elmúlt évezredekben szinte állandó harcok, háborúk színtere volt. Ennek következtében nagyon sok település végleg eltűnt. Az Oszmán Birodalom közel 150 évig tartó uralma alatt Tolna megye lakossága töredékére csökkent, a települések jelentős része teljesen elnéptelenedett, a művelt területek elbozótosodtak, elvadultak és spontán beerdősültek. A megye közel 500 településéből csak 15 maradt fenn a török uralom végére. Az eltűnt települések nevei viszont fennmaradtak a dűlők és egyéb földrajzi elnevezésekben (pl. Papd, Láz stb.).

Lengyel, Wosinszky-sánc, déli kapu

A törökök elleni sikeres hadjáratok után a földesurak jelentős része nem tudta oklevelekkel bizonyítani az eredeti tulajdonjogukat, vagy nem volt elegendő pénzük a megváltáshoz, ezáltal a birtokaik császári kézen maradtak, melyeket aztán a császár kénye-kedve szerint adományozott, illetve eladott. Több tehetős nagyúr – akik katonai, vagy egyéb érdemeket szereztek – hatalmas földterületekhez jutott, részben adományként, részben jelképes áron való vásárlás útján. Gróf Mercy francia-belga származású tábornokként vett részt a török elleni háborúban. Szolgálatiért jelentős Tolna megyei birtokokhoz is jutott, ugyanígy a császárhoz közel álló Esterházy család több tagja is.

Mivel az új földesurak nem rendelkeztek kellő számú munkaerővel, ezért Európa szinte minden részéből telepítettek a birtokaikra teljes családokat. Ezáltal sok ezer ember jött Németország különböző tartományaiából, főleg svábok, akik a földműveléshez, a szőlőtermesztéshez és az állattenyésztéshez jól értettek, és híresek voltak a szorgalmukról.

Az első betelepítések az 1710-es évektől kezdődtek, és a Dunán hajókkal értek célba az új hazát keresők. A letelepített családok sok munkával, nélkülözéssel és verítékkel bozótot, erdőt irtottak, szántókat alakítottak ki, szőlőt és gyümölcsöst telepítettek, templomokat és jellegzetes fatornácos házakat és fachwerkes gazdasági épületeket építettek.

A Gyulaj Zrt. erdeinek és vadállományának a legnagyobb és legfontosabb

részét kezelte az Esterházy hercegi uradalom az elmúlt évszázadokban. A tamási vadászkastély Miklósváron, és ezzel kapcsolatban Esterházy herceg fényes vadászatai az 1777-es évtől számíthatódnak, amikor a birtokokhoz jutott.

Az Esterházy család fénykorában csak a Tolna megyei uradalmuk közel félmillió katasztrális hold (285 000 ha) kiterjedésű volt, mely 14 falu határában szinte összefüggő erdőséget is tartalmazott.

Az uradalmat Ozoráról irányították, mely vadászatairól egész Európában híres volt. A vadászat rendszerint egy héttig tartott. Ezek a hajtások messze kezdődtek, 8-10 ezer embert mozgósítottak a hercegi birtokokon, és ezek a hajtók hajtották befelé a vadakat a magas ran-

Ozorai vadászatok, herceg Esterházy uradalom

gü vendégek felé, a gyulai erdőtömbbe, ahol az egész területet végjavadászták.

Tolna megye másik fontos uradalma a gróf Apponyiakhoz kötődik. Az ősi Nyitra és Pozsony megyei uradalmak mellé 1773-ban megvásárolták a törökök kiűzésében nagy szerepet játszó, és hatalmas földterületekhez jutó francia-belga származású Florimond-Claude Mercy-Argenteau egykori hadvezértől a hógyészi uradalmat.

A nagybirtok Tolna megyében két mezővárosból, 21 faluból és tíz-egynéhány pusztából állt. Így lett például Apponyi-birtok Pálfa, Kölesd, Lengyel, Bátaapáti és részben Tolna is.

Az Apponyi család tagjai az országos és helyi politikában jelentős szerepet játszottak, közéleti szereplésük katonai pályán, diplomáciai szolgálatban, vármegyei méltóságok betöltésénél, a tudomány és a művészet területén is megmutatkozott. A sok szép hátrahagyott épített érték között egy picike gyöngyszem az 1910-es években épült rönképület, a Csurgópusztai vadászlak, amelyet 2016-ban a Gyulaj Zrt. felújított.

A Tengelici környékén elterülő homokos pusztákat I. Lipót császártól kapta a Gindly család, akik győri tőzsérek voltak, és hadi szállításaik fejében pénz helyett birtokokhoz jutottak. Kastélyaik fénykorukban méltán érdemelték ki a „magyar Loire-völgye” jelzést! Az egykor pompás kastélyok a „jó gazda gondosága” hiányában lepusztultak.

Miklósvár. Esterházy uradalma Tamásiban

A Gindly felmenőkkel rendelkező *Benyovszky család* tengelici birtokán élt és gazdálkodott. Birtokai nagyságát talán az is kifejezheti, hogy 1904-ben Tolna vármegye legnagyobb adófizetője közé tartozott. Korán elhalálozott fiuk em-

lékére a tengelici kastélyparkban kápolnát emeltek, amelyet a Gyulaj Zrt. 2014-ben felújított és máig a parkerdő észkere.

A gróf Zichy család fénykorában az első öt leggazdagabb magyarországi főnemesi család közé tartozott, több mint 30 óriási birtokuk volt az Osztrák–Magyar Monarchia területén. A Tolna megyei Bikács és Kistápé, valamint a Fejér megyei Vajta térségében öröklés és vásárlás nyomán jutottak összefüggő nagybirtokhoz, melyeknek zöme gyenge minőségű szántó, legelő és erdő volt.

A simontornyai bőrgyár és a Simontornya környéki vadászterületek szorosan összefüggenek a Fried család nevével. Bikács és a szomszédos községek határára egy részét, így az erdőit is a *Wenckheim* család birtokolta, akiknek őseit a német Hund családból gyökeresztetik, és akik a türingiai erdők környékén laktak az 1600-as években.

Ágoston Manó zsidó származású textilgyáros elhivatott vadászként több vadászterületet bérelt az országban, így a kisszékeleyi erdőt is. Ő telepített először Magyarországon dámot szabad területre, megalapozva ezzel a máig is magas színvonalú kisszékeleyi dámállományt. A Jágerréti kis vadászházat a simontornyai erdőben az 1930-as években építette. Az államosítás után az erdőgazdaság szolgálati lakásként működött a házat, a mellette levő

területen pedig csemetekertet létesítettek, ahol az erdőtelepítéshez és az erdőfelújításhoz szükséges szaporítóanyagot állították elő. A Jágerréti vadászlakot a Gyulaj Zrt. 2017-ben újította fel.

A második világháború befejezése után Tolna megye német ajkú lakossága egy újabb megpróbáltatásnak volt kitéve. A kollektív bűnösség jegyében teljes német ajkú vagy csak német nevű családokat telepítettek ki. A kitelepítések nyomán a megye nagyon sok, egykori sváb települése szinte kiürült. Az üresen álló házakba, illetve a kitelepítésre kényszerített, de még nem elszállított lakókhöz betelepítettek menekülteket, akik a saját szűkebb hazájukat elhagyni kényszerültek a harcok miatt. Ide lettek irányítva a Felvidékről, részben a Csallóközből elüldözött magyar családok, akik a lakosságcserevel 1947–1949 között érkeztek. Szintén ide tereltek a bukovinai székely falvak (Istensegíts, Fogadjisten,

Apponyi uradalom, Annafürdő. Képeslap 1930-ból

Hadikfalva, Józseffalva és Andrásfalva) sok-sok gyötrelmet és megpróbáltatást átélt családjait.

A második világháborút követően a családi birtokokat, uradalmakat államosították, és az erdőterületek a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. jogelődjeihez kerültek, melyeket a mai napig is gondosan kezelnek.

A Tolna megyei erdőket kezelő erdészetek dolgozói között, így a fakitermelést, a faanyagszállítást, az erdőnevelést, az ápolást végzők között, valamint az ácsok, bognárok, kovácsok, gépkocsivezetők és vadgondozók között is gyakran találunk a munkájukról és szorgalmukról híres svábokat (pl. Pári, Németskér), vagy a szívósságukról és konokságukról ismert székelyeket (pl. Kalaznó, Lengyel). Az erdészek és a vadászok között is található sok markáns személyiség, akiknek a gyökerei szintén valamelyik nemzetiséghez kötődnek.

Szerkesztette: **Gál László**
Képek: **Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.**

Az Apponyi-kastély Lengyelben

A lengyeli uradalmat a gróf Apponyi család 1799-ben vásárolta meg Amadé bárótól. Az Apponyiak ekkor egy kisebb kastélyt építettek. Ez a kastély ad ma otthont az Óvodának és a Postahivatalnak Lengyelben. Eredetileg ez a kastély is emeletes volt, majd az Apponyi család az emeletet 1870-ben lebontatta róla.

A mai kastély 1824-től 1829-ig épült. Építtetője gróf Apponyi József volt. Az építési munkákba bevonták az uradalomhoz tartozó Lengyel, Kisvejke, Mucsi és Závod községek jobbágyait.

A monda szerint a kastély úgy épült, hogy azon megtalálhatók voltak egy nap-tári év összes jegyei. Négy bejárat a négy évszakot, a 12 kémény az év tizenkét hónapját szimbolizálja. 52 szoba épült és 365 ablaka van. Ezeket a jegyeket részben ma is magán hordja az épület.

A kastély építésénél igyekeztek a főúri család minden kényelmét biztosítani. Nagyobb méretű kápolna is épült benne, mely mise tartására is alkalmas volt, míg meg nem épült a kegyúri templom Lengyelben.

Apponyi József gróf, mint császári-királyi kamarás Bécsben szolgálta a Monarchiát. Ott is halt meg 1863. március 11-én. Csak a szívét hozták haza Lengyelbe, és a kegyúri templom szentélyében helyezték el.

József grófnak nem volt fiúgyermek csak egy lánya, Karolina, aki Callo to olasz herceghez ment feleségül. Azért, hogy a lengyeli kastély és uradalom továbbra is az Apponyi nevet viselje, József gróf végrendeletében két unokaöccsére, Apponyi Gyula és Ru-

dolf grófokra hagyta uradalmát. Lányát pénzben elégitette ki.

Rudolf grófnak, az örökösnek – ki diplomáciai pályán dolgozott Párizsban – az volt a terve, hogy nyugdíjas éveiben Lengyelben fog élni. 1875 nyarát Lengyelen töltötte, nagy terveket szőtt a kastély átalakítására. Tervét azonban nem tudta megvalósítani, mert 1876. május 31-én Velencében meghalt. Mivel Lengyelbe vágyott, családjá részére a lengyeli templom mellett építettek sírboltot és ott temették el.

Apponyi Rudolf halála után a lengyeli kastélyt fia, Apponyi Sándor gróf örökölte, aki az apja mellett, mint követségi titkár dolgozott Párizsban. Sándor gróf apja halála után visszavonult a diplomáciai pályáról. Édesanyjával Lengyelbe költözött, majd 1878-ban házasságot kötött Esterházy Alexandra grófnővel. Most már az ifjú pár fogott hozzá új otthonuknak, a lengyeli kastélynak az átalakításához.

Sándor gróf Rumpelmayer bécsi építész-mérnököt bízta meg a kastély átala-

kításával. A kastély klasszicista stílusban lett átépítve. Az új külső mellett sok belső átépítésre is sor került.

Az eredetileg épített nagyobb méretű kápolnát megszüntették, helyette a kastély jobb szárnyának a földszintjén alakítottak ki egy kisebb kápolnát, melynek dekoratív munkáit Löffler festő készítette, aki a bécsi fogadalmi templomban végzett munkáiról vált híressé. Löffler négy festményt is készített a lengyeli kastélykápolnába, amely ma a pécsi püspöki palotában található.

A kastély történetének egyik szomorú napja volt 1905. január 19-e, amikor a kastély teljes tetőzete leégett. Padlás-terében nagyon sok értékes bútort pusztult el.

A kastély tetőzetének újjáépítésére Feller Sándor budapesti építész jelentkezett, aki többek között gróf Széchenyi Bertalan kastélyát építette. Az ajánlólevele alapján az Apponyi család rábízta a kastély új tetőzetének a megépítését. Feller építész az új tetőzeten igen sok díszítést alkalmazott. A kastélytetőt Franciaországból származó színes mozaikpalával fedte be, mely ma már nem látható.

Apponyi Sándor 1925. április 18-án, életének 82. évében elhunyt. Végrendeletében a kastélyt feleségére, Esterházy Alexandra grófnőre hagyta. A kastélyban lévő híres könyvtárát még életében az Országos Széchényi Könyvtárnak ajándékozta.

A grófnő az örökséget, a lengyeli uradalmat, a kastélyt teljes berendezésével 1926-ban a Magyar Nemzeti Múzeumnak adományozta, mely 1927. január 1-jén került a Múzeum kezelésébe. A grófnő 1930. október 15-én bekövetkezett haláláig a kastélyban élt. A grófnő halála után a kastély berendezési tárgyait a Magyar Nemzeti Múzeum Budapestre szállította, ahol

1934-ben árverésre került. A kastély ettől az időtől kezdve teljesen üres volt.

Az üresen álló kastélyt a Magyar Nemzeti Múzeum nem tudta kellőképpen hasznosítani. Egy időben néhány gazdatiszt lakott egy-két szobát a földszinti részen. Az időközben jelentkezett hibák kijavítására nem gondoltak. Inkább az a gondolat foglalkoztatott egyes személyeket, hogy a kastélyt le kell bontani. Az uradalom számtartója még meg-

A könyvtár a 20. század elején...

bízást is kapott, hogy készítsen tervet a kastély lebontására. A második világháborús események azonban ezt a gondolatot elvetették. Amikor Magyarország belépett a háborúba és elkezdődtek a bombatámadások, az üresen álló lengyeli kastélyt az illetékesek az Országos Térképészeti Hivatal térképanyagának elhelyezésére jelölték ki. Mintegy húsz vagon térképanyagot szállítottak Lengyelbe.

Amikor a front elvonult – 1945. január 30-án – a Szovjet Katonai Parancsnokság katonai kórháznak vette igénybe a kastélyt. Vérbeteg katonákat helyeztek el itt. A kórházat 1945. március 10-én elvitték Lengyelből.

A kórház időszakában a térkép tárolására szolgáló ládákat, valamint a térképek egy részét eltűzelték. Az Ideiglenes Kormány még 1945 márciusában intézkedett a megmaradt térképek Budapestre történő szállításáról.

A lengyeli gróf Apponyi-féle kastély legsúlygyenteljesebb korszaka következett be 1945 tavaszán, amikor a szovjet katonák után itt hagyott piszkos-koszorú kastélyt a völgyeségi németek internálótáborának rendezték be.

Amikor 1945 nyarán az internálótábor felszámolták, a Lengyelbe betelepült székely emberek a kastélyban mezőgazdasági iskolát létesítettek. Az iskola képzési célja, elnevezése a több mint fél évszázad alatt sokat változott. A kastély jelenleg is a mezőgazdasági oktatás szolgálatában áll. A kastély je-

lentősebb felújításon 1982-ben esett át. A tetőzete 2004-ben teljes felújítást nyert.

A kastélypark és az arborétum

Az arborétum létesítése a kastélyépítés időszakára, 1829-re nyúlik vissza. A kastély köré gróf Apponyi József ebben az időben létesített díszkertet. A kert tervezését Sedlmayer kertészre bízta, aki igen sokféle, változatos virágzású fát és cserjét ültetett.

Az arborétum kezdetben csak a domb-fennsík közepén húzódott, melyet különböző útvonalakkal szakaszokra osztottak.

Apponyi József gróf halála után (1863) Apponyi Rudolf gróf örökölte, akinek felesége, gróf Benkendorff Anna igen nagy érdeklődést tanúsított az arborétum

iránt. 1870-ben elhozatta Bécsből Ábel Lothár kertészmérnököt, és az arborétum fejlesztésére új tervet dolgoztatott ki. Ábel Lothár az elképzeléseihez túl keskenynek találta az arborétumot, ezért rávette az uraságot, hogy a park mellett lévő legelőt cserélje el a lengyeli paraszttal, amit az uraság meg is tett. Ebben az időben nőtt meg a park területe a mai nagyságúra, 22 hektárra.

Az arborétum fejlesztésében a legnagyobb érdemet gróf Apponyi Sándor szerezte. Igyekezett felvenni a versenyt a hozzá hasonló főurakkal, akik ebben az időben már rendelkeztek jelentős dendrológiai gyűjteményekkel.

1880-ban Esterházy Miklós sógora által Észak-Olaszországból, Lago Maggiore szigetéről sok egzotikus fafeleséget hozatott a lengyeli arborétumba. Gróf Apponyi Sándor főleg a túlevelűek iránt tanúsított nagy érdeklődést. A mai nagy biológiai és esztétikai értékű fenyőfélék, tulipánfák stb. ebben az időben kerültek Lengyelbe.

Gróf Apponyi Sándor 1925-ben meghalt. A lengyeli kastélyt és a körü-

lőtte lévő arborétumot feleségére, gróf Esterházy Alexandrára hagyta. A feleség a hagyatékot 1926-ban a Magyar Nemzeti Múzeumnak adományozta. Ettől az időtől, vagyis 1927. január 1-jétől az arborétummal a múzeum rendelkezett. Ebben az időszakban inkább a meglévő állomány védelme volt a cél. Fejlesztésről nem lehet beszélni.

A második világháborús időszak, mint a többi arborétumban, itt is sok pusztítással járt. A háború után voltak olyan elképzelések és igények, hogy az arborétumot fel kell osztani, egyik részét házhely céljára, másik részét a már szervezés alatt álló mezőgazdasági iskola és a Magyar Állami Erdőgazdaság között. Ezeket az elképzeléseket megakadályozta 1946-ban a földművelési miniszter a 183.788/1946. számú határozatával, melyben a kastélyt és a hozzá tartozó parkot Mezőgazdasági Középiskola céljára jelölte ki, és minden más vonatkozású felhasználást megtiltotta.

1946-ban a park területén futballpályát létesítettek, ami több fa kivágásával járt. Ma már nem tudhatjuk, hogy a kivágott fák között milyen ritkaságok lehettek.

A lengyeli arborétum értékeire az 1961. évi 18. sz. tvr. hatálybalépése után figyeltek fel jobban. Ebben az időben alkalmazott az iskola főfoglalkozású kerétszt. A lengyeli arborétumot a Tolna Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága

... és a szalon

1975. január 1-jei hatállyal természetvédelmi területté nyilvánította. A védetté nyilvánítás kapcsán biztosítottak megfelelő összeget a park kerítésének felújítására. Ma a parkot három főfoglalkozású kertész gondozza. Már szinte mindnaposak a látogatók az arborétumban és ismerkednek a növényeivel.

Forrás: **Bai József**: Tanulmányok Lengyel község történetéből – Lengyel, 2008
Szerkesztette: **Nagy László**
Archív képek: **Fortepan**

Az OEE 150. Vándorgyűlése

Ünnepi közgyűlés a lengyeli Apponyi-kastély parkjában

2019. június 21–22-én a Tolna megyei Lengyel községben fekvő Apponyi-kastély látta vendégül az Országos Erdészeti Egyesület jubileumi 150. Vándorgyűlését, melynek házigazdája a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. volt. A Kárpát-medencéből – az anyaországtól, a Felvidéken, Kárpátalján át Erdélyig és a Délvidékig bezáróan – összesereglett magyar erdészek a kétnapos rendezvény első programpontjaként ünnepi közgyűlést tartottak a kastélykertben felállított rendezvénysátorban.

Az egyesületi zászlók kürtszóval kísért hivatalos bevonulása és a magyar himnusz közös eléneklése után *Elmer Tamás*, az Egyesület májusban kinevezett főtítkára köszöntötte a 150. Vándorgyűlésen megjelenteket.

Az ünnepi program kezdetén külön köszöntötte a kiemelt vendégeket: *Jakab Istvánt*, az Országgyűlés alelnökét, *Kovács Zoltánt*, a 2021. évi „Egy a természettel” Vadászati és Természeti Világkiállítás szervezéséért felelős kormánybiztost, *Horváth István* országgyűlési képviselőt, *Luzsi Józsefet*, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara alelnökét, *dr. Seregi Jánost*, a Magyar Természetjáró Szövetség alelnökét, *Fehérvári Tamást*, a Tolna megyei közgyűlés elnökét, *dr. Horváth Kálmánt*, Tolna megyei kormány megbízottat, *dr. Náhlik Andrást*, a Soproni Egyetem rektorát, *dr. Csépanyi Pétert*, az Agrárminisztérium főosztályvezetőjét, *Kovács*

Ferencet, az Agrárminisztérium főosztályvezetőjét, *Mocz Andrást*, a MagánErdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetségének elnökét, *dr. Ko-*

vács Leventét, a Magyar Bankszövetség főtítkárát, a Gyulaj Zrt. felügyelőbizottságának elnökét és *Antal Jánost*, Lengyel község alpolgármesterét.

A rendezvény házigazdáját *Zambó Pétert*, az Országos Erdészeti Egyesület elnökét és *Göbölös Pétert*, a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. vezérigazgatóját üdvözlölte.

A főtítkári köszöntőket követően *Göbölös Péter* vezérigazgató lépett a pulpitushoz és tartotta meg ünnepi beszédét.

„Tisztelt Országgyűlési Alelnök Úr! Tisztelt Kormánybiztos Úr! Tisztelt Képviselő Urak! Tisztelt Elnök Urak! Tisztelt Államtitkár, Vezérigazgató és Igazgató Urak! Tisztelt Kormány megbízott Úr! A történelmi Magyarország minden tájáról érkezett, nagyra becsült Erdész Kollegák! Kedves Vendégeink!

A Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. nevében és képviselőként örömmel és szeretettel köszöntök minden megjelent vendéget, az Országos Erdészeti Egyesület 150. jubileumi Vándorgyűlésén! Erdészbarátsággal és izgalommal vártuk Önöket, vártunk Benneteket!

Különösen nagy öröm számunkra, hogy míg 1973-ban, az eddigi utolsó célunk helyszínén rendezett Vándorgyűlésen csak a határainkon belülről érkez-

Göbölös Péter vezérigazgató

tek kollégák hozzánk, most, immár 46 évvel később a teljes Kárpát-medencéből üdvözölhetünk Erdészeket! Ez rámutat arra, hogy a történelmi Magyarország erdőségeiben az erdőgazdálkodást vezénylő erdészek barátsága példás. Ahogy az *Ismerős Arcok zenekar* a 35 milliós letöltésű *Nélküled* című dalában is megéneklí, ezt a magyar–magyar barátságot az *egy vérből valók vagyunk* csodálatos érzése is erősíti.

A Vándorgyűlés központi helyszínét az Apponyiak egykori kastélyához, az általunk vagyongekezt erdőségek egyik birtokközpontjához hoztuk, minél közelebb az erdőhöz. Az erdőhöz, amelyben mindannyiunk az élethivatását éli szenvedéllyel és életre szóló elkötelezettséggel.

Az utóbbi évszázadok során többször változott Magyarország államformája, a birtokviszonyai, a gazdálkodási rendszerei. A vagyongekezt területeinken – a hajdani nagybirtokok erdőterületein – a ránk bízott két fő tájgazdálkodási tevékenység: az erdőgazdálkodás és a vadgazdálkodás céljai nem változtak.

Az emberi igények változásával ugyan a hangsúlyok eltolódtak, de a Tolna megyei állami erdők és a cégünkhöz köthető történelmi vadászterületek fenntartásának és védelmének alapvető céljai semmit sem változtak az évszázadok alatt.

A Gyulaj Zrt. területein korábban gazdálkodó főnemesi, nemesi családoknak, pl. az Esterházyaknak és az Apponyiaknak a tevékenységében, annak szakmai színvonalában voltak személyektől is függő hullámhegyek és -völgyek, de a távlati erdőgazdálkodás tartamosságának céliránya az ő gazdálkodásukban is világosan követhető volt.

Ezeket a magyar és a nagyvilág történelmi viharai kitérítették, a lendületet időnként lassították, de a válságokon átlendülve az értékek megvédése és továbbadása mindig megvalósult. Erről szól az ez alkalomra megjelent a *Pattanó rügyek, erős gyökerekkel* című, az erdőterületeink történetére több évszázadra napjainkig visszatekintő könyv, melyet fogadjanak tőlünk szeretettel!

A természeti törvények örök érvényűek, azok annak önszabályozó rendszerét fenntartják, függetlenül attól, hogy a különböző társadalmi korszakok, hogyan viszonyulnak az erdőhöz, a vadhoz, a teremtett világ kincseihez. A természeti törvények örökérvényűsége azonban kikényszeríti minden társadalomból az erdő értékmegeőrzésének a kikényszerít!

Erdeink hatalmas genetikai kincset hordoznak, melynek feltárásával, megismerésével igyekszünk a változó természeti környezetet kihívásait kivédeni!

A holnapi szakmai programok során ezt az értékmegeőrzést szeretnénk bemutatni: a történelmi hógyézi térség erdő- és vadgazdálkodását, közjóléti fejlesztéseit, a Gyulaji terület erdő- és vadgazdálkodását, a festői kisszékelyi erdőtümbben a Natura 2000-es gazdálkodást, erdei- és feketefenyvesek szerkezetátalakítását a Dél-Mezőföldön. Két keréken kirándulunk a Tolnai-hegyhát erdeiben az Apponyiak nyomában és folytathatnám, összesen 13 terepi programmal és szemlével szeretnénk bemutatni a tevékenységeink egy-egy szelétét.

A Vándorgyűléseken magyar erdész közösségünk évről évre megerősíti elsősorban saját magában, hogy most mi visszük a stafétát, a ránk háruló ma embere előtti felelősségünkkel, a nem-

zeti kincsünk az erdővagyon megtartása érdekében.

Az erdőhöz szorosan tartozó értékek, a vadállomány, az ökológiai rendszerek együttesen a magyar nemzet családi ezüstjét képezik és fogják képezni, ameddig magyar él a Kárpát-medencében.

A magyar erdész közösségünknek kívánok, hasznos és kellemes együttlételet!”

A vezérigazgatói köszöntőt követően *Zambó Péter*, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke, az Agrárminisztérium földügyekért felelős államtitkára lépett a színpadra és az egyesületi közgyűlés elé, majd tartotta meg ünnepi beszédét.

„Az erdőnek megvan a maga nyelve, amivel az emberekhez is tud beszélni, és meg tudja magát velük értetni, ha akarja.”

„Tisztelt Képviselő Úr! Polgármester Úr! Elnök Úr! Miniszter Úr! Államtitkár Úr! Tisztelt Vezérigazgató Urak, Tagtársaim, Hölgyeim és Uraim!

Szekszárd híres szülőtte, *Babits Mihály* gondolatával köszöntöm Önöket, Az erdő megváltása című novellájából idézve.

Történelmi szempontból is emlékezetes eseményre gyűltünk össze: alapítási évfordulónk után idén a 150. Vándorgyűlésünk megtartását ünnepeljük.

Negyvenhat esztendő után érkezünk ismét Tolnába.

Zambó Péter elnök

Számos népcsoport éli meg békeségben a hagyományait itt, hazánk folklorban leggazdagabb megyéjében. A tolnaiak kiváló példát mutatnak egy Kárpát-medencei konszenzus megerősítéséhez.

Ennek jegyében köszöntöm a meghívást elfogadó határon túli és külföldi vendégeinket! Üdvözlöm az Erdélyből, Felvidékről, Kárpátaljáról, valamint Németországból, Szlovéniából és Horvátországból érkezett kedves kollégákat!

Mindannyiunk nevében köszönöm házigazdánkat, a Gyulaj Zrt. vendégszeretetét, amivel otthonába fogadta jubileumi rendezvényünket.

Köszönjük Lengyel község előljárójának, hogy e patinás helyszínen találkozhatunk, ahol gyűlésünk üzenetét a kultúránkért sokat tevő Apponyi grófok szelleme erősíti.

Gratulálok a kitüntetetteknek és azoknak, akik a felterjesztésünkre kaptak állami elismerést! Gratulálok az Erdészverseny helyezetteinek, és köszönöm minden szervező munkáját!

Megbecsüléssel köszöntöm a társaságunkat megtisztelő nyugdíjas kollégákat!

A novemberi tisztújító közgyűlésen tételes, az *Erdészeti Lapok*ban dokumentált jelentést tettem működésünk alapjainak megszilárdításáról.

Számot vettem az összefogásból született eredményeinkkel, emellett nem kerültem meg az elmaradásokkal és a jövő feladataival való férfias szembenézést.

Most megnövekedett taglétszámmal, a korábbinál letisztultabb szervezettel, áttekinthető szabályozottsággal, nagyobb gazdasági háttérrel és sokrétűbb tevékenységgel lépünk a 21. század harmadik évtizedének kihívása elé.

A legnagyobb nyilvánosság előtt köszönöm meg aktív tagjaink és önzetlen tisztségviselőink sikerekre vezető teljesítményét, partnereink és szövetségeseink nélkülözhetetlen támogatását!

Sokan megkérdézték, hogy mit tartok a közelmúlt legnagyobb egyesületi eredményének. Határozottan válaszoltam: azt, hogy a szervezetünk kilépett a nemzetközi szintre. Ezzel az OEE történelmi hagyományát követjük, segítjük a magyar identitás fennmaradását.

A kilenc éve erősödő Erdélyi mellett így alakult meg a Felvidéki, majd a Kárpátaljai Helyi Csoport, emellett a Délvidéken is folytatunk szervező előkészületeket. Ma már a tagságunk közel 10 százaléka határon túl élő kollégánk!

Mindezekre építve, egy Kárpát-medencei magyar egyesület jövőképét rajzoltuk meg, amit felejtethetetlen székelyföldi vándorgyűlésünk is előrevetített.

Az év elején felálló új elnökség megtorpanás nélkül viszi tovább a »Szakértelem – Erkölcs – Összetartozás« hármasának eszméjét.

Fontos stratégiai cél működésünk anyagi biztonságának bővítése, az ágazati tájékoztatás hitelessége, hagyományaink fenntartása, a szakmai alapokon nyugvó érdekképviselés, az ágazati kommunikáció, a társadalmi felelősségvállalás, a szociális és a nemzetközi tevékenység.

Éves munkatervünk a gyakorlatunkban meghonosodott feladatokon kívül több különös aktualitást tartalmaz.

Teljesség nélkül emelem ki ezek közül a trianoni döntésről való megemlékezés előkészítését, benne *A magyar erdőgazdálkodás vesztesége 1920-ban* című kiadvány megalkotását.

Elsődleges a határon túli helyi csoportjainkkal és más magyar szervezetekkel élő kapcsolataink ápolása. Támogatjuk a Kárpát-medencei Erdész Diáktalálkozót,

ben elsősorban a fiatal generáció kreativitására számítunk. Így fogjuk a köztudatban megerősíteni az erdei életközösség egészségét gondozó és megőrző erdész képét.

El kell érünk, hogy a társadalom számára az erdővel kapcsolatos témákban az első kapcsolódási pont az Országos Erdészeti Egyesület legyen!

Éves pénzügyi tervünk főösszege történelmi rekord, meghaladja a félmilliárd forintot.

Ennek közel háromnegyede az Erdei Vándortábor Programhoz köthető, ami az Egyesület eddigi legnagyobb közönségkapcsolati és gazdasági vállalkozása.

Közel ezer, általunk képzett pedagógus segítségével mi, erdészek teszünk évente több ezer gyereket elkötelezetté az erdő iránt.

kiterjesztjük az Erdészcsillag Alapítvány adományozási tevékenységét.

Érdekképviselőtünket – a Nemzeti Erdőstratégia megvalósításának elősegítésén és a jogszabályalkotáson túl – a Vidékfejlesztési Program forrásainak megszerzésében, valamint az új ciklus pályázatainak előkészítésében fogjuk kifejteni.

Jelentős szociális törekvésünk, a Hermeszi Erdész Időotthon létesítésének előkészítése éppen ezekben a hetekben kapott új lendületet. Miniszteri döntés született az ingatlan használati jogának átadásáról, ami mellett elnyertük Sopron város támogatását is a megvalósításhoz. Mindezek alapján megkezdhetjük a szükséges források és partnerkapcsolatok felkutatását, majd a tanulmánytervek elkészítését.

Kommunikációs programjaink a digitális megoldások felé fordulnak, ami-

A végrehajtás terepmunkáit végző kollégáink kiemelt köszönetet és elismerést érdemelnek!

Ismert, hogy lényeges személyi változás történt a Titkárság élén. Az Egyesület adminisztratív vezetését ügyvezető igazgatóként ellátó *Szentpéteri Sándor* áprilisban visszatért a Pilisi Parkerdőnél folytatott szakmai munkájához. Az egész tagság nevében ezúton is köszönöm lelkiismeretes, elkötelezett munkáját!

Az Egyesület titkárságának vezetését a pályázat útján kinevezett új főtitkár, *Elmer Tamás* erdőmérnök vette át, aki az Erdei Vándortáborok szervezése területén már eddig is jelentősen hozzájárult közös eredményeinkhez. Sok siker és további lelkesedést kívánunk neki az új feladatokhoz is!

Tisztelt Kollégák! Édesapámtól tanult alapvetésem, hogy az erdész nem csupán dolgozik, hanem szolgál valahol.

Ez a gondolat vezetett februárban, amikor a hivatali pályámban jelentős fordulat következett be – az Agrárminisztérium földügyekért felelős államtitkári feladatainak ellátására kaptam megbízást.

Harminchétf év gyakorlati tapasztalattal és kellő felelősségtudattal közelíttek immár kettős ágazati szolgálatom követelményeihez.

Bízom abban, hogy kollégáim összefogásával sikerülni fog mindannyiunk javára fordítani ezt az ágazatunk számára fennálló lehetőséget!

Ha valamit most – elnökként és államtitkárként – ki kell emelnem Egyesületünk és nagybetűs Erdész mivoltunk küldetései közül, az a szakmaiság megerősítése.

Az Egyesület megalakításának fontos célja volt, hogy a magyar erdőben meghonosodjanak az erdőgazdálkodás legkorszerűbb elvei, módszerei.

A világ gyorsulva halad, elődeink nemes törekvése napjainkban újra aktuális! Tudományokat integráló, trendeket ismerő szakmaiságra van szükségünk.

Erdőgazdálkodásunk komoly kihívások előtt áll. A jövőben minden korábbinál nehezebb dolga lesz az évszázados távlatban gondolkodó gazdálkodási formának. A klímaváltozás hatásai gyorsabb ütemben érvényesülnek, mint ahogy azt a növénytársulások természetes körülmények között követni tudják. Az évszázadok alatt kimunkált és jól működő gazdálkodási módok felülvizsgálatra szorulnak, új szemléletet igényelnek.

Az erdők fenntartása azonban nemcsak megoldandó feladatot jelent, hanem egyben válaszokat is kínál a klí-

ma-változás hatásait érző egész agráriumnak.

Éppen ezért az Agrárminisztérium egyre nagyobb figyelemmel fordul az erdőgazdálkodás felé, amire az agrárium fontos részeként tekint. Az Államtitkárság megújuló apparátussal keresi a megoldásokat az előttünk álló feladatokra.

Két jelentős ágazati program áll előkészítés alatt, amiben az Egyesület szerepe kívánatos és szükségszerű. Az egyik az erdőgazdaságok referenciájával induló Országfásítási Program, ami jóval több, mint hagyományos erdőtelepítés, feltárni igyekszik a fásítások minden formájának lehetőségeit.

A másik a már előkészítés alatt lévő »Egy a természettel« jubileumi Vadászati Világkiállítás. A kiállítás erdőgazdasági programjainak összefogója éppen a Gyulaj Zrt.

Mindkét projekt kiváló alkalmat ad az erdészársadalomnak arra, hogy megmutassa önmagát!

A Nemzeti Földalapkezelő Szervezet átalakulásával létrejön a Nemzeti Földügyi Központ. Az új szervezet közvetlen erdészeti vonatkozása lesz, hogy részben átveszi a NÉBIH Erdészeti Igazgatóságát, valamint az erdőtervezés teljes hazai rendszerét, adattárát és személyi állományát.

Kaán Károly szellemi örökségének nyomában járva célunk az összhang megteremtése a velünk közös fészekaljából indult természetvédelemmel – azzal az alapvetéssel, hogy a természetvédelmi kezelés nem választható el a fenntartható erdőgazdálkodástól.

Visszakanyarodva az Egyesülethez: kibővült céljainkhoz nagyobb befolyásra és erőforrásokra lesz szükség-

günk. Alkalmazkodnunk kell egy változó világ működési rendjéhez.

Már korábban felvettem ehhez egy más típusú elnökség vízióját – olyan személyiségek bevonásával, akik bármelyik fórumon képesek lehetnek a céljainkat képviselni.

Tisztelt Tagtársaim! Összefogást, valódi csapatmunkát kérek Önöktől, amiben igyekszem példát mutatni. Legyünk részesei közösen az erdőgazdálkodás Kárpát-medencei léptekü megújulásának!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Még egyszer köszönöm Házigazdáink szíves vendégszeretét! Az Országos Erdészeti Egyesület jubileumi, 150. Vándorgyűlésén mindannyiuknak tartalmas programokat, sok sikert és jó egészséget kívánok! *Jó Szerencsét! Üdv az Erdészeknek!*

Az egyesületi elnök szavai után *Jakab István*, az Országgyűlés alelnöke, a MAGOSZ elnöke szólt az összesereglett egyesületi tagsághoz. A magyar országgyűlés nevében nagyrabecsüléssel és megbecsüléssel köszöntötte a magyar erdészeket.

Jakab István az Országgyűlés alelnöke

Fiatalkori gyökereire, indíttatásra és a későbbi Erdészeti Albizottságban betöltött elnöki tisztere visszaülve emlékeztetett, hogy mindig is közel állt hozzá ez a szakmai közösség és mindig is csodálta az erdészek igazi alkotómunkáját.

Kiemelte, hogy az Egyesület alig néhány éven belül immár második alkalommal ünnepel másfél évszázados évfordulót. 2016-ban Székelyföldön alapításának 150. évét, míg most Tolnában a 150. OEE Vándorgyűlés megrendezését. Ez a két jubileum is méltóan keretezi a Kárpát-medencei erdészek összetartozását.

Szakmai szövetségi elnökként is üdvözölte az erdészek szakmai civilszervezetét, amely elnökén keresztül ma már államtitkári pozícióban képviseli a szakmát a kormányzatban.

Ezen túlmenően az erdészet a hazai agráriumot összefogó Nemzeti Agrárgazdálkodási Kamara vezetésében alelnöki pozícióban is jelen van. Mindkét képviselőt kiemelten fontosnak tartotta az erdészet jövője szempontjából.

Beszéde végén Jakab István további sikeres szakmai munkát kívánt a magyar erdészeknek.

Az ünnepi közgyűlés keretein belül az „Egy a természettel” Vadászati és Természeti Világkiállítás szervezéséért felelős kormánybiztosság és az Országos Erdészeti Egyesület együttműködési megállapodást kötött. A megállapodás aláírása előtt Kovács Zoltán kormánybiztos, nemzetközi kommunikációért és kapcsolatokért felelős államtitkár tartott ünnepi köszöntőt.

Beszédét egy 1874-es Bedő Albert idézettel kezdte, melyben neves szakmai elődünk arra hívta fel a figyelmet, hogy az erdészet fejlődése egyben az ország fejlődésének is fontos eleme. E megállapítás ma is aktuális.

Kiemelte, hogy talán még az Egyesület alapítói sem gondolták a kiegyezés körüli időkben, hogy a következő 150 évre olyan nemzeti hagyományt teremtettek, amely ugyan sokszor rejtetten, de fontos alapját adta a magyar létnek, tartást és támaszt a magyar valóságnak.

Magyarország valósága a Bedő által megfogalmazott szakmatörténeti, nemzeti hagyományokban, szakmai tradíciókban létezik ma is, ezekre az alapokra lehet és kell építeni a jövőt. Ezeket kell újratemetni, újraéleszteni, megerősíteni!

Az erdészet esetében azonban ezek a hagyományok másfél évszázada élők, hiszen most is a szakmai tudás, tradíció és hagyomány színe-java van jelen a küldöttgyűlésen. Az erdész szakemberekben, az Egyesület tagságában ennek megtartása, ápolása, fenntartása nem merül fel kérdésként.

Erre alapozva kérte az erdész szakemberek partnerségét a 2021-es Vadászati Világkiállítás megrendezésében, megszervezésében. A kiállítás jelmondata is üzen az erdészeknek: Egy a természettel. Ki értheti náluk jobban mit is fogalmaz meg a mottó.

A kormánybiztos a beszéde végén kiemelte, hogy az erdész szakma nélkül nem fog sikerülni jó világkiállítást szervezni, melynek alapját éppen a

Kovács Zoltán kormánybiztos

magas színvonalú és hiteles szakmai-ság jelenti. Együtt sikerülni fog bebizonyítani, hogy az ember egy a természettel – zárta beszédét Kovács Zoltán.

48 évvel ezelőtt, 1971-ben Magyarország adott otthont minden idők egyik legmagasabb színvonalú Vadászati Világkiállításának. Az akkori rendezvény sikerei azóta is nagy szerepet játszanak a világhírű magyar vadgazdálkodásban. Az a megtiszteltetés érte hazánkat, hogy az 1971-es rendezvény 50. évfordulóján – 2021-ben – ismét Magyarország rendezheti a világkiállítást.

A világkiállítás sikere a Kárpát-medencei erdész- és vadásztársadalomnak, valamint minden ágazati szereplőnek egyaránt érdeke, közös célja kell legyen. Ennek a célnak a megvalósulását igyekszik a saját eszközeivel előremozdítani az Országos Erdészeti Egyesület is.

Ezt a közös célon alapuló kapcsolatot erősítette meg a világkiállítás megrendezéséért felelős, Egy a természettel kormánybiztosi iroda és az Országos Erdészeti Egyesület közötti együttműködési megállapodás aláírásával, melyet a 150. OEE Vándorgyűlés ünnepi

közgyűlésén látott el kézjegyével Zambó Péter egyesületi elnök és Kovács Zoltán kormánybiztos.

Az aláírási ceremónia után Luzsi József Nemzeti Agrárgazdálkodási Kamara vidékfejlesztési alelnöke, a MEGOSZ tiszteletbeli elnöke lépett az előadói pulpitushoz, hogy a Kamara nevében köszöntse az erdész Vándorgyűlést.

„Tisztelt Miniszter Úr, Államtitkár Úr, Elnök Úr, Vezérigazgató Úr, Hölgyeim és Uraim! Kedves Külföldi Vendégek!

Három évvel ezelőtt ünnepeltük az Országos Erdészeti Egyesület megalakításának 150. évfordulóját egy igen emlékezetes erdélyi vándorgyűlésen. Most ismét egy jubileumi rendezvényre érkezünk, a 150. Vándorgyűlést tartjuk.

Nagyon büszke vagyok arra, hogy ebből a 150 évből 45 évet úgy éltem meg, hogy ennek a szakmai közösségnek a tagja vagyok. Már nemcsak a határon innen, hanem a határon túlról is képviseltek magukat a magyar erdészek, amely csodálatos érzés minden igaz magyar embernek.

Az Országos Erdészeti Egyesület másfél évszázados múltjával az ország

Luzsi József vidékfejlesztési alelnök, NAK

egyik legpatinásabb szakmai szervezet. Múltját és jelenét nagy tisztelet illeti, alapítása óta a magyar erdők és a magyar erdészet megóvásáért, a magyar vidék felemelkedéséért dolgozik.

Történelmünk korszaképítő időszakában, a 19. század derekán alakult, hogy összefogja az erdészársadalmat és az erdész szakmát az azt megillető fejlődési pályára állítsa. Azóta is a hazai erdészetpolitika aktív formálója. Tevékenységének is köszönhetően a hazai erdőkben fenntartható, szakszerű, jól szervezett erdőgazdálkodás folyik.

Az erdő, a termőföld és a vízkészlet mind-mind kiemelt természeti erőforrásunk, pótolhatatlan nemzeti kincsünk. Nagy vagyon, nagy felelősség. A nemzet közös örökségét képezi, közös feladatunk vigyázni rá, felelősséggel használni, óvni.

Az Országos Erdészeti Egyesület jó gazdaként viszonyul az erdeinkhez. Így volt ez a múltban és nincs ez most sem másképpen. A rendszerváltozást követően a szakmai érdekérvényesítési tevékenységet az Egyesület más szakmai szervezetekkel példás együttműködésben végzi.

Az együttműködés a 2017-es erdőtörvény-módosítás időszakában csúcsosodott ki. Az öt meghatározó szakmai szervezet, az OEE Országos Erdészeti Egyesület, a MEGOSZ Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége, a FAGOSZ Fagazdasági Országos Szakmai Szövetség, a Pro Silva Hungaria Egyesület, valamint a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara remélhetőleg egy olyan működő erdőtörvényt dolgozott ki, mely a hazai erdők fennmaradását és további gyarapodását szolgálja.

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara számára az Egyesület az egyik legfontosabb stratégiai partner, hiszen az ag-

rárium egyik meghatározó ágazata az erdőgazdálkodás.

Az erdészet a fásítások és faültetvények révén számos szálon kapcsolódik más agráragazatokhoz is. Elhivatottak vagyunk mind az agrárgazdálkodás fenntarthatóságának, mind pedig az ország fával, faállománnyal borított területének növelését illetően.

A Kamara által szervezett Szántóföldi Napokon önálló kiállítási területen, az Erdősoron vártuk az érdeklődőket tematikus szakmai kiállításokkal, konferenciákkal, terepi bemutatókkal, hogy építsük azt a kapcsolatrendszert, amit a mezőgazdálkodókkal tudunk kialakítani, hogy az ország erdőterületét tovább tudjuk növelni.

Az erdőgazdálkodási ágazat az ágazati szabályozás változása, valamint a kormányzati igazgatás átalakítása miatt jelentős változásokat él meg. A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara a hatékony és eredményes gazdálkodás feltételeinek a megteremtésére törekszik.

Gyámolításra most elsősorban a magánerdő-gazdálkodás szorul. Szeretnénk, ha a magánerdő-gazdálkodás is megfelelő szakmai színvonalon működne és úgy kezelné a magyar erdőket, úgy végezné az erdőtelepítéseket, hogy abba hiba ne legyen. Ehhez kérjük a támogatást!

Ehhez pedig néhány szakmai kérdést meg kell oldani: a magánerdők birtokviszonyainak rendezése, a magánerdő-gazdálkodási struktúra kialakítása, a szakirányítási rendszer visszaállítása és működtetése, a szakszerű környezettudatos gazdálkodás, és általános szinten a szakmai tájékoztatás.

Ugyancsak fontosnak tartjuk az együttműködést a Kormány, az Agrárminisztérium, az Egyesület és a szakmai szervezetek között az új országfásítási program kimunkálása és végrehajtása terén.

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara az új vadkárfelemelési kimunkálásban is együttműködik a szakmai szervezetekkel. Az erdőgazdálkodási tevékenységet igen komolyan befolyásoló vadgazdálkodás kapcsán rendkívül fontosnak tartjuk, hogy a vadkár súlypontos kérdésére végre szakmai konszenzuson alapuló megoldás adjon választ.

Ezzel röviden össze is foglaltam azokat a dolgokat, amelyben az Egyesület és a szakmát összefogó szervezetek egymásra tudnak találni és egymást erősítve tudják a magyar erdőgazdálkodás ügyét előrevinni.

Tisztelt Hölgyeim és Úraim! Éppen egy évvel ezelőtt az öt szakmai szervezet együtt küzdött azért, hogy az erdészeti ágazat az új minisztériumi struktúrában önálló főosztályként helyet kapjon, illetve azon belül állami és magánerdő-gazdálkodást támogató szervezeti egység is felállításra kerüljön.

Mára ez megvalósult, sőt ezen a téren az ágazat ennél is nagyobb eredményt nyugtázhat, hiszen Zambó Péter egyesületi elnök úr államtitkári megbízatása révén a minisztériumi felső vezetésében, illetve a kormányzatban is képviselheti a magyar erdészet ügyét. Óriási felelősség! Hiszem, hogy ez biztosítékul szolgál, illetve megfelelő erőt ad az előttünk álló feladatok eredményes ellátáshoz.

Végezetül eredményes és kellemes időtöltést kívánok a Vándorgyűlés tagjainak, a közös élmények és tapasztalatcserék adjanak minden résztvevőnek friss energiákat a magyar erdőkért végzett további munkájukhoz.

Köszönet a szervezésért a házigazdáknak, gratulálok a kitüntetetteknek!

Végezetül egy isteni bölcsességgel hadd zárjam gondolataimat: *Egy csónakban evezünk, kezünkben az evezőlapát nem egy ütésre emelt bot, hanem az előrehaladás eszköze! Jó szerencsét, üdv az erdésznek!*"

A beszédek sorát az Országos Magyar Vadászkamara Körtgyűttesének műsora zárta, majd az egyesületi kitüntetések átadása következett.

A Bedő Albert-emlékérmét *Jakab István*, az Országgyűlés alelnöke és *Zambó Péter* elnök, a Kaán Károly-emlékérmét *Kovács Zoltán* kormánybiztos és *Kiss László* általános alelnök, a Decrett József-emlékérmét *Zambó Péter* elnök és *Andrésiné Ambrus Ildikó* technikus alelnök, míg az Elismerő Okleveleket *Zambó Péter* elnök és *Pintér Csaba* magánerdős alelnök adta át.

Szerkesztette: **Nagy László**

Fotók: **Csatlós Norbert, Nagy László**

Bedő Albert-emlékérmeket kapott

Bakó Csaba
okleveles erdőmérnök

1981 óta tagja az Egyesületnek. Harmadik ciklus óta a Szombathelyi Helyi Csoport elnöke, több mint 20 éve tagja az Erdőművelési és az Erdővédelmi Szakosztálynak. Vezetése alatt a Helyi Csoport évente 8-10 alkalommal szervez szakmai rendezvényeket, fogad kollégákat az ország minden részéből, illetve vesz részt tapasztalatszeréken.

Az elmúlt 30 év alatt egyik fő szervezője, illetve több alkalommal előadója is volt az 1973 óta működő osztrák-szlovén-magyar „Pannónia Erdészetalálkozó” Vas megyei rendezvényeinek. A különböző szakosztályrendezvények rendszeres előadója.

Szakmai munkája során jelentős eredményeket ért el Vas megyében a folyamatos erdőborítás elindításában, bevezetésében. Szakmai, vezetői munkájának egyik komoly sikere, hogy a Szombathelyi Erdészeti Zrt. által kezelt erdőket az 1990-es-2000-es években ért – 1600 hektár lucfenyő állományt érintő – erdőpusztulási folyamatot az erdőgazdaság eredményesen kezelte.

Nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy folyamatosan bővüljenek a vasi erdők közjóléti szolgáltatásai, azok elégítsék ki az itteni emberek rekreációs, szabadidős igényeit.

Nagyon fontosnak tartja az erdészeti hagyományörzést is. Ennek keretében szorgalmazta a megye több részén erdészeti tárgyú emlékoszlopok, emlékművek készítését, felújítását.

Bedő Albert-emlékérmeket kapott

Kristó István László
okleveles erdőmérnök

1962 óta tagja az egyesületnek. A Mátrafüredi Helyi Csoportnak először titkára, majd elnöke az 1990-es évek elejétől 2007-ig. Megalakulása óta aktív tagja az OEF Oktatási Szakosztálynak. Az OEF felkérésére 2002-ben elkészítette Az Év Erdésze verseny szabályzatát.

A Vadas Jenő Erdészeti és Vadgazdálkodási Szakképző Iskola, Szakiskola és Kollégium szaktanáraként, szakmai igazgatóhelyettesként évről évre az erdésztechnikus tanulók sokaságával ismertette meg Egyesületünket, toborozta a diákság köréből a helyi csoport tagságát. A 2003. évi Mátrafüredi Vándorgyűlés egyik fő szervezője. Egyesületi-szakmai munkája elismeréseként 2006-ban az OEF elismerő oklevelét kapta.

Az egi Dobó István Gimnázium és Erdészeti Szakközépiskola dolgozójaként *mérnök tanári* beosztásban, az erdőművelés, termőhely-ismeret, erdőrendezés tantárgyak elméletét és gyakorlatát oktatta. Az *Erdőműveléstan I.* és az *Erdészeti szaporítóanyag-termesztés* című tankönyveiből generációk sora tanulhatta meg az erdőművelés alapjait.

Kiemelkedő elkötelezettséggel ápolja *Vadas Jenő* emlékét, akinek nevét az ő kezdeményezésére az Erdészstanulók Országos Szakmai Versenye is viseli. Az erdészeti szakoktatásban kifejtett majd három és fél évtizedes elkötelezett, magas színvonalú szakmai munkájáért 2013-ban Gyöngyös Város Érdemes Pedagógusa kitüntetésben részesült.

Bedő Albert-emlékérmeket kapott

Nagy Imre
okleveles erdőmérnök

1982 óta tagja egyesületünknek, 1994-től pedig az erdőművelési szakosztálynak. 2006-2011 között az OEF Szombathelyi Helyi Csoportjának, majd 2017-2018-ban a Rába-menti H. Cs.-nak az elnöke volt. 2010-2014 között az országos elnökségben képviselte a Nyugat-Magyarországi Régiót. Az *Erdészeti Lapok* egyik rendszeres szerzője. Az elmúlt évtizedekben számos OEF-, MEGOSZ-, MERD-rendezvény szervezője vagy előadója. Az egyesületben a magán- és állami erdőgazdálkodás egyenjogúságának szószólója.

Kiemelten foglalkozott a dél-zalai tájegységben a bükk, a cser, az erdeifenyő, a nemes tölgyek természetes magfelújításának elméleti alapjaival és gazdálkodási gyakorlatával. A Zalaegerszegi Erdőfelügyelőségnél és jogutódjánál erdőfelügyelőként, majd osztályvezetőként sikeresen indította el a magánerdőgazdálkodást a felügyeleti területén. Munkája során fő célként fogalmazta meg a természetszerű erdőgazdálkodás erdőtervezési alapjainak megteremtését és az erdő-nagyvad egyensúlyának helyreállítását.

Több szakmai szervezet, kamara tagja, ahol elsősorban erdészeti, vadgazdálkodási szakkérdésekkel foglalkozik. Címzetes egyetemi docens, a Vadas Jenő-emlékérem, az Alföldi Erdőkért Emlékérem, a Pro Silva Hungariae Díj tulajdonosa.

Kaán Károly Emlékérmeket kapott

Babics István
okleveles erdőmérnök

Erdőmérnöki oklevelének megszerzését követően szakmai pályafutását 1987. szeptember 1-jén műszaki gyakornokként kezdte a Zalai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságnál, ahol immár több mint három évtizede dolgozik az erdőművelés és az erdészeti szaporítóanyag termesztés különböző szakterületein. Több mint három évtizedes munkássága során figyelme az erdőművelés ágazatán belül főleg a nagyüzemi csemetetermesztésre és az erdősítések biztonságos, szakmai alapokon nyugvó kivitelezésére irányult. Gazdag gyakorlati tapasztalataira építve, eredményes pajor elleni védekezési technológiát dolgozott ki és jelentős eredményeket ért el a korábban igen kritikus méreteket öltő pajorkár visszaszorítása terén. A dísznövénytermesztés területén kiemelkedő szerepe volt a surdi külső díszfakert kialakításában és gazdaságos üzemeltetésében, az ott létesített vörösfenyőplántáz nevelése, gondozása a mai napig az ő szakmai irányításával zajlik. Részt vett az obornaki egyzótagyűjtemény telepítésében és az erdeifenyőplántáz létrehozásában. 1987 óta tagja az Egyesületnek, a Nagykanizsai Helyi Csoport által szervezett szakmai napok mellett különböző szakosztályrendezvények, egyetemi és egyesületi tanulmányutak rendszeres házigazdája, előadója. Aktív közösségi ember, aki a Zalaerdő kosárlabdacsapatának tagjaként az Erdészeti és Faipari Sportnapok rendszeres résztvevője.

Kaán Károly Emlékérmeket kapott

Kiss József
okleveles erdőmérnök

Az erdőmérnöki oklevél megszerzését követően a Tanulmányi Állami Erdőgazdaságnál helyezkedett el, ahol a mai napig szolgálja a Sopron környéki erdőket. Kezdetben az erdőgazdaság iváni erdészeténél látott el gyakornoki, majd műszaki vezetői feladatokat, majd 1992-től megbízást kapott a Röjtökmuzsaji erdészet vezetésére. Az erdőgazdaság szakmai vezérigazgató-helyettesi feladatait 2001 óta látja el, az erdőgazdálkodási és vadgazdálkodási tevékenységen túlmenően koordinálja és irányítja az erdőgazdaság 1951. évi alapítása óta kiemelt közcélú feladatát, a gyakorlati oktatást és kutatást. Nagy szerepe van abban, hogy a Tanulmányi Erdőgazdaságnál már a jogszabályi előírást megelőzően megindult a korszerű, természetvédelmi elvárásoknak is maximálisan megfelelő erdőkezelési módszerek bevezetése. 1981 óta, 38 éve tagja az országos Erdészeti Egyesületnek. Szoros, élő kapcsolatot ápol az Österreichischer Forstverein Burgenlandi Tartományi divíziójával, a Burgenlandische Forstvereinnel. Lakóhelyének, Röjtökmuzsajnak 2008-tól pedig köztisztviselőnek örvendő, a településért sokat tevő polgármestere. A Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karán 2012-ben címzetes egyetemi docensi címet kapott. Kiemelkedő szakmai munkája és társadalmi szerepvállalása elismeréseként 2015-ben a Magyar Érdemrend lovagkeresztje (polgári tagozat) kitüntetéssel vehette át.

Decrett József Emlékérmeket kapott

Bán Gábor
erdésztechnikus

A Börzsönyi kerületvezető erdészek nagy generációjának kiemelkedő egyénisége. Négy évtizedes pályafutása meghatározó volt az erdők minőségének példás alakításában.

Kivételés botanikai tudása és termőhelyismerete vezette a kezét az erdőfelújítások és az erdőnevelés gyakorlata során. Az Északkeleti-Börzsöny legszebb tölgyes fiatalosai fűződnek a nevéhez. Látványos sikereket ért el a származékterdők természetességének javításában, az akác visszaszorításában a cseres és gyertyános tölgyes termőhelyekről.

Munkáját a minőség és a költséghatékonyság együttes követelménye jellemezte. Az általa nevelt erdésznevezédekre ezt az igényességet örököltette tovább.

A hivatása minden szakterületén maradandót alkotott. Utódainak a modern gazdasági és közjóléti követelményeket kiválóan szolgáló erdészkerületet adott át.

Öt évtizede aktív tagja az Országos Erdészeti Egyesületnek. Szakmai munkásságából, elkötelezettségéből sokan kaphattunk ízelítőt az 1997. és 2009. évi vándorgyűlések általa vezetett terepi programjain.

Fajger István
erdésztechnikus

Az erdővel és az erdőgazdálkodással hamar kapcsolatba került fakitermelő édesapja révén. Az erdésztechnikusi minősítést 1979-ben szerezte meg és a Telkibányai Erdészethél lett kerületvezető erdész és hivatásos vadász.

Négy évtizedes szakmai pályafutása alatt végig ugyanabban az erdészkerületben szolgált. A Zempléni-hegység erdeinek képe sokféleképpen őrzi munkájának nyomát: az elegyetlen lucfenyves szerkezetátalakításait, a fokozottan védett és erdőrezervátum védővezetési területeken elindított száraló erdőgazdálkodás révén létrejövő folyamatos erdőborítást.

Hivatásos vadászként is kiemelkedő munkát végez, erős kötődés és szenvedély fűzi a vadhoz és a vadászathoz. A vadgazdálkodásban eltöltött több évtizedes, eredményes munkáját az „Év hivatásos vadásza” díjjal ismerte el az Északerdő Zrt. 2018. évben.

Az Országos Erdészeti Egyesületnek 40 éve tagja, kerületében több sikeres helycsoport-rendezvény került lebonyolításra. A Sárospataki Helyi Csoport életében tevékenyen vesz részt.

Az Országos Erdészeti Egyesület ELISMERŐ OKLEVELÉT kapta:

Brecsok Sándor erdésztechnikus, a Szolnoki H. Cs. tagja, a Monori Erdészeti kerületvezető erdésze, gyenge adottságú alföldi homoktalajokon igényesen és megbízhatóan gazdálkodó szakember.

Buday Péter erdőmérnök, a Sárospataki H. Cs. tagja és 3 cikluson át elnöke, a Hegyközi Erdészeti igazgatója, természetvédelmi és turisztikai szempontból is kiemelt fontosságú erdőterületek gazdája, jelentős közjóléti feladatok felelőse.

Derzi Zoltán erdőmérnök, az Erdélyi H. Cs. alapító tagja, a Parajdi Magánerdészeti szakmai vezetője, aki erdőgazdálkodóként, a helyi közélet aktív szereplőjeként és szakmai programok szervezőjeként vált közzismertté.

Fábián Béla erdésztechnikus, a Tamási H. Cs. tagja, a Hőgyészi Erdészethél dolgozó kerületvezető erdész és vadász, „az erdő és vad harmóniáját” biztosító gazdálkodás elismert szakembere, aki fiai számára is követendő példát mutat.

Haas Béla Zsigmond erdőmérnök, a Székesfehérvári H. Cs. tagja, a VADEX Zrt. vadászati ágazati igazgatója, az erdő- és vadgazdálkodás összhangjának megteremtésén munkálkodó és megyei tevékenységével is elismerést szerzett szakember.

Molnár László erdésztechnikus, a Balassagyarmati H. Cs. tagja, az Ipoly Erdő Zrt. nyugdíjas kerületvezető erdésze, nagy szakmai tudású és eredményes erdészgeneráció elismert, példamutató tagja.

Dr. Andreas Niepagen okleveles erdőmérnök, a Tübingiai Erdészeti Egyesület főtitkára, erdőfelügyelőség vezetője, a két ország erdészeti egyesületei közötti kapcsolatok szervezője, a szállalásos és örökerdő-gazdálkodás német gyakorlatát magyar viszonyok közé átültető szakember.

Piti Tibor erdésztechnikus, a Csongrád megyei H. Cs. tagja, szegvári kerületvezető erdész, a Tisza menti ártéri, hullámtéri erdőgazdálkodás nagy hivatástudatú, szakavatott képviselője.

Reviczky Gábor színművész, „A Magyar Erdők Nagykövete”, a nagyközönségnek az erdőről szóló több tévéfilmsorozat egyedi hangú narrátora, a „Reviczkyvel az Erdőben” filmsorozat üzeneteit emberi léptékkal és hitelesen közvetítő műsorvezető.

Rujzam Antal erdésztechnikus, a Pápai H. Cs. tagja, a Németbánya környéki erdők kerületvezető erdész-vadász beosztású szakembere, a két szakterület összhangjának védelmezője, jó humorú társasági ember.

Simon László erdésztechnikus, a Visegrádi H. Cs. tagja, pilisszentkereszti kerületvezető erdész, az örökerdő-üzem-

módra átállás, erdőökológiai kísérletek, szakterületi vállalkozás elkötelezett szakembere, ügyes kezű ezermester.

Szendi József erdőmérnök, a Rába-menti H. Cs. tagja, a kislétföldi Ravazdi Erdészeti igazgatója, korábbi bábolnai erdészeti-vadászati igazgató, aki több szakterületen bizonyította rátermettségét és elkötelezettségét.

Tuboly Zoltán erdésztechnikus, a Nagykanizsai H. Cs. tagja, nyugdíjas kerületvezető erdész, a Bánokszentgyörgy környéki bükkösök felújításának kiváló szakértője és kivitelezője, szakmájának igazi mestere.

Vid Katalin pedagógus és erdésztechnikus, a Békés megyei H. Cs. tagja, a Gyula-városerdőn működő erdei iskolában a környezeti nevelés, az erdészeti kommunikáció és tájékoztatás, a társadalmi párbeszéd elkötelezett híve.

Zvonimir István okleveles erdőmérnök, a horvátországi Kaproncai Erdőgazdaság erdőművelési szakembere, a síkvidéki tölgygazdálkodás elismert szakértője, a horvát és magyar erdészek közötti szakmai és baráti kapcsolatok motorja, nemzetközi szinten ismert természetfotós.

Dr. Borovics Attila igazgató átadja a NAIK ERTI kitüntetését

Az egyesületi kitüntetések átadása után az Erdészeti Tudományos Intézet által adományozott *Vadas Jenő-díj* átadása következett. A díjjal az Erdészeti Tudományos Intézet ismeri el azon szakemberek tevékenységét, akik sokat tettek a hazai erdészeti kutatás fejlesztéséért, a kutatási eredmények gyakorlatba történő bevezetéséért. A díjat *dr. Borovics Attila*, a NAIK Erdészeti Tudományos Intézet igazgatója adta át.

A 150. OEE Vándorgyűlés alkalmával a NAIK Erdészeti Tudományos Intézet *Vadas Jenő-díjjal* ismerte el *Gál László okleveles erdőmérnök* munkáját.

Gál László irányító személyisége a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. progresszív szellemiségű, kutatást segítő, az eredményeket gyakorlatba minél hamarabb bevezetni szándékozó közösségének. Gál László kiváló példáját mutatja a tudományosan megalapozott ismeretek gyakorlati hasznosításának.

Híd szerepet vállal a gyakorlat és tudomány között a szaporítóanyag-gazdálkodás fejlesztése, tölgy magtermesztő ültetvény létrehozása, a természetközeli erdőművelési módszereinek tudományos megalapozása és gyakorlati bevezetése területén. A Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. az Erdészeti Tudományos Intézet egyik kiemelkedő gyakorlati partnere, amelyhez jelentős mértékben járult hozzá Gál László személyes szakmai elhivatottsága.

A *Vadas-díj* átadása után *Az Év Erdésze országos verseny eredményhirdetése* következett, ahol a díjakat *Zambó Péter* az Egyesület elnöke és *Göbölös Péter* vezérigazgató adta át.

Idén 12. alkalommal rendezte meg az OEE az országos döntőt, ahol 25 versenyző mérte össze tudását. A 21 hazai versenyző mellett hárman Erdélyből, egy fő pedig Kárpátaljáról versenyen kívül indult. A döntőbe kerü-

Gál László Vadas Jenő-díjas erdőmérnök

lést megelőzték a helyi válogató versenyek, ahol több mint 200 erdész kolléga versengett a döntőbe kerülés jogáért.

Az egyes versenyszámok első helyezettjei oklevelet és a támogatók – *Az Andreas STIHL Kft és a GRUBE Kft.* – által felajánlott tárgyjutalmat kaptak, amelyet június 19-én Az Év Erdésze verseny záró eseményén vehettek át. Az ünnepi közgyűlés keretében az Év erdésze verseny 2019. évi legjobbait, a dobogósokat szólították a színpadra.

A harmadik díj a túrafelszerelések specialistája, *a Mountex Kft.* felajánlásából 50 000 Ft vásárlási utalvány volt. Az Év Erdésze verseny harmadik helyezettje *Lipóczky Dániel, a Budapesti Erdőgazdaság Zrt. erdésze* lett.

A második díj az erdészeti és vadászati termékeket forgalmazó *GRUBE Kft.* felajánlásából 200 000 Ft vásárlási utalvány volt. A díjat *Szaniszló Gábor*

Az Év Erdésze – Kovács István Attila – NYÍRERDŐ Zrt.

ügyvezető igazgató adta át. Az Év Erdésze verseny második helyezettje *Péter Krisztián*, a *SEFAG Zrt.* erdésze lett.

Az első díj pedig az *Andreas STIHL Kft.* felajánlásából 300 000 Ft értékű vásárlási utalvány volt. A díjat *Bakon Gábor* ügyvezető igazgató adta át. Az első helyezett díja továbbá *Boros Zoltán* festőművész felajánlása, egy gím bikákat ábrázoló alkotás. *(Az Országos Erdészeti Egyesület ezúton köszöni a szíves felajánlást!)*

Az Év Erdésze verseny első helyezettje és *Az Év Erdésze cím* birtokosa 2019-ben *Kocsis István Attila*, a *NYÍRERDŐ Zrt.* erdésze lett.

A verseny győztese a következő versenyig megőrzi Az Év Erdésze vándorserleget és CGP Instruments fejlesztését, egy fából készült digitális átlaló prototípusát is.

A vándorgyűlések hagyománya szerint az ünnepi közgyűlés zárásaként megemlékeztünk az elmúlt találkozó óta elhunyt kollégákról, tagtársainkról. *Dr. Sárvári János*, könyvtárunk óra olvasta fel az időközben eltávozott erdészek, tagtársak névsorát.

Arató János erdőmérnök, *Bernáth Ferenc* erdősztechnikus, *Csekő József* erdősztechnikus, *Cserép János*, az OEE volt elnöke, *Bedő-díjas* erdőmérnök, *Csizmazia Tamás*, *Diósi Gyula* Kaán Károly-díjas erdőmérnök, *Emmerling József* faipari mérnök, *Erdős János* erdősztechnikus, *Fejes Bertalan* erdősztechnikus, *Ficze László* erdősztechnikus, *Fritsch Ottó* erdőmérnök, *Gáspár László* erdőmérnök, *dr. Geleta Ferenc* erdőmérnök, *Herczeg Miklós* erdőmérnök, *Horváth István* egyéb középfokú

végzettségű, *Kapronczy Józsefné* erdőmérnök, *Kis Pál* erdősztechnikus, *Korek Károly* erdőmérnök, *prof. dr. Kosztka Miklós* Bedő-díjas erdőmérnök, *Kóthy István* erdőmérnök, *Kovács Emil* erdősztechnikus, *Kozák Gábor* vadgazdamérnök, erdősztechnikus, *Köveskúti György* erdőmérnök, *Kubinyi Balázs* erdőmérnök, *Liptai Gábor* erdőmérnök, *Makra József* erdősztechnikus, *Merkel Gábor* erdőmérnök, *Mihályka Tibor* erdősztechnikus, *Nádasy Mihály* erdősztechnikus, *Németh István* erdősztechnikus, *P. Kiss Zsuzsa* szerkesztő-riporter, *Pásztor József* erdősztechnikus, *Rakonczay Zoltán* Kaán Károly-díjas erdőmérnök, Egyesületünk tiszteletbeli tagja, *Rössler Károly* erdőmérnök, *Sebők Miklós* erdőmérnök, *Soós László* erdősztechnikus, *id. Szabados József* erdőmérnök, *Szabó László* erdősztechnikus, *dr. Szász Tibor* Bedő-díjas erdőmérnök, Egyesületünk tiszteletbeli tagja, *Szigeti Ferenc* erdősztechnikus, *Szimeh Tihamér* erdősztechnikus, *dr. Szőnyi László* Bedő-díjas erdőmérnök, Egyesületünk tiszteletbeli tagja, *Takács László* erdőmérnök, *Takáts Imre* erdősztechnikus, *Varga Tibor* erdősztechnikus, *Voznek Ferenc* erdősztechnikus.

A megemlékezés után az ünnepi közgyűlés az Erdész himnusz közös eléneklésével és az egyesületi zászlók kürtszóval kísért kivonulásával ért véget.

A Vándorgyűlés a jubileumi rendezésnek méltó emléket állítva emlékfalutétellel folytatódott az Apponyi-kastély parkjában.

Szerkesztette: **Nagy László**

Fotók: **Csatlós Norbert, Nagy László**

Az összetartozás hársfái a kastélykertben

Az OEE 150. Vándorgyűlésének jubileuma alkalmából a helyszínt adó lengyeli Apponyi-kastély parkjában a szakmai és a nemzeti összetartozás maradandó emlékeként faültetésre került sor az ünnepi közgyűlés után.

A kastély védett arborétumként számon tartott parkját *Bujdosó Lászlóné*, a szakiskola nyugalmazott igazgató asszonya mutatta be röviden. Az előadást követően *Zambó Péter*, az OEE elnöke, *Ágij László*, a Kárpátaljai H. Cs. elnöke, *Bakay László*, a Felvidéki H. Cs. elnöke, *Szakács Sándor*, az Erdélyi H. Cs. elnöke és *Sarjas András*, a Muravidéki erdész kollégák képviselőjében ültetett kislevelű hárs emlékfákat és avatta fel az Egyesület és a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. által állított fa emlékoszlopot.

A rendezvény ezután sokszínű – a gitárkvartett koncerttől a természetfotó és trófeakiállításokig terjedő – kulturális és kulináris programlehetőséggel folytatódott a kastély épületében és kertjében, egészen az ünnepi vacsoráig, amelyen a Kerekes Band adott felejthetetlen hangulatú koncertet.

Nagy László

Fotók: **Csatlós Norbert, Nagy László**

Uradalmi erdészek és vadászok emlékére

Június 22-én a tolnai Vándorgyűlés a hagyományoknak megfelelően, kifejezetten változatos és gazdag szakmai tartalomkínálattal felvonultató terepi programokkal folytatódott. Ennek nyitányaként, számos terepi program résztvevőjének együttes jelenlétében, Zambó Péter államtitkár, az Egyesület elnöke és Góbbólós Péter vezérigazgató együtt avatta fel Lengyel-Annafürdőn a tolnai erdőekben korábban szolgált uradalmi erdészeti és vadászati szakszemélyzet emlékére faragott faszobrot és emléktáblát. A leleplezés előtt az OEE elnöke tartott ünnepi beszédet.

„Tisztelt Vezérigazgató Úr! Tisztelt Kollégák, Hölgyeim és Uraim! Amíg a vihar ki nem döntötte, a világrekord dámtrófeákat nevelő gyulaji erdő egyik legismertebb barcogóhelyén, a Túry-réten állt az a közel 300 éves tölgyfa, ami az Országos Erdészeti Egyesület 150. Vándorgyűlése alkalmából emlékmű formájában kel új életre.

Márki József és Lőrincz Ferenc helybéli fafaragó művészek alkotása az egykor itt dolgozó uradalmi erdészeknek és vadászoknak, vagyis szakmai elődeink munkájának állít emléket.

Ez a fa egyidős az erdész szakma kezdeteivel, amely mintegy 300 éve, a fenntarthatóság gondolatának megfogalmazásával egyidejűleg jött létre. Maga a fából készült szobor jól szimbolizálja az erdők jelentőségét a környezet fenntartható használatában, hiszen esztétikai értéke mellett anyagában újabb évszázadokra raktározza azt a légköri szén, amit élete során megkötött.

Ezért kívánom, hogy az erdei iskola és kirándulóközpont udvarán állva, hívja fel minden erre járó figyelmét az erdők nélkülözhetetlen szerepére, a faanyag használatának előnyeire és fontosságára, amely szakértő kezekben megújuló módon állítható elő.

Ez a fa élete derekán látta annak az uradalmi gazdálkodásnak az eredményeit, amelyek máig az alapot jelentik a térség erdészeti szakmai munkájában. Hiszen alatta pihentek meg az akkori Európa társadalmi vezetői, amikor a világhírűvé váló területen vadásztak. Az Esterházy, Apponyi, Mercy, Liechtenstein és Benyovszky uradalmak erdőgazdálkodása, a vadgazdálkodási kultúra meghonosítása, a vadaskertek létesítése messze földön híressé tette az országnak ezt a csöndben megbújó részét. Az azóta ide települt, vagy már ide született szakemberek generációinak sora mind hozzájárult a vidék megtartó erejéhez és mai szépségéhez, a fenntartható gazdálkodás biztosításához.

Erdész körökben rendszeresen elmondjuk, hogy a mi szakmánk hosszú távra tervez. Egy ilyen emlékmű átadása alkalmat teremt arra, hogy valóban tudatosítsuk magunkban: elődeink örökségének felelős kezelői vagyunk. Ismernünk kell szakmai gondolkodásmódjukat, az akkori környezeti és társadalmi körülményeket, hogy a mai gazdálkodási gyakorlatban ennek az örökségnek a felhasználásával kapcsolatban jó döntéseket hozhassunk. Ezt a visszatekintést rendszeresen segítik egyesületi rendezvényeink, szakmai kiadványaink, mint például az *Erdészettörténelmi Közlemények*, és közlőnyünk, az *Erdészeti Lapok*. Biztatok mindenkit, hogy ne szánja az időt és a fáradságot megismerni azoknak a munkáját, akiknek ma ezzel a szoborral emléket állítottunk!

A visszatekintés mellett a jövő iránti elkötelezettségre is utal ez az alkotás. Emlékeztessen minden erre járó szakembert arra, hogy mi ugyanúgy továbbörökítjük mostani tevékenységünk eredményét az utánunk következő erdész-vadász generációkra. Túl kell tehát látnunk a rövid távú napi feladatokon és érdekeken, és a mai korban különösen nehéz módon, de előre kell tekintnünk.

Ezt azonban csak jól képzett, az erdő életének minden rezdülését ismerő és értő szakemberek képesek

megtenni. Adott tehát a feladat: gyűjtünk ismereteket, tanulunk elődeinktől, a rokon szakmáktól és egymástól, hogy elmondhassuk: az erdész az a szakember, aki az erdei életközösség minden tagjának életéhez ért, és munkája során mindegyikkel foglalkozik. Ezt szolgálják a Vándorgyűlés most induló terepi programjai is, ahol lehetőségünk nyílik megismerni a tolnai térség sajátos viszonyait jellemző szakmai munkát.

Az évek során azonban térjünk majd vissza ide, a szakmánk alapjait lerakó erdészek és vadászok emlékművéhez, és vizsgáljuk meg magunkat egy pillanatra, hogy mi is valóban a jövő érdekében cselekedtünk-e. Bízom benne, hogy minél többen tudunk majd őszintén, jó lelkiismerettel igent válaszolni erre a kérdésre! Köszönöm, hogy meghallgattak! Jó szerencsét! Üdv az erdésznek!”

Szerkesztette és fotók: **Nagy László**

Erdőgazdálkodás a Tamási Erdészetnél

A Gyulaji vadászterület bemutatása nevű programra jelentkező vendégekkel együtt érkezünk a likashegyi erdészházhoz. Egy rövid köszöntő után a két csoport külön válva indult szakmai terepi programjára.

Az elmúlt erdőtervezési időszakokban jelentkező megemelkedett erdőfelújítási kötelezettségek, valamint az élőmunka drasztikus drágulása miatt az ágazatot terhelő, folyamatosan növekedő költségeket technológiai váltásokkal és újak bevezetésével próbáltuk mérsékelni.

Egyik, hogy a cseres, kocsiánytalan tölgyes állományainkat mára már 60–70%-ban természetes úton újítjuk fel a 10 évvel ezelőtti 100%-os mesterséges aránnyal szemben. Ezzel elődeink nem próbálkoztak a Gyulaji Vadrezervátumon belül.

A költséges és egyre inkább csökkenő kapacitással rendelkező kézi munkát részben mechanikai gépi ápolásokkal (szárzúzás, mulcsozás), illetve a vegyszeres ápolásokkal (légi, traktoros és hāti permetezés, vegyszeres kenés intenzíven terjedő és invazív fás és lágyszárú fajok visszaszorítására) váltottuk ki. Ezekre mutattunk be példákat a délelőtti folyamán.

Az első helyszínünk a Tamási 34C és E erdőrészek voltak, ezeket a 2017. évi tarvágást követően még az év őszén csermakk vetéssel újítottuk fel. 2018 áprilisában kelés előtti kombinált vegyszerezést kapott magról kelő és már vegetációban lévő gyomok ellen, amihez Calaris Pro-t és Clinic Up-ot (fozát) használtunk 2,3 l/ha, illetve 2 l/ha dózissal.

A kijuttatás traktoros függesztett, keretes permetezővel történt. A vegyszeres kezelést követően csak augusztus végén volt szükség mechanikai ápolásra. A felújításban az átlagosnál több bálványfa és a szintén intenzíven terjedő alkörmös vagy karmazsinbogyó (*Phytolacca Sp.*) jelent meg. Ezeknek a csemetesorokban megmaradt és sorközökben újra hajtó egyedeit bálványfa esetében ecseteléssel irtottuk Medallon és Mezzo eleggyel (BFA+), az alkörmöst Medallon Premiummal permeteztük pontszerűen árnyékoló lemezzel. Az első vegetáció alatti átlagon felüli növekedése után, az idén tavaszi hajtásokkal átlagosan 30–50 cm-es csemeték között csak május végén kellett a sorközözlést 1,5 m-es szárzúzóval elvégezni.

Az erdőrészeket bejárva néztük meg az elvégzett munkák eredményeit, ami után buszra szállva indultunk az Óbíródi vadászterülethez a terepi programok közös lezárására.

Kárász Attila erdőművelési műszaki vezető
Fotók: **Dobó István, Horváth Barnabás**

A Gyulaji Vadászterület bemutatása

A program résztvevői az Erdőgazdálkodás a Tamási Erdészet területén című programra jelentkezőkkel együtt érkeztek meg a Tamási Erdészet területére, a likas-hegyi erdészházhoz. Itt Palánki Gábor erdészvezető az üdvözlés után a gyulaji erdőtömb történetéről tartott előadást az Árpád-kori történésektől napjainkig.

Külön érdekességként beszélt az Esterházy-időkből zajló nagyvadászatokról, melyek akár tízezer ember munkáját is igénybe vették. Fontos eseményként említette a gyulaji erdőtömb 1975. évi bekerítését, mert ennek jelentős hatása volt az itt élő vadállományra és élőhelyére, az erdőre egyaránt. Az erdészet elmúlt időszakban elért erdő- és vadgazdálkodási eredményei nehezen értékelhetők a bekerítés kedvezőtlen hatásainak ismerete nélkül.

A történeti ismertető adta az alaphangot a vadászterület bemutatásához. A Gyulaji Dámrezervátumot érdekes ketősség jellemzi. A terület zárt rendszerként működik, ezért fontos az élőhely állapota és a takarmányozás minősége, ugyanakkor az állománygazdálkodásban és a vadászatban a terület nagysága miatt hasonló kérdések és feladatok

vannak, mint bármely más vadászterület esetében.

A terület bekerítését követően az élőhelyfejlesztés és a takarmányozás kiemelt jelentőségűvé vált, így van ez ma is. Az erdészet komoly energiát fektet a vadászterületen található legelők kezelésébe, mert ezek a legelők adják a dám táplálékának nagy részét a vegetációs időszakban.

A leromlott legelők javításánál elsősorban a pillangós növényekkel történő felületet alkalmazták, de fontos a kielégítő állapotú legelők fenntartó kezelése is. A dámállomány téli takarmányozásának alapja a saját termelésű széna és szenázs.

A takarmányozásban jelentős változást hozott, amikor a meglévő szántóterületeken intenzívebbé tették a gazdálkodást. A termények önköltségének csökkenése lehetővé tette a fejlesztést a dám és a vaddisznó takarmányozásában egyaránt, amelynek eredményeként mára a dámállomány kondíciója jelentősen javult és a hasznosítható vaddisznó mennyisége az egy évtizeddel ezelőtlinek háromszorosára nőtt. Az erdészet a szükséges abrak- és szálas takarmányokat saját maga termeli meg.

Rövid buszozás majd séta után a program az Akó-völgyben folytatódott, ahol is a dám- és vaddisznóállomány hasznosítási kérdései kerültek elő.

A két vadfaj egyenlő súlyú a vadászat bevételi oldalát tekintve. A vaddisznó hasznosítása gyakorlatilag csak terelővadászatokon történik, a teljes területet visszajáró vendégcsoportok kötik le.

A dambikákat nagyrészt az októberi barcogási időszakban ejtik el, a trófeák minősége az élőhelyfejlesztésnek és a dámleltszám csökkentésének eredményeként folyamatosan javul.

A dám populáció nagysága örök kérdés, melyre a múltban sok eltérő szemléletű válasz született. 2013 óta a helyi szakemberek saját számítási metodikát dolgoztak ki, és ebből kiindulva csökkentették több lépcsőben az állományt a mai szintre. A gímszarvast a területről teljesen száműzték.

A jövő egyik fontos kérdése, hogy a dám-állománygazdálkodásban milyen

változtatások lesznek szükségesek az aranszakál növekvő jelenléte miatt, mivel a felnevelési arány már érezhetően csökken.

A program végén a terepről buszokkal érkeztek a résztvevők az Óbiródi vadászházhoz, ahol az egyszerű ebéd mellett lehetőség volt az elmúlt évekből származó hullott lapátok javát megtekinteni.

Az érdeklődőket solymászbemutató is várta, valamint ízelítőt kaphattak Nagygyörgy Sándor fotóművész Gyulajban készült alkotásaiból is.

Palánki Gábor erdészvezető

Fotók: **Bajnai Csaba**

Közjóléti feladatok a Tamási Parkerdőben

A Gyulai Erdészeti és Vadászati Zrt. vadgazdálkodásának és parkerdő-gazdálkodásának ökoturisztikai vonatkozásait ismerhette meg az, aki egy könnyű séta keretén belül ezt a programot választotta.

Vendégeink közt tisztelhattuk nemcsak az ország különböző pontjain erdőpedagógiával és közjóléttel foglalkozó kollégáinkat, hanem más erdészeti szakterület képviselői is komoly érdeklődésről tettek tanúbizonyságot. Segítő kollégáimmal, *Kovács Tamással* és *Vámosi Viktorral* hűsítő italokat kínálva jó hangulatban, baráti beszélgetéssel tettük „rövidebbé” a közel egyórás utazást.

Tamási város és a gyulai erdő közé ékelődő közjóléti létesítményeink közül utunk elején a közel 20 hektár területű Tamási Vadasparkot tekintettük meg. Hogy a zárt, különleges rendeltetésű dámrezervátum iránt érdeklődő látogató a terület határán ízelítőt kaphasson a gyulai dám életéből, létesült egy olyan bemutatókert, ahol nem külső szemlélőként vagyunk jelen, hanem belépünk a vad életterébe és részesei lehetünk mindennapi életének.

Utunk elején rövid ismertetőt adtunk a Zrt. vadászati, vadgazdálkodási alaptevékenységéről, a gyulai dám múltjáról, felidézve a híres Esterházy-vadászatokat, valamint a jelen kapcsolódási pontjait és rekreációs lehetőségeit mutatuk be a Tamásiba látogató turista szemszögéből.

Ezt követően a park fő attrakcióját, a kolomppal csalogató etetéssel garantáltan eredményes vadlest élvezhették vendégeink, melynek során félig földbe sülyesztett, speciális, ún. detektívüveggel ellátott, kényelmes leshelyről figyelhetjük meg a park három nagyvadfajának kb. 30 egyedét karnyújtásnyi távolságból. Sokat látott vendégeink az „üvegre tapadva” fotózták és csodálták a műsort, mely a természet élő mozijának érzését hozta el mindannyiunk számára.

Innen egy kisebb emelkedőt leküzdve jutottunk el egy szép panorámájú kilátóhoz, ahol bőséges tízóraival, kollégáink által készített házi finomságokkal és jégkockák között hűtött italokkal sikerült ismét kellemes meglepetést okoznunk.

Még sokáig beszélgettünk volna a kulináris élmények mellett, viszont a sűrgető idő miatt visszatértünk a vadaspark kijáratához, és átsétáltunk a parkerdei horgászto mellett emelt Szent Hubertusz erdei fakápolnához. Utunk során elhaladunk az óriás – ám pár éve kidőlt – Vas Gereben-tölgyfa mellett, melynek érdekes történetét is megismerhették vendégeink.

A rendkívül impozáns és népszerű tónál a parti kápolna környezetében megpihelve hallhattunk annak létesítéséről, jelentőségéről, valamint a parkerdő különböző erdőállomány-típusainak felújítási, illetve erdőszerkezet-átalakítási tervéről és annak első lépéseiről.

Egy interaktív erdei tanösvény mentén visszatérve buszunkhoz, átutazunk az Óbíródi vadászházhoz, ahol csatlakoztunk másik két program résztvevőjéhez. A csodálatos óbíródi völgyben, a híres vadászház közvetlen környezetében további kötetlen beszélgetésre, illetve több kulturális és szakmai eseményre nyílt alkalom.

A gyulai dám nagy számú hullajtott lapátjaiból rendezett kiállítás, szakmai bemutató és közös elemzés, bírálat mellett, a területen egykoron sokat dolgozó és briliáns felvételeket készítő *Nagygyörgy Sándor* fotóművész alkotásaiból kaphatott képi megformálást a gyulai erdő kapitális dámbikáiról, hangulatos tájairól, az erdőn dolgozó emberek mindennapi életéről az érdeklődő szemlélő.

A hosszú, de igen tartalmas program méltó zárásaként ősi magyar solymászbemutatón vehettünk részt, melynek látványos elemeit az élő zenei aláfestés tett még inkább hitelessé.

Antli István

termelési, kereskedelmi és természetvédelmi vezérigazgató-helyettes

Fotók: **Andrési Pál**

Gazdálkodás a NATURA 2000-es Kisszékelyi Erdőtömbben

A Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. Pincehelyi Erdészetének Kisszékelyi Erdőtömbje Kisszékely községtől északra egészen Simontornyaig húzódik, 5,5 km hosszúságban és kb. 2,5 km szélességben. A Tolnai-dombság gyakorlatilag itt ér véget, és a Sió csatorna túlszéljéről a Mezőföld jellegét ölt a táj.

A területre az észak–déli lefutású gerincek és völgyek jellemzőek, meredek domboldalakkal, keskeny tetőkkel és völgyekkel, löszön kialakult földes vázlatajoktól a völgyi részekben található lejtőhordalék erdőtalajokig.

A 150. jubileumi Vándorgyűlés programjainak keretein belül az a megtiszteltetés ért minket, hogy ha kis időre is, de megmutathattuk vendégeinknek gazdálkodásunkat a „100 éves cseresek” között.

Megérkezésünk után az erdőtömb elérésekor egy tavalyi forgószél által okozott erdőkár nyomait figyelhettük meg, majd első állomásunkon, a Kisszékely 11-es tagban megismerhettük vendégeink az erdőtömbben kialakult gazdálkodás múltját és jelenét.

A cseresek természetes felújításának elindulása az 1995–2004 közötti erdőtervezési időszak végére tehető, amikor a területen erős véghasználati korlátozás (fokozottan védett kategóriába jelölés, mely azóta törölve lett) miatt a gazdálkodás ellehetetlenült, és a természetvédelmi elvárásoknak megfelelően 3 kis területen megindult a cseres állományok természetes felújítása, felváltva az addigi nagy területű tarvágásos véghasználatokat.

Szóba került, hogy az erdőtömb állományviszonyai és NATURA 2000-es hálózati besorolása (a terület SAC és SPA „védelem alatt áll”) nagyan meghatározzák és korlátozzák a gazdálkodási lehetőségeket.

A sok idős (100 év körüli) cseres állomány, gyertyán konzociációk, nagy arányban pusztuló magas kőrisesek, előrevetítik a cseresek természetes felújításának szükségességét és a keleti, északi kitettségű, ill. völgyi elhelyezkedésű vágásérett és gyenge egészségtű állományok tarvágásos fajok szerkezetátalakítását, mindez kis területű (1,00–5,00 hektáron) véghasználatok kialakításával.

A program első állomásán megbonthatott, cserjeszintjétől megfosztott cseres állományt, és 2017-ben végvágtott cseres természetes felújításokat tekinthetnek meg vendégeink, melyek sok elegyfajjal és átlagosan 30–50 ezer db/ha cseréjullattal rendelkeznek.

Tovább haladva a matuzsálemi korú cserék közt a Kisszékely 8-as tag felé, megtekintettük az egyik első, már befejezett természetes felújításunkat, vele szemben pedig egy szintén 2017. évi végvágtást, ahol a teljes területű kézi ápolás után az erős cseréjullat között olasz molyhos tölgy csemetéket is felfedezhettek vendégeink.

Itt meghallgathatták, hogy a Kisszékelyi Erdőtömbben a végvágtásig nem kerítjük a felújításokat, elkerülve a fakitermeléskor gyakran szükséges kerítésbontást és újraépítést, illetve a vadállomány és számára hozzáférhető újra fejlődő cserjeszintet is „kordában tartja”.

Az utolsó véghasználati beavatkozást követően a vadkárelhárító kerítés mögött fejlődő fiatal állomány ápolása évente jellemzően egy nyári és ha szükséges, egy téli beavatkozással biztosítható – akár a 4. évtől az évenkénti folyamatos ápolás el is hagyható –, mert az első bontástól eltelt 5–10 éves időszak alatt gyökerekben megerősödött csemeték „kidugják fejüket” a lágyszárú és fás szárú konkurenciából.

Harmadik állomásunkon a Kisszékely 12B erdőrészletben az előállományban kőrishajtáspusztulással érintett kocsányos tölgyes mesterséges felújítását tekintettük meg vendégeinkkel, mely területén a foltosan, illetve szálanként elhelyezkedő kocsányostölgy és gyertyán hagyásfákat is megcsodálhattuk. A felújítási szintben a kocsányostölgy gyertyán, madárcseresznye, magas kőrishajtás és őshonos juhar elegyfajokkal versengett a fényért.

Utolsó, hosszabb megállóknak a hazaindulás előtt a felújított Jáger-réti vendégháznál volt, ahol kollégáink bevonásával megvendégteltük a programon résztvevőket, hogy a nyári melegben kicsit hűsíteni tudják magukat az évszázados kőrishajtás alatt.

Benke János erdőművelési és fahasználati műszaki vezető

Fenyvesek szerkezetátalakítása a Dél-Mezőföldön

A Gyulaj Zrt. Pincehelyi Erdészetének a dél-mezőföldi táj Tengelici-homokvidékén egy közel 3000 hektár egybe-függő erdő található melyből 2340 hektár védett vagy fokozottan védett.

A régmúltban a vidékre jellemző tanyákkal, legelőkkel, gyenge szántókkal, mocsaras lápokkal és rekettyésekkel találkoztunk volna. Az akkor még magasan lévő talajvíz elvezetésére szolgáló, az egész területet lefedő, árokrendszer-maradványok még ma is jól láthatóak. Sajnos a tavak, a nagymértékű talajvízszint-csökkenésből eredően, már régen kiszáradtak. A Sárvíz hordalékából kialakult futóhomokon létrejött gyepek és legelők maradványai az Ökörhegyen és a Látóhegyen még fennmaradtak.

Az 1950-es évekig, mintegy 700 hektár, főleg sarj akácerdő jellemezte a vidéket. A nagyléptékű erdőtelepítések az 50-es évektől indultak el, kezdetben jelentős cserebogárkárakkal sújtva. A 70-es években érte el csúcspontját a főleg fenyőkkel kivitelezett telepítés.

A gyenge homoktalajok, erdősztyepp klíma és a többletvíz hiányának kombinációja, a komoly aszályos periódusokkal együtt, lassan, de biztosan kifejítették hatásukat. A telepített, homogén fenyőállományokban egyre fokozottabb ütemben elindult a pusztulás.

Az erdőtömb állományviszonyaira jellemző a vágásos üzemmódban kezelt akácos (1600 ha) és fenyő (1000 ha) monokultúra, mely alapjaiban határozza meg feladatainkat.

2004-ben, a fenyőpusztulás és az aszályok következményeként, közel 100 hektár erdőfelújítási hátralék halmozódott fel. A fenyő véghasználatokat átmenetileg, az erdőművelésre nehezedő terhelés csökkentése érdekében leállítottuk, így a fakitermelés a harmadára esett vissza!

A fenyőpusztulások felszámolását a 2008. évtől kezdve, majd 2011-től egyre fokozottabb ütemben, koncepcionálisan és a bevált mélyforgatással egyidejűleg történő erdőfelújítási technológiával indítottuk el.

Az elvégzett gyors állapotfelmérések alapján 400–500 hektár fenyőállomány tíz éven belül esedékes, tehát véghasználatra, illetve felújításra szorul.

Jelenlegi ütem a kb. 25–30 ha/év, mert az alábbi tényezőket együttesen kell figyelembe vennünk:

- Védettség miatt maximálisan 3 hektár tarvágásokkal haladhatunk, ami a térszerezést teszi komplikáltabbá, illetve területi gátat szab.
- Ökonómiai korlát ezen erdőállományoknál kiemelten hangsúlyos: a fahasználati szerény bevételük meghatározza az erdőművelési költségek lehetséges felső korlátját.

Az erdőszerkezet-átalakítás fő fajtájának, a termőhelyi adottságok, törvényi adta lehetőségek és pályázati források előírásainak figyelembevételével, a hazai nyár célállomány felel meg (SZNY), elegyfajokkal (CS, KST MJ, KLH, vadgyümölcsök) kiegészítve.

A jövőt tekintve biztosnak mondható, hogy a fenyő helyébe lépő hazai nyárasok, bár szakmailag és természetvédelmi szempontból előrelépésnek tekinthetőek, a monokultúrákban rejlő kockázatokat és problémákat tovább fogják hordozni. Ennek feloldása, együttesen igényli a szemléletbeli és törvényi változásokat.

A klímaváltozás hatásai mára már egyértelműek. Ettől függetlenül konkrét esetekben zajló (hivatalos) egyeztetések során már nem veszünk róla tudomást, nincsenek határozott válaszok, csak jogszabályi hivatkozásokból erdő falak. Határtermőhelyek esetében most már cselekedni kell, mely minden érintett részéről a beidegződött gyakorlat átértékelését kívánja meg.

További távlati célként lehet megjelölni, a kifejezetten szélsőséges, nagyrészt homokpúpok tetején lévő, erősen kigyérült részterületek felnyíló erdővé történő átsorolását – főleg természetvédelmi indokok alapján.

Szi Benedek Sándor erdőszervező

Fotók: **Gombási Mónika**

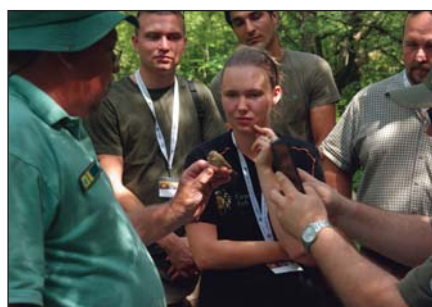

Gyepkezelés a Dél-Mezőföld védett területein

A vidék természeti értékeit, morfológiai adottságait a jégkorszak alatt vastagon felhalmozódott löszréteg határozza meg. Az évezredek alatt összetömörödött, gyakran kőzetté vált porban különös felszínformák alakultak ki. Ezt a területet délen az Ős-Sárvíz és a Duna hordalékaként itt maradt homoktalaj váltja fel. A Tengelici-homokvidék és a paksi Űrge-mező területein a Kiskunsághoz hasonló homokbuckás vidékek jöttek létre. Az alföldihez hasonló klíma és az említett talajszerkezet miatt a Dél-Mezőföld vízben szegény terület.

A terület természetes növénytakarulásai a homokpuszták, a homoki legelők, a kiszáradó láprétek és löszpusztarétek, melyek közé gyöngyvirágos tölgyesek, gyertyános tölgyesek és égerláperdők ékelődnek.

Csak az orchideáknak 10 faja fordul elő és helyenként tömeges a kornistárnics, valamint a szibériai nőszirm. Jelentős állományban megtalálható a fokozottan védett tátorján és a ritka – jégkorszaki maradvány – zergeboglár is.

Apró pozsgás levelei végén sárgán virágzik a homoki varjúháj. A szinte félsivatagi környezethez alkalmazkodva kora tavasztól virít a báránypirosító, melynek elterülő szárán kis, kék virágok ülnek. A pásztorok valamikor a juhok jelölésére használták, mivel mélyre lehatoló karógyökere piros festék tartalmú.

Az állatfajok közül kiemelendők a láprétek ritka madarai a réti tücsökmadár és a haris. A homokgyepeken parlagi pityerrel és gyurgyalaggal, míg a bokrokkal tarkított homokpusztákon töviszúró gébiccsel és cigánycukkal találkozhatunk. A ragadozó madarak közül kiemelendő a kerecsensólyom, a vörös vércse, az egerészölyv és a barna rétihéja. A vidék egyik legismertebb rágcslója a szintén védett ürge.

A terepi program madárgyűréssel kezdődött, ahol a már előzőleg hálóba került énekesmadarak ismertetése mellett hallani lehetett arról is, hogy az itt élő szinte összes madárfaj szempontjából elengedhetetlen a ligeterdők, a cserjeszint, az erdőszegély megléte, fenntartása.

Ezután bemutatásra került az értékes, száraz homoki gyp jellemzője Szenes-legelő, mely speciális sztyeppi élőhelytípus már csak töredékes foltokban maradt fenn Magyarországon. Kiderült, hogy miért szükséges természetkímélő fenntartása érdekében a birkával történő legeltetés.

A legeltetésnek évszázados hagyománya van ezen a területen. A birkával történő legeltetésnél figyelmet tudnak

fordítani a védett növények virágzási időszakára, illetve a ki tudják küszöbölni a gépesített kaszálás során a földön fészkelő madarakat fenyegető veszélyeket.

A nyáját tudják irányítani, illetve szakaszolni a legelőt, ezáltal a növények a legkisebb sérülést szenvedik el. Ezenfelül a Szenes-legelő egy aprófüves legelő, mely birkalegeltetésre alkalmas, de nem ad akkora kaszálható zöld tömeget, hogy intenzív gépesített kaszálással hasznosítsák.

A másodlagosan kialakult füves élőhely megőrzése mellett, génmegőrzési célja is van annak, hogy e legeltetést a Duna–Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, a Tolna megyében egykor ridegtartással tartott cikta juh állománnyal oldja meg.

A látogatók természetesen megtekintették az állattartásnak helyet biztosító, a közelmúltban felújított Cikta major, ahol a juh anyaállomány és szaporulata mellett megcsodálhatták a Magyar Juh- és Kecsketenyésztő Szövetség tenyészkosait, illetve őshonos baromfifajtaikat, mangalicákat és parlagi szamarakat is.

A major bejáratánál található Cikta e-tanösvény indító táblájánál kiderült, hogy költséghatékonyabb és környezettudatosabb az internet lehetőségeit kihasználó tanösvénytípus, mint a táblás rendszerű, mivel a kihelyezett táblákat többször megrongálták.

Az e-tanösvény előnye még, hogy a mai modern világban már szinte mindenhol van internetelési lehetőség, mellyel könnyedén megismerhető ez a természetvédelmi terület. A DDNP munkatársainak tapasztalatai alapján sokkal jobban beválik, mint a hagyományos táblás rendszerű tanösvény.

Végezetül pedig az igazgatóság saját hűskészítményeiből készült kóstoló elfogyasztásával zárult a jó hangulatú program.

Szöveg és fotók: **Papp Dávid, Nagy Gábor, Szendi József**
Duna–Dráva Nemzeti Park

Fenyvesek természetszerű átalakítása a Hőgyészi Erdészet területén

A Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. a Környezeti és Energia Operatív Program keretében 2012–2014 között, európai uniós támogatással valósította meg a működési területén található élőhelyek fejlesztését és helyreállítását szolgáló *Természetszerű elhelyezések a Gyulaj Zrt. területén* című projektet.

A megvalósítás során leromlott egészségi állapotú fenyőállományok és egyéb rontott erdők átalakítása történt meg, agresszívan terjedő idegenhonos fajok vegyszeres irtásával egybekötve. A kivitelezési munkálatok 5 éve zárultak le, ennek eredményeit mutattuk be ezen a terepi programon, ahol a résztvevőkkel megosztottuk a megszerzett pozitív és negatív tapasztalatainkat.

Hőgyész közelében az első állomáson egy mesterséges erdőfelújítást jártunk be, ahol egy sarjeredetű zöld juharost cseréltünk őshonos kőrises állományra. *Király Kornél* kerületvezető erdész-vadász részletesen ismertette az akkor alkalmazott vegyszeres technológiákat, és az erdőfelújítás kivitelezési munkálatait. Szó esett a drasztikus vegyszeres kezelés előnyeiről és hátrányairól is.

Ezután a csoport rövid sétát tett és a szomszédos fenyveserdő szerkezetátalakítását tekintette meg. Az erdőfenyves állományban 2013-ban bontóvágás után történt mesterséges alátelepítés, főként a környékre jellemző elegyfajokkal, kőrissel és ezüsthárszal.

A részletben két menetben történt az invazív fajok irtása is, aminek köszönhetően mára az erdőrészletben gyakorlatilag nem fordulnak elő az idegenhonos fajok egyedei.

Élénk beszélgetés alakult ki a látottak alapján és megosztottak a vélemények arról, hogy az erdőrészletben milyen fahasználati és erdőművelési munkákat kell a jövőben elvégezni. Szó esett a vadkár elleni védekezésről, a vilánypásztorok és a fix kerítések alkalmazásának eseteiről, az egyes típusok előnyeiről és hátrányairól.

Ezután a csoport busszal utazott át a Szálláspusztai vadászházhoz, ahol a Hőgyészi Erdészet dolgozói hideg frissí-

tővel vártak mindenkit. A rövid pihenő után *Tóth Péter* kerületvezető erdész-vadász vezetésével erdei túrára indultak. A csoport a Schneiker-fenyőnek hívott területen keresztül kapaszkodott fel a dombtetőre.

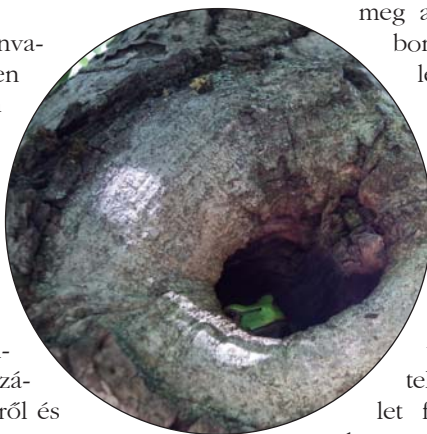
A közel 20 hektáros fenyvesben 2012-ben kezdődött meg az erdőszerkezet-átalakítás. Első lépésben bontóvágás keretében eltávolításra kerültek a legyengült egészségi állapotú fenyők és az idegenhonos fajok egyedei. A kíméletes fakitermelés és közelítés során a második lombkoronaszintben élő őshonos elegyfajokat és a foltokban meglévő természetes újulatot sikerült a mechanikus sérülésektől megóvni.

A fakitermelést követően a változatos termőhelyi viszonyoknak megfelelő fajválasztással, csemetével mesterségesen alátelepítettük az erdőrészlet területét. A többlet fénynek köszönhetően mára többszintes elegyes állománykép alakult ki. A fenyő további pusztulását is sikerült megállítani.

A megjelenő idegenhonos fajok (bálványfa, zöld juhar) vegyszeres visszaszorítása két éven át, több menetben történt. Ennek köszönhetően a terület bejárása közben a csoport egyetlen bálványfa egyedét sem talált!

Az erdőrészlet legmagasabb pontján rövid megállót tartva gyönyörködhattunk a tolnai dombvidék vonulataiban. Ezután Dúzs község felé vettük az irányt, ahol a helyi borász tulajdonosa, *Lehmann György* várta a csapatot egy rövid borkostolóra. A program résztvevőit Gyuri bácsi személyesen vezette körbe a közel kétszáz éves préházban és a hatalmas pincében. A finom borok mellé frissen sült kenyeret, helyi szalámit és tepertőkrémet kínáltak a résztvevőknek. A hangulatot lág harmonikaszó tette teljessé.

Horváth Csaba
erdőművelési és fahasználati műszaki vezető
Fotók: **Köveskúti Zoltán, Stubán Zoltán**

Tölgygazdálkodás a Hőgyészi Erdészetnél

A program során a Hőgyészi Erdészet területén folyó tölgygazdálkodást ismerhették meg az érdeklődők, akik részletes tájékoztatást kaptak az erdészetnél folyó szaporítóanyag-termelésről, erdőfelújítási technológiákról és a fellelhető genetikai erőforrások megőrzéséről.

A buszokról leszállva *Horváth Csaba* műszaki vezetővel indultunk el az 5 km-es erdei sétára. Elsőként az erdészet kocsánytalan tölgy magtermelő állományát tekintettük meg közösen. Részletes bemutatásra került a kijelölt

magtermelő állomány több évtizedre visszanyúló története és a napjainkban benne folyó munka.

Beszámoltunk a szaporítóanyag-gyűjtés menetéről és a makk tárolásának technológiájáról. A résztvevőkkel megosztottuk a magterméssel kapcsolatos megfigyeléseinket.

Az erdészet két évtizede kocsánytalan tölgy plantázst is üzemeltet, ezt fényképekkel illusztrálva mutattuk be az érdeklődőknek. A plantázs kialakításához felhasznált törzsfák közül is megnéztünk néhányat, és ismertettük az egyes törzsek szelektálásának és ki-

jelölésének akkori szempontjait, és az azóta összegyűjtött tapasztalatokat. A tájékoztató után jó néhány kérdés hangzott el a látottakkal kapcsolatban, például a jövőben tervezett fahasználati beavatkozásokról.

A túra következő állomásán egy mesterséges erdőfelújítást tekintettük meg, amelynek befejezése az idei évre tervezett. Ismertettük az erdészetnél alkalmazott erdősítési és ápolási technikákat, szóban érintettük napjainkban az erdőművelési ágazatban általánosan jelentkező nehézségeket. A résztvevőkkel közösen beszélünk át a természetes és mesterséges ápolások előnyeit és hátrányait, főként a felmerülő költségek oldaláról.

Tovább haladva következett túránk legmeredekebb szakasza, amelyet egy a Tolnai-hegyhátra jellemző melegkedvelő tölgyesben kanyargó ösvényen tettünk meg. A dombtetőn kenyérlángossal és frissítőkkal vártuk vendégeinket.

A rövid pihenő után következett a tölgyesek természetes felújításának bemutatása. A fokozatos felújítások minden egyes fázisát megtekintettük, áthaladtunk megbontott állományon, a téli időszakban végvágott területen, és befejezésre tervezett erdősítésein is. Az egyik megállót egy idős korai juhar hagyásfánál tartottuk, ahol felhívtuk a szakemberek figyelmét a ritkább erdei fajok védelmére.

A terepi program során többször is átléptük az erdősítéseket védő kerítések kapuit, így egyre élénkebben érdeklődtek a kerítésekkel kapcsolatban, főként az építési és a fenntartási költségekről. Szó esett a nagy egybefüggő területek bekerítésének előnyeiről és hátrányairól.

A felújításokat elhagyva, a műúton gyalog haladtunk tovább és egy löszmélyúton keresztül felértünk az úgynevezett Sánci-tetőre. Itt *dr. Szabó Géza* régész főmuzeológus tartott egy rövid előadást a területen található nagy ki-

terjedésű földváról. Mint megtudtuk, a földvárat *Wosinszky Mór* lengyeli plébános fedezte fel és kutatta elsőként. A kutató emlékére állított szobor mellett *Cziráki Viktor* tartott élő kovácsbemutatót, ami nagy sikert aratott a résztvevők körében. Sokan kézbe véve csodálták meg a helyszínen elkészített tárgyakat.

A programot a közelben található felújított épületnél, a Szentkúti kunyhó – Ökoháznál fejeztük be, ahol már a többi csoporttal is találkoztunk. A vendégek itt helyi gyümölcsöket és borokat kóstolhattak. Az érdeklődők megtekinthették a régi bútorokkal berendezett épületet, vagy körbejárhatták a régi gyümölcsfajtaiból létrehozott gyűjteményünket. A buszokkal korábban délután indultunk vissza Lengyelre.

Horváth Csaba erdőművelési és fahasználati műszaki vezető
Fotók: **Dr. Csóka György**

Erdő és vadgazdálkodás a Hőgyészi Erdészetnél

A program látogatói helytörténeti megállóval kezdtek az Erdészet területén található késő bronzkori földvárnál. Dr. Szabó Géza, a szekszárdi Wosinszky Mór Megyei Múzeum munkatársának előadásában sok érdekes dolog hangzott el a „Sánc” keletkezéséről, az úgynevezett „lengyeli kultúráról”, a földvár védelmében lévő életről. Közben Cziráki Viktor kovács mutatta be, hogy készültek az akkor használatos fegyverek és egyéb kiegészítő felszerelések.

A Hőgyészi Erdészet gazdálkodásába a Papdi üzemi út menti mintegy 5 kilométeres séta során nyerhettek betekintést az érdeklődők.

Bemutatásra került az olasz tölgy, melynek kapcsán a Gyulaj Zrt. elnyerte az Erdészeti Genetikai Erőforrások fejlesztése pályázatát. A korábban molyhos tölgynek hitt *Quercus virgiliana* dél-európai elterjedésű, Magyarországon szórványos az előfordulása, redukált területe 25–30 hektár az erdészetnél.

Jelentősége abban rejlik, hogy genetikai sokszínűsége a nemestölgyekkel való hibridizáció következménye, az így kialakult változatos fajok jól ellenállnak az időjárás szélsőségeinek, valamint a károsítóknak, így hosszú távon stabil állományokat képezhetnek. A 2018-as bő makktermésből az erdőgazdaságnál csemetét neveltek, melyből ez év tavaszán már génygyűjtemények, illetve plantázs is létesült.

A csoport útja egy 40 hektáros, vadvédelmi kerítéssel körülrzárt erdőtömbön keresztül vezetett tovább, melyben az erdészet egyik legkedvezőbb termőhelyi adottságokkal rendelkező véghasználatához közeli, vagy véghasználati korú kocsánytalan tölgyes és bükkös állományai találhatóak.

A két üzemtervi ciklusra elnyújtani tervezett munkálatok a felidőhöz értek, bontóvágások, végvágások, különböző korú felújítások jól szemléltetik az erdészetnél zajló tölgygazdálkodást.

Említés esett arról, hogy a látott állományok nem reprezentálják jól az erdészet kezelésében lévő 5300 hektár erdőterületet, hiszen a Tolnai-hegyhátra jellemző hullámos, olykor meredek oldalfalú észak–déli irányú fővölgyeken, a lösz alapkőzeten 50%-ban cseresek és akácok a jellemzőek, kevés az értékadó állomány. Szóba kerültek a napi problémák, mint például az élő munkaerő hiánya az erdőben vagy a fapiaci helyzet is.

A következő, egyben utolsó megálló a Papdi kápolnánál volt, ahol az erdészet kollégái frissítővel és némi harapnivalóval várták a nagy melegben kitikkadt csoportot.

A kápolna a török időkben elpusztult Alsó-Papd falu kis temploma volt, melyet az itt megtelepedő mucsiak és lengyeli németek többször felújítottak. A jelenlegi templomot 1930-ban építették. Több település által látogatott búcsújáró hely volt, a szomszédos települések közös miséket tartottak.

A kápolna körüli réten az Erdészetnél 2018 szeptemberében esett gímszarvasokból trófeakiállítását csodálhatták meg a látogatók.

A vadászati ágazat igen jelentős szerepet játszik a Hőgyészi Erdészet életében, hiszen a vadgazdálkodás árbevétele eléri, olykor meghaladja a fahasználat bevételeét.

A kiváló genetikai adottságú gímszarvasnak köszönhetően a különleges rendeltetésű vadászterület 8300 hektáros. A gímszarvas mellett a vaddisznó is fontos szerepet játszik Hőgyészen, hiszen a terület specialitása a zárt kerti nagy terítékű vaddisznóhajtások szervezése.

Az erdészet kezelésében áll mintegy 600 hektár mezőgazdasági terület is. Az intenzív vadföldművelés célja a téli takarmány megtermelése mellett a vad egész éven át való leköltése, ezáltal a vadkárok mérséklése, de természetesen fontos szempont a vadászat, vadásztatás segítése.

A záró ebéd előtt még egy rövid megálló volt a Szentkúti kunyhónál, ahol több csoport is találkozott, és harmonikaszó mellett beszélhették át az Egyesület tagjai a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.-ről szerzett élményeiket, benyomásait.

Stein Krisztián erdészetvezető

Fotók: **Duska József, Nagy László**

Két keréken a Tolnai-hegyhát erdeiben

A 150. Vándorgyűlés 10. terepi programját rendhagyó módon, két keréken járták be a résztvevők, melyre a kedvező domborzati viszonyok, az időjárás, továbbá a szakmai megállóhelyek közelsége is készítette az érdeklődőket. Az erdőben 18 km-es távot és 180 méter szintkülönbséget küzdöttek le kényelmesen, így számukra volt a legtöbb betekintési lehetőség a térség erdőgazdálkodásába.

Elsőként a lengyel-annafürdői parkerdőben zajló átalakító üzemmód tapasztalataival ismerkedtek a résztvevők, az előző napokban zajló Az Év Erdésze verseny gyérítésjelölő versenyszámának etalonjelölés megtekintésével.

Az 50–70 éves átlagos korú, bükk, kocsánytalan tölgy, cser, hárs, gyertyán elegyes parkerdőben 10 éve folyik folyamatos erdőborítást eredményező gazdálkodás, melyre 2008-ban készült kezelési terv.

A belenyúlás célja, hogy az állományból idővel termőhelyálló, elegyes, csoportos szerkezetű, szintezett, lehetőség szerint a folyamatos koreloszláshoz közelítő, változatos szerkezetű állomány alakuljon ki. Úgy kell a jelölést végezni, hogy az állomány egyenletessége megtörjön. A jelölés során használandó értéksorrend (mely a klímaváltozás jövőbeni hatását is érzékelteti): KTT, értékes elegyfajok (gyümölcs, juhar), CS, GY, B, hársak. A belenyúlás mértéke a mintaterületen 25–40% közötti volt.

Érdekesség, hogy az egykor gróf Apponyiak uradalmához tartozó területre 1935-ben – akkor már a Nemzeti Múzeum kezelésében – erdőterv készült, mely ugyanerre a területre már szálalást tervezett 80 éves átalakítási

időszakkal. Ezt aztán az utókor elfelejtette és az 1950-es években egy menetben végvágták az erdőt, de az eredeti szemlélet 70 év után ismét feléledt.

Ezt követően a gróf Apponyi- és herceg Esterházy-uradalmak erdészei és vadászai emlékére, egy több száz éves, viharban kidőlt kocsányos tölgy rönkjéből faragott emlékművet avattak fel a Lengyel-Annafürdői vendégház

rönk alátámasztású teraszán több más program résztvevői.

A parkerdőn végigkerekelve a pihenő gátjánál a Tolnai-hegyhát vízrajzárol és a Kőrös-völgy klimatikus viszonyairól kaptak tájékoztatás a vendégek, majd egy hatalmas lejtő után a Papdi kápolnához ereszkedtek le. A kápolnában kiállított gím trófeaszemle kapcsán a Hőgyészi Erdészet vadgazdálkodásába tekinthettek be a vendégek.

Elegyes kocsánytalan tölgy természetes erdőfelújítások mellett elkerekve érkeztek a Tolnai-hegyhát legmagasabb pontjához, a Wosinszky „Sánc”-hoz, miközben az erdészeti genetikai erőforrások megőrzésével és fejlesztésével szembesülhettek.

A Gyulaj Zrt. kocsánytalan tölgy magtermelő állomány és plantázs létesítése után az őshonos olasz molyhos tölgy (*Quercus virgiliana*) és a dombvidék völgyeiben kiemelkedő értéket képviselő kocsányos tölgy génmegőrzésébe kezdett. Ez utóbbi kapcsán megtekintettek a résztvevők egy idén létesített KST géngyűjteményt, melybe 19 törzsfaj utódnemzedéke került. A klímaváltozás negatív hatásainak csökkentése végett a száraz, meszes, erodált talajokon is megmaradó olasz tölgy szaporítóanyag-bázisát igyekszünk megteremteni, a társaságnál több helyen alkalmazott *in situ* és *ex situ* génmegőrzéssel.

Az újkőkori leletekben is bővelkedő, de a késő bronzkorban fénykorát élő „Sánc”-ról Szabó Géza, a megyei múzeum régésze tartott előadást és korabeli „flashmobként” Cziráki Viktor régí fegyverek kovácsolását mutatta be. A résztvevők a program végén a Szentkúti kunyhó – Ökoház felkeresésével zárták a programot, mielőtt visszakerkeztek volna az Apponyi-kastélyhoz.

Gál László erdőművelési és közjóléti ágazatvezető

Fotók: **Nagy László**

Erdészeti genetikai erőforrások megőrzése és fejlesztése a Hőgyészi Erdészet területén

A hazai őshonos tölgyfajok génmegőrzési módszereit (*in situ* és *ex situ* megőrzési módok), valamint a helyi szelekciós nemesítési program eredményeként kialakított szaporítóanyag-forrásokat dr. Bordács Sándor mutatta be a 150. Vándorgyűlés 11. terepi programján. A házigazda részéről id. Fábrián Béla, a lengyeli kerület kerületvezető erdésze mutatta be a kivitelezés tapasztalatait.

A Gyulaj Zrt. számottevő eredményeket ért el a kocsánytalan és kocsányos tölgy, illetve az olasz molyhos tölgy génmegőrzésében. Az erdőgazdaság területén az 1990-es évek végétől elkezdett élőhelyfelmérési és szelekciós munka eredményeként tartják fenn az értékes tölgy genotípusokat. A kiválasztott törzsfák utódaiból magtermesztő ültetvény (plantázs) és *ex situ* megőrző állományok is létesültek, és a helyi szaporítóanyagot már évek óta felhasználják erdőgazdaság saját erdősítéseiben.

Az első állomás a Lengyel határában egy 96 éves kocsánytalan tölgy magtermelő állomány volt. A magtermelő állományok kiválasztásánál és kezelésénél figyelembe vett legfontosabb

szempontok, hogy a minőségi (törzsegyenesség, villásodás stb.) paraméterek átlagosnál jobbak legyenek, illetve

a második szint jelenléte vagy kialakulásának lehetősége biztosított legyen.

A jól záródó második szint gyommentesen tartja és árnyalja a talajt és a magfák törzsét is, lehetővé téve a minőségi rönkanyag termesztését is.

A magtermelő állományokban a legfontosabb feladat a véghasználati korra megcélzott, 90–120 db/ha magfahálózat fokozatos kialakítása. A gyéritéseket 50–80 (100) év között, 3–4 lépésben kell elvégezni, elsősorban felső szintű belenyúlásokkal, illetve egyidejűleg a második szint fokozott kímélésével.

A „gyakran, mérsékelten” elv alkalmazására jó példa volt az itt kialakult állományszerkezet. Az állományban törzsfaszelekció is folyt dr. Borovics Attila (NAIK–ERTD) vezetésével, és a kiválasztott törzsfák utódaiból magtermesztő ültetvény is létesült. (Klónok száma 81 db, területe 5,4 ha, ültetési hálózata 8,0x7,0 m.) A törzsfa szelekcióról és a plantázsról terepi poszterek segítségével tájékozódhattak a résztvevők.

Ezután a kollégák felkeresték az értékes helyi kocsányos tölgy genotípusok *ex situ* megőrzését szolgáló faalakú géngyűjtemény területét, majd az egyik

in situ erdészeti génrezervátumnak jelölt olasz molyhos tölgy állományt és a benne feltérképezett törzsfákat.

A tolnai térségben előforduló őshonos tölgy állományok védelme és megőrzése nem önmagáért való, hiszen ezek a genetikai erőforrások biztosítják a tartamos és fenntartható erdőgazdálkodás biológiai alapjait. A klímaváltozás negatív hatásainak csökkentésében fontos szerepet kaphatnak hazai szárságtűrő fafajaink. Így került középpontba az őshonos olasz molyhos tölgy (*Quercus virgiliana*), és a faj természetes előfordulásainak felkutatása.

Az olasz tölgy elsősorban élőhelyvesztése miatt veszélyeztetett. A szakemberek körében nem ismert a faj, és a még megmaradt élőhelyein az erdőfelújítások során más fajok (cser, esetleg más tölgyek) foglalják el élőhelyét.

Génmegőrzése nagyon sürgős feladat, mert ökológiai és gazdasági szempontból nézve is értékes faj. A tölgyfajok megőrzését, és gazdasági hasznosítását a program során bemutatott *in situ* és *ex situ* módszereket alkalmazva kezdték el a helyi szakemberek.

A résztvevők a program végén egy bronzkori földvár régészeti érdekességével, majd az Apponyi grófok pincéjével ismerkedtek meg közelebbről.

dr. Bordács Sándor

Fotók: **Szentpéteri Sándor,**
Nagy László

Természetszerű erdőgazdálkodás és közjólét

A 150. Vándorgyűlés szakmai napján a Természetszerű erdőgazdálkodás és közjólét program résztvevőivel a napot Lengyel-Annafürdőn kezdtük, ahol erdőgazdaságunk Turisztikai és Természetismereti Központja, minősített Erdészeti Erdei Iskolája, vendégháza és kulcsosháza található.

Lengyel-Annafürdő a Tolnai-hegyhát déli részén, az egykori Apponyi grófok kedvelt üdülőhelyén, Lengyel község szélén helyezkedik el, csodás erdei környezetben. A 86 hektáros parkerdő a NATURA 2000 hálózat része. A változatos élőhelyek és mikroklíma miatt sok olyan ritka, védett növényvel találkozunk itt, amit legközelebb a Mecsekben lelhetünk fel.

A parkerdő kiváló kikapcsolódási lehetőséget nyújt a természetszerető, kirándulni vágyó turisták számára. A hely adottságait, érdekességeit három tanösvény szemlélteti. A Hunyor tanösvény a környék növény- és állatvilágát, a Szarvasbogár tanösvény a természetszerű erdőtársulások szerepét és jegyeit, az Örökerdő tanösvény pedig a helyi, természetes folyamatokra alapozott, folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodást mutatja be.

Utunk, a parkerdő közjóléti létesítményeinek megismerésével kezdődött. Az Anna-forrás sokak szomját oltotta, mely vízére gróf Apponyi József gőzfürdőt építtetett reumás felesége *Pajacsevich Teréz* gyógyulása érdekében. A forrás és a hely azonban nem Teréznek, hanem a későbbi örökös Apponyi Rudolf kedvesének, Benckendorf Annának állít emléket.

Anna grófnő igen kedvelte ezt a fürdőhelyet, sokakat látott itt vendégül. Élete utolsó éveiben, a 19. század végén Anna grófnő többször megnyitotta kapuit a lengyeliek előtt,

akik majálisokat, ünnepségeket tartottak a fürdő területén. Emiatt kezdték el a helyiek szeretett grófnőjükéről Anna-fürdőnek nevezni ezt a festői helyet.

A hazai nagyvadfajokat bemutató vadsparkot elhagyva, a több mint 10 méter magas faszerkezetű, lombkoronaösvénnyel párosított, interaktív elemekkel ellátott Rétisas-fészkek kilátó magaslátából a Kőrös-völgy messze elnyúló, erdőkkel borított völgyét csodáltuk.

Az annafürdői erdőtümböt elhagyva, a kocsánytalan tölgy magtermesztő ültetvényt tekinthették meg a résztvevők. Az 5,4 hektár területű, 1069 db kocsánytalan tölgy klónt tartalmazó ültetvényünk, hazánk egyetlen működő (!) kocsánytalan tölgy plantázsa.

A túra további részén vendégeink reális képet kaptak a Tolnai-hegyhát mozaikosságáról. A kistáj döntő részén szántókat találunk, melyeket erdők és szőlőültetvények színesítenek.

A Kápolna völgyébe érve, már messziről felhívta magára a figyelmet egy kicsi, magányosan álló fehér épület, a Papdi kápolna. A török időkben elpusztult Alsó-Papd falu kis temploma volt. Ezt az 1720 körül itt megtelepedő mucsiak és a lengyeli németek többször felújították, Mária-kegyhelyként tisztelték. A jelenlegi templom elődje 1882-ben épült. A mocsaras vidéken álló templom azonban megsüllyedt, ezért 1930-ban új templomot emeltek a régi helyén.

A völgyből, egy hosszas emelkedő után *Szabó Géza* régész fogadott bennünket, a *Wosinszky Mór* által híressé vált lengyeli „Sánc”-nál, ahol az emberi települési nyomok az újkör-

szakba, a „lengyeli műveltség” korai szakaszába (i. e. 2800–2500 időszakára) vezetnek vissza bennünket. A 1882–1888 között végzett ásások, „a lengyeli kultúra” néven váltak világhírűvé. Nincs a Dunántúlnak, sőt az egész országnak még egy helye, ahol a kőkori ember életének olyan gazdag, mondhatnánk kiemeríthetetlen tömegét őrizte volna meg a föld az utókor okulására, mint itt.

A program utolsó pontjaként az annafürdői Turisztikai és Természetismereti Központ külső programadó helyszínéhez érkezünk, a szigetüzem-módban működő Szentkúti kunyhó – Ökoházhoz. Itt a „zöld” vagy más néven környezetbarát technológiák és a hagyományos építészeti megoldások ötvözése kézzel fogható közelségbe kerül és egyben jó példát mutat a környezettudatos magatartás elsajátítására törekvő ifjú generációknak.

A 14 km hosszú, jó hangulatú túránk végén, egy egyedi tervezésű, rönkbeütő kalapáccsal monogramunkat egy idős kocsányos tölgy rönkjének bütüjébe ütöttük, az utókor számára.

Kertai László erdei iskola vezető
Fotók: **Nagy Csaba, Nagy László**

Apponyiak nyomában

A szakmai program célja Lengyel település és a Lengyel-Annafürdőn működő Turisztikai és Természetismereti Központ, erdészeti erdei iskola közjóléti létesítményeinek bemutatása volt.

A program Annafürdőről indult, az első állomás az Anna-forrás volt, ahol felelevenítettük az Apponyiak egykor itt eltöltött idejét. Apponyi József felesége reumás betegségben szenvedett, a gróf, felesége panaszainak enyhítésre egy gőzfürdőt alakított ki az erdő völgyében.

A múltbeli idők felidézése után célba vettük a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. által működtetett Turisztikai és Természetismereti Központ elmúlt években kialakított közjóléti

fejlesztéseit. A központ egy 96 hektáros zárt parkerdőben működik, ahol a folyamatos erdőborítottság érdekében természetismereti erdőgazdálkodás folyik.

Elsőként a vadasparkot látogattuk meg, ahol a hazai nagyvadfajok képviseltek maguk, külön öröm volt látni a vadspark legfiatalabb lakóit, a dám- és gímborjút.

Ezt követően kisebb emelkedő megmászása után a Ré-tisas-fészek kilátó következett, mely lombkorona-tanösvénnyel és interaktív játékokkal lett kialakítva 2015-ben.

A szakmai program résztvevőivel az erdei pihenőtavat is felkerestük, mely az erdő közepében kis gyöngyszemként bújik meg, és már az első pillantás után ámulatba ejtette a látogatókat. A tó mesterséges kialakítása során, nagy figyelmet fordítottak a tájba illesztésre, a környezet legjobb kihasználására.

A parkerdőben tett séta után örömmel láttuk vendégül a program résztvevőit. A helyi termelőktől származó hűsítő italokból készült szendvicsek, a Tolnai-hegyháton termelt gyümölcsökből készült lé elfogyasztása után célba vettük Lengyel települést.

A mintegy 600 lelket számláló település történelmét jelentősen meghatározza, hogy 1799-ben az Apponyi család kezébe került, akik gyors fejlődést indítottak el, virágzó gazdaságot hoztak létre.

A településen tett sétán megtekintettünk számos, az 1800-as évekből ránk maradt épületet. Köztük volt a „Svájceráj”, mely egy svájci mintára épült, 40 szarvasmarha befogadására alkalmas tehénistálló volt.

Utunk folytatásaként az Apponyi-kastély következett, a 150. Vándorgyűlés ünnepi közgyűlésének is helyt adó épületegyüttes, illetve kastélypark történelme nem mindennapi.

A kastély építése 1824-től 1829-ig tartott, és a gróf kérésére a naptári évet szimbolizálta. Így a 4 bejáratot az évszakokra utalva, a 12 kéményt a hónapok, az 52 szobát a hetek, és a 365 ablakot a napok számának megfelelően tervezték meg. A kastélyhoz növényritkaságokkal tűzdelt kastélypark is tartozik.

Az értékek felkutatásából nem maradhatott ki a római katolikus templom, melyet szintén Apponyi József építtetett a környékbeli települések katolikus lakosainak segítségével. A Bécsben elhunyt József szívét a templom szentélyében helyezték el, melyet ma márványtábla jelez. A templom mögötti sírkertben az Apponyi család sírboltot épített, itt helyezték nyugalomra Apponyi Rudolfot és Benckendorf Annát, valamint Apponyi Sándort és feleségét Esterházy Alexandrát.

A település történelmi emlékeinek felkutatása után lazításképp az Apponyi pince boraiból kaptunk kóstolót, melyet ma Szabó Gábor és családja tart fent. A pince „A” alakot formál, melynek két hosszú szára 80 méter, amit egy 20 méteres folyosó köt össze. A finomabbnál, finomabb tolnai nedűk kóstolása közben a szakmai program résztvevői boralokból összeállított dalcsokrot hallgathattak meg.

Szabó Stefánia turisztikai szervező, programadó

Fotók: **Markó András, Nagy László**

Búcsúzás Tolnától

Június 21-én a tartalmas terepi programokról az Egyesület tagsága visszatért a lengyeli Apponyi-kastély parkjában felállított rendezvénysátorba, hogy részt vegyen az egyesületi Vándorgyűlések tradicionális záróakkordját és egyik legfontosabb szimbólumát jelentő vándorzászló-átadáson, amely az egyesületi történelmi folytonosság és összetartozás kiemelkedő jelképe.

Elsőként *Zambó Péter*, az OEE elnöke szólt a résztvevőkhöz, köszöntö meg a házigazdák szervező munkáját és az egyesületi tagság aktív jelenlétét.

Majd *Göbölös Péter* mint házigazda búcsúzott a Kárpát-medencei erdősz kollégáktól, a tagságtól, és egy kifejezetten vidám hangulatú házi ünnepség keretében, egy aranyozott tölgyemakk átadásával köszöntö meg az OEE 150. Vándorgyűlésének tolnai feladatait összefogó *Gál László* erdőmérnök kolléga áldozatos főszervezői munkáját.

Ezt követően a vezérigazgató feltűzte a vándorzászlóra a 150. egyesületi Vándorgyűlés szalagját és átadta a vándorzászlót a következő országos rendezvény házigazdájának *Sulyok Ferencnek*, a KEFAG Zrt. vezérigazgatójának, aki szívélyes szavakkal invitálta a szilíciumban kifejezetten gazdag élményeket nyújtó kiskunsági homokvidékekre az OEE tagságát.

Szöveg és kép: **Nagy László**

A résztvevők névsora

Ábrahám István, Acsai Gábor, Ágij László, Andorka Bernát, András Róbert, András Zsolt, Andreas Niepagen dr., Andrési Dániel, Andrési Pál, Andrési Réka, Andrésiné dr. Ambrus Ildikó, Angeli Kornél, Antal János, Antal József, Antli István,

Babics István, Babics Máté, Babos Darvas Gusztáv, Bács Szilveszter, Badari Tibor, Bagdán Levente, Bajnai Csaba, Bajtel Gyula, Bakay László, Bakó Csaba, Bakon Gábor, Bakon József, Bakondi Donát, Bakóné Sarudi Zsuzsanna, Bálint László, Bálint Sándor, Bálint Tibor, Balogh Árpád, Balogh Csaba Győző, Balogh Kristóf, Balogh Lajos, Balogh Róbert, Bán Gábor, Bán Gábor Sándor, Baranovska Kateryna, Baráth András, Baráth Gábor, Barkóczy István, Battáné Császár Erika, Bedő Balázs, Békési János, Bekőné Polner Katalin, Bencsik Norbert, Benei Zsolt, Beniczki János, Benke János, Benko Roland, Bérdi-Gungl Zsanett, Berta Tamás, Bertók Zsolt, Bidló András prof. dr., Boa Tamás, Bocsó Gábor, Boda József, Bodor Dezső Károly, Bogdán Balázs, Boglári Zoltán, Bognár Gábor, Bognár Tibor, Bóka Zoltán, Boleman György, Bolgár Róbert, Bóna József, Borbély János, Bordács Sándor dr., Borka Viktor, Borovics Attila dr., Bors László, Bors Richárd, Borsó Zoltán, Both Hajnalka, Bozó Krisztián, Bölcskei Gábor, Bratkovič Vlado, Braunitzer Richárd, Brezsek Sándor, Brilinszkij Artur, Buday Péter, Bugán József, Bujdosó Lászlóné, Bundovics Angelika, Bundovics Béla, Bunevác Győző, Burián Benedek, Bús Ákos,

Célybej András, Célybej Sándor, Chikán István, Czeglédi László, Czeller Márton, Czigola Gyula, Czírok István, Czupy Imre dr.,

Csákány Gabriella, Csalár Tibor, Csank Zsolt, Csapó Dániel, Csapó Károly, Csarnai Gergő, Cséfalvay Ákos, Cseh Tibor András dr., Cseke Bence András, Csépanyi Péter dr., Csernóczki Péter, Csesztregi Dalma, Csiha Imre, Csikné Leopold Ildikó, Csillag Vince, Csirke Ferenc, Csirke Ferenc, Csók Péter, Csóka György dr., Csókáné dr. Szabados Ildikó, Csomor József, Csonka János, Csorba Gábor, Csordás Nagy László, Csordás Nagy Lászlóné, Csordás Roland,

Danku István, Darvas Károly, Dávid József, Dékányné Molnár Judit, Demjén Béla, Dénes Margit, Dénes Péter, Dé-

nes Veronika, Derzsi Zoltán, Dezső Vilmos, Dobó Béla, Dobó István, Dobos Ildikó, Dobre-Kecsmár Csaba, Dolgos Attila, Domokos Gergely, Dongó Lejla, Donkó Ferenc, Dóró Katalin, Dózsa Viktor, Draskóczy József, Dudás László Péter, Dudás Szabolcs, Dufla Ferenc, Duska József,

Egresi Miklós, Éliás Tibor, Elmer Tamás, Encsi Csaba,

Fábián Béla, Fábián Béla ifj., Fábián Zoltán, Fajger-Völgyesi Antónia, Fajger István, Fajkuszné Bodrogi Zsuzsanna, Farkas Csaba, Farkas Ibolya, Farkas Norbert, Farkas Viktor, Fazekas József, Fazekas Tamás, Fehér Adél, Fehér István, Fehérvári Tamás, Feketéné Pechtol Éva, Fellner Zoltán, Ferenczi Tamás, Flender Mihály, Fodermayer Vilmos, Fodor Dávid Szilárd, Fodor Nikolett, Frenkel Andrea, Fülöp András, Fülöp Tamás, Füredi László,

Gaál Ádám, Gaál István, Gaál Krisztina, Gál Árpád, Gál Árpád ifj., Gál László, Galamb Gábor, Gallai Richárd, Gazsi Richárd, Gazsi Sándor, Gelle János Gábor, Gémesi József, Gombási Károly, Gombási Mónika, Gombkötő Balázs, Gór Lajos, Gőbölös Péter, Göde Tamás, Grédics Szilárd, Gregus Mariann, Gulyás Andrea, Gutheil Magdolna, Gyenes Károly, Gyenge Álmos, Győri Róbert, Győriné Simon Hajnalka, Győrök Lajos, Gyüre Kázmérené,

Hadzseha István, Haidinger György, Hajdú András, Hancz Zoltán, Haraszi Gyula, Harhai László, Hári József, Hatala Pál dr., Havaj Kornél, Hegyi Péter, Heim Márton, Helt Csaba, Herceg Ist-

ván, Hidas Tibor, Hirka Anikó dr., Hirmann Antal, Hoffmann Pál, Hoffner Tamás, Hohn Miklós, Holdampf Gyula, Homoki József, Horváth Attila, Horváth Attila, Horváth Barnabás, Horváth Csaba, Horváth Erika, Horváth Gábor, Horváth Kálmán dr., Horváth László, Horváth Martin, Horváth Róbert, Horváth Róbert, Horváth Szilárd, Horváth Szilvia, Horváthné Varga Anikó, Hudák László ifj., Hujber Zoltán, Hulják Péter, Hum Ferenc, Husz Bettina, Huszti Anett,

Iberpaker Gábor, Ihárosi Péter, Iski Richárd, István Imre, Izsák Andrea,

Jakab Attila, Jakab Erika, Jakab István Dr., Jámbor László dr., Janács Gegely, Jani Balázs, Javós Zoltán, Juhász Lajos, Juhász Lenke, Jung László dr., Juracsek Ferenc,

Kaitz Zoltán, Kajon János, Kalányos Andrea, Kalauz Csaba, Káldy József, Kalinics Andzselika, Kálmán Miklós, Kálovics Norbert, Kandiné Horváth Bernadett, Kárász Attila, Karba János, Karlovics Zoltán, Kármán Róbert, Katona Aladár, Kelemen Csaba, Kelemen Géza, Kerekes Mihály, Keresztes György, Kertai László, Kertész Ferenc, Keszi László, Kimmel Eszter, Kincses Miklós, Király Attila, Király Béla, Király Kornél, Király László, Király Pálné, Kis Károlyné, Kis László, Kis Norbert, Kis Roland, Kis Sándor, Kismarcsi Attila, Kiss Béla, Kiss Csaba, Kiss János Károly, Kiss József, Kiss József, Kiss László, Kiss Róbertné, Kiss Sándor, Kiss Szilárd, Kissné Szabó Gabriella, Kleer Tamás, Kling Zsoltné, Knausz Péter, Koczka Zoltán, Kocsis István Attila, Kocsis János, Kolo-

zsi Géza, Komjáti Éva, Komlódi Balázs, Kontra László, Koren Bence, Korn Ignác, Kóródi Sándor, Kósa Attila, Kósa Gyula, Kosaras Zoltán, Kovács András, Kovács Dániel, Kovács Ferenc, Kovács János, Kovács József, Kovács Károly, Kovács Levente dr., Kovács Martin, Kovács Máté, Kovács Péter, Kovács Tamás, Kovács Tibor, Kovács Tibor, Kovács Zoltán dr., Kozári Zsolt Imre dr., Kozma Béláné Erzsike, Köveskúti Zoltán, Kreiner Roland, Kripóczki Ádám, Kriskó Martin, Kristó István László, Kristó István Lászlóné, Krivánszky Dénes, Krizsány László, Kubicza Tamás, Kucséber Violetta, Kulcsár Balázs, Kun Margit, Kupás Deák Zoltán, Kutas Lajos, Kutasi Bence, Kürti István,

Laczó András, Lajtós János, Langó Zoltán, László Péter, Lázár Tamás, Lénártné Orliczki Judit, Léránt János, Lesztván Csaba János, Lévai Gábor, Lévárdi György, Linczmayer Veronika, Lipóczky Dániel, Lomniczi Gergely, Lugossy Zoltán, Lukács Viktória Katalin, Luzzi József,

Macsek Lajos, Magassy Erik, Magyar Lajos, Major Máté, Majoros Gábor, Majthné Szabó Zsuzsanna, Maksai László, Malgay Györgyi, Malgay Viktor, Markó András, Markó Gyula, Maros László, Marosi György dr., Marth József, Mátéka Zoltán, Matisz Norbert, Mátó Elemér, Medveházi Zsolt, Megyeri István, Megyery Ákos, Merczel István, Mesics Bertalan, Mézes Gergely, Mihálics Gyula, Mihály Bernadett, Mihály László, Mikesz Zoltán, Mikó Károly, Mizik András, Mocan Ervin, Mocz András, Molnár András, Molnár Csaba, Molnár József, Molnár József, Molnár László, Molnár Tamás, Molnár Tamás, Molnár Zoltán, Monori Alfréd, Monori András, Monostori Miklós, Mráz Benedek, Muresan György János,

Nagy András, Nagy Attila, Nagy Bálint, Nagy Barnabás Lajos, Nagy Csaba, Nagy Frigyes Vince, Nagy Imre, Nagy József, Nagy Lajos, Nagy László, Nagy László dr., Nagy Mátyás, Nagy Richárd, Nagy Zoltán, Nagy-Bozsoky Péter, Nagyné Ulrich Mónika, Náhlik András prof. dr., Nahóczki László, Nánási Sándor, Nánási Zsolt, Nárai István, Németh Zoltán, Németh András, Németh Antal, Németh Benedek, Németh Gergő, Németh Imre, Németh Jenő, Németh József, Németh László, Németh Márk, Németh Rudolf, Németh Sándor, Németh-Halász Tünde, Neukum Ta-

mas, Neumann Péter, Neumann Péter ifj., Niszler József, Novák Zoltán,

Ocsovai Zoltán, Ódor József Dr., Olmosi Marianna, Orbán Tibor, Ormos Balázs, Ötvös Milán,

Pacsesz Attila, Pák Attila, Pál Andor, Pál Csaba, Pál Lajos, Palák János, Palánki Gábor, Palkovics Zoltán, Pap László, Pap Zoltán, Papp Dávid, Papp Gábor, Papp Gyula, Papp Ildikó, Papp Levente Soma, Papp Máté, Papp Tamás, Partos Kálmán, Patocska-Lunk Eszter, Patocska Zoltán Dr., Peller Csaba, Péter Attila, Péter Krisztián, Pétervári Gábor, Pethő József Dr., Petrik János, Pillér Tibor, Pintér Bálint, Pintér Beáta, Pintér Csaba, Pintér István, Pintér Ottó, Pintér Tamás, Pintér Zsolt, Piri Norbert, Piti Tibor, Polecsák Zoltán, Popovics Tivadar, Pordán Péter, Porszolt Levente, Posgay Attila, Poszpis Péter, Pozsgai Gábor, Právetz Antal, Puskás Lajos, Puskás Zoltán, Puss László,

Rácz András, Rácz Ferenc, Rácz Miklós, Radány Tibor, Radics László, Radovicsné Czakker Adrienn, Rauch Imre, Regős György, Reinitz Gábor, Répási Zsolt, Répászky Miklós, Reviczky Gábor, Rimaszombati György, Ripszám István, Romhányi Emese, Rosta Gyula, Rosta Katalin, Rózsa Sándor, Ruborits Tamás, Rujzam Antal, Ruzsics Balázs,

Sajgó Ferenc, Salamon Károly, Sárainé Illés Edina, Sári József, Sári Zsolt László, Sarjas Andrej, Sárvári János dr., Schellenberger Ervinné, Schiberna Endre, Schmotzer András, Schumacher István, Schweighoffer Ottó, Sebestyén János, Sebestyén János id., Sebők Zsolt, Selyem József, Sere Ferenc, Seregi János dr., Seres Ferenc, Simon Norbert, Simon-Nagy Rita, Simonné Szerdai Zsuzsanna, Sipos Máté, Sipos Sándor, Soltész Kristóf, Solymos Norbert, Som Árpád, Somay Gergely, Somogyi Péter, Somogyi Zoltán, Sóvágó Zoltán, Sörös Pál, Spiegel Endre, Spingár Péter, Šťastný Gyula, Stein Krisztián, Stilet Tamás, Stubán Zoltán, Stumpf Róbert, Sulyok Ferenc, Süle József, Sütő Péter Pál,

Szabó Ádám, Szabó András, Szabó Edit, Szabó Elvira, Szabó Ferenc, Szabó Gábor, Szabó Gábor, Szabó Gergely, Szabó József, Szabó Márton, Szabó Péter, Szabó Péter, Szabó Stefánia, Szabó Szabolcs, Szabó Tibor József, Szakács Sándor, Szakács Sándorné, Szalacsi Ár-

pád István dr., Szalay László, Szalontai Sándor, Szamonek Zoltán, Szani Zsolt, Szaniszló Gábor, Szántai Péter, Szatmári Gabriella, Szedlák Attila, Szegedi László, Szegedi Viktória, Szekán György, Szekeres János, Szekeres Péter, Szekeres Szilárd, Szekrényes Tamás dr., Széles Attila dr., Szeles Gábor, Szélessy György, Szélessy Miklós dr., Szemán Jenő, Szemeti Sándor, Szénási Mihály, Szendi József, Szendi Máté, Szentpéteri Sándor, Szép Péter, Szepesi András, Szi Benedek Sándor, Szi-Benedek József, Szigeti Zsolt, Szijjártó István, Szőke Tamás, Szrnka Mihály, Sztankovics Zoltán, Szuromi László, Szűcs Imre, Szűcsné Fias Mónika,

Tajnai Róbert, Takács Károly, Takács Roland, Takácsné Gyenes Ildikó, Tamba Miklós, Tamis László, Tarjáni Antal, Telek Imre, Telkes Tamás, Teremta Karolina, Ternácz Zsolt, Tisza Zoltán, Tóth Ádám, Tóth Árpád, Tóth Balázs, Tóth Ferenc, Tóth Ferenc, Tóth Gábor, Tóth Gábor, Tóth Gábor, Tóth János, Tóth János, Tóth Károly, Tóth Kristóf, Tóth Ottó, Tóth Péter, Tóth Péter, Tóth Róbert, Tóth Zsolt, Tóth-Fónai György, Török Tímea, Tözsér András, Tözsér Zoltán, Tuboly Zoltán,

Udvardi Annamária, Ugron Ákos Gábor, Urbán Pál,

Vaczurka István, Vajai Dániel, Vakály Miklós, Vámos Károly, Vámosi Viktor, Vándor Péter, Varga András, Varga András Tivadar, Varga Anna Judit, Varga Attila, Varga Gyula, Varga István, Varga István, Varga Krisztina, Varga Lajos, Varga László, Varga László, Varga Péter, Varga Róbert, Varga Tamás dr., Varga Zoltán, Vaski László, Vaspöri Lajos, Véber Arnold, Vendégh Edit, Vereczkey Márton, Vers Balázs, Vid Katalin, Vígh István, Vilmányi Márton, Vincze Ferenc, Vincze Viktor, Virág Máté, Virágh Diána, Vitman László ifj., Vízhányó László, Vurst Vanda,

Wagner Józsefné, Wenczel Dóra, Wisnovszky Károly,

Zagyvai Bence, Zakar Ferenc, Zambó Péter, Zay Adorján, Zay Zsolt, Zeikan Lidija, Zétényi Zoltán, Zigó István, Zilahi Szabó Bence, Zólyomi László, Zvonimir István,

Zsallutkó Éva, Zsoldos Csaba, Zsoldos Lajos

Köszönetnyilvánítás

Az *Erdészeti Lapok* Szerkesztősége ezúton köszöni meg a jubileumi 150. OEE Vándorgyűlést bemutató ünnepi lapszám tartalmának összeállításában közreműködők önzetlen segítségét!

Köszönet *Göbölös Péter* vezérigazgatónak a példamutató együttműködésért és a szerkesztésben nyújtott folyamatos segítségért, *Gál Lászlónak* számos kézirat összeállításáért és a kapcsolódó fényképekért, a tartalmas szakmai felvezető anyagok további szerzőinek – *Antli Istvánnak, Horváth Csabának, Kovács Tamásnak* – a színvonalas kéziratokért, fényképekért.

Köszönet a terepi program leírások minden szerzőjének – *Szabó Stefániának, Kárász Attilának, Palánki Gábornak, Antli Istvánnak, Benke Jánosnak, Szi Benedek Sándornak, Papp Dávidnak, Nagy Gábornak, Szendi Józsefnek, Horváth Csabának, Stein Krisztiánnak, Gál Lászlónak, dr. Bordács Sándornak, Kertai Lászlónak* – a kéziratok gyors és szabatos megírásáért, illetve a *Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.* minden érintett munkatársának az együttműködésért!

Külön köszönet a terepi programokon részt vevő kollégáknak, tagtársaknak, akik vállalták, hogy terepi fényképeikkel többek között segítik a lapszerkesztés munkáját: *Gombási Mónikának, Dobó Istvánnak, Horváth Barnabásnak, Bajnai Csabának, Tóth Károlynak, Stubán Zoltánnak, Köveskúti Zoltánnak, dr. Csóka Györgynek, Puskás Lajosnak, Duska Józsefnek, Szentpéteri Sándornak, Szekán Györgynek, Nagy Csabának, Markó Andrásnak, Ugron Ákosnak* és *Antli Istvánnak!*

Nagy László főszerkesztő

Köszönjük együttműködő partnereinknek
az Országos Erdészeti Egyesület 150. jubileumi Vándorgyűlésének
megrendezéséhez nyújtott támogatásukat!

NEMZETI
AGRÁRGAZDASÁGI
KAMARA

Társad a vadászaton!

KOS FASHION VADÁSZCENTRUM ABDA
96/350-418 www.kosfashion.hu

Vándorgyűléseink

Az erdészeti vándorgyűléseket hazánk területén a magyar erdészegylet – Ungarischer Forstverein, 1851–1865 – külföldi példák alapján honosította meg. Adódott volna ez önként is abban a pillanatban, amikor az ország területén működő szakemberek – függetlenül attól, hogy gondolataikat milyen nyelven cserélték ki – egyesületbe tömörültek. Az idegen példára utal az a kiforrottság, amellyel az egylet közgyűléseit és az ezekhez kapcsolódó tanulmányutakat előkészítette és szervezte, valamint az a céltudatosság, amely a végrehajtás rögzítésében, közzétételében nyilvánult meg. A vándorgyűlések így jól szolgálták az egyesületi célokat.

Az általános gazdaságfejlődés az erdőgazdaságot ebben az időben számos megoldandó kérdés elé állította, amelyeknek csak úgy tudott eleget tenni, ha mozgósítja cselekvőképeseit, majd elgondolásaik kiérlelésére és megvalósítására megfelelő fórumot szervez. Erre szolgált az évente megrendezett közgyűlések, amelyek egybegyűjtötték az ország területén szétszórta szakmai elitet. A rendkívüli szétszórtság indokolta a vándorlást, és egyben lehetővé tette a gondolatok, eredmények természetben való megismerését, elterjesztését. Ez utóbbit szolgálták a tanulmányutak. A kettő együtt alkotta a vándorgyűlést.

A közgyűlés előkészítésének legfontosabb része az első időszakban a megvitatandó kérdések – témák – összeállítása, szabatos megfogalmazása volt. Ezeket sorszámozták és a meghívóban adták közre. Számuk gyakran meghaladta a tízet. A vitát az általános elnöki szózat után pontonként folytatták le, rögzítették a hozzászólásokat és végül a határozatot. Hasonló módon vezették a tanulmányutakat. Az egyes helyszíneket a résztvevők részletesen elemezték, az észrevételeket névvel hitelesítették, majd ezek alapján végül ajánlásokat tettek, és mindezeket a lapban közzétették. Ezt az eljárást a résztvevők mérsékelt – általában 50 körüli – létszáma és a magas szakmai színvonal tette lehetővé. Így járta körül első egyesületünk az országot Lomnicától Oravicáig és Rozáliától Aradig.

Az egyesületi célok közvetlen és azonnali szolgálatán túl a tanulmányúti beszámolók rendkívül értékes erdőtörténeti adatokat is tartalmaznak. A tanulmányutak általában meghívásos-vendéglátásos alapon, sok helyütt jelentős társadalmi eseményként zajlottak, jelezve azt az élénk érdeklődést, amellyel a nagyközönség fordult az erdőgazdálkodás ügye felé.

A szabadságharcot követő önkényuralom szorításának lazulásával érlelődött a magyar nyelvű erdészeti irodalom kiszélesítésé-

re és hasonló jellegű egyesület megerősítésére irányuló törekvés. Rövidesen meg is indult az először *Erdőszeti*, majd *Erdészeti Lapok*, és ezekben kísérhetjük nyomon a nem sokkal később megalakuló Országos Erdészeti Egyesület által rendezett vándorgyűlések lefolyását.

Az erdészegylettől kapott lendület az új viszonyok között gyorsan fokozódott. Megtehetette, mert a „vaspálya” hálózati kiépülésével egyre több erdésznek nyílt lehetőség a részvételre a vándorgyűléseken.

Az 1882. évi máramarosi közgyűlésről – amelyen már 150-en vettek részt – Fekete Lajos erdőakadémiai tanár a hivatalos jegyzőkönyvön kívül külön cikkben emlékezett meg mint különösen jól sikerültről. A kirándulásokkal tarkított ötnapos közgyűlésen fellelkesülve feltette a kérdést, hogy: „szemben azon nagy erőfeszítéssel, mely az utunkban mindenütt előkészített fényes fogadtatás komoly háttérét képezi, [...] vajjon arányban van-e azon előnyökkel, melyek az Orsz. Erd. Egyesület vándorló közgyűléseiből erednek?” Mindjárt megadta a választ is: „Jól megfontolva a dolgot, erre határozott igennel kell felelnünk.” A nagyobb létszám mellett a részvétel már jelentősebb egyéni költséggel is járt, ezért az

1867-es közgyűlés amaz óhajának adott kifejezést, miszerint „az erdőbirtokosok erdőtiszteiket uradalmaik költségén az egyesület közgyűléseire küldjék és [...] az állam szolgálatában lévő erdész uraknak is érdekében lenne az erdészeti közügyek iránt több buzgósággal viselkedni”. Fekete Lajos pedig másutt így buzdította: „Ha tehát tisztelt Tagtárs, kinél a nervus rerum nem szokott fölösleges mennyiségben rendelkezésre állni, éveken át is félre kell rakni filléridet, hogy a közgyűlésen részt vehess, mégse mulaszd el azt, mert soha érdekesebb portékát jutányosabb áron nem vásároltál...”

Az egyesületnek az első világháborút megelőző utolsó tanulmányútja, egyben a Monarchia utolsó erdészeti megmozdulása 1913-ban, az osztrák egyesülettel közösen rendezett ausztriai és csehországi tanulmányút volt 300–400 éves fenyő-, tölgy- és bükk-állományokban.

„Békebeli időkre emlékeztető buzgalommal gyülekeztünk egyszer ismét vidéki közgyűlésünk színhelyére, Sopronban. Jól esett a pillanatnyi önámítás, amellyel mintegy feledve éreztük a közelmúlt eseményeit...” Így emlékezik meg a krónikás a trianoni megrázkódtatás utáni első egyesületi vándorgyűlésről. Sopronban, 1926. július 7–8-án tartották ezt, első napon közgyűléssel, másnap herceg Esterházy Pál ömértósága vendéglátásában, Eszterházán, a hansági égererdő tanulmányozásával. Úgy érezték, hogy ezzel újra megkezdték a vidéki közgyűlések sorozatát.

Így is történt, de csak hézagosan kerülhetett sor arra, hogy az egyesület vándorgyűlésen gyűjthesse egybe tagságát. A Vasvármegyei Gazdasági Egyesület 50 éves fennállásának ünnepelésére hívta meg Szombathely város az egyesületet az 1928. szeptember 4–5-én tartandó vándorgyűlésre. Az első napon közgyűlés, a jubileumi kiállítás megtekintése és látogatása

dr. Sággy István nagybirtokos kámoni parkjában, másnap Kőszeg város vendéglátásában a csonka országban immár ritkaságszámba menő „alpesi” erdőgazdálkodás tanulmányozása volt a napirend.

A rá következő évben, 1929. október 15–17-én Parádfürdő volt az évi rendes közgyűlés színhelye, amelyhez csatlakozva Roth Gyula főiskolai tanár, a kísérleti állomás vezetője bemutat a résztvevőknek bükkös felújítási kísérleti területeit.

Az 1934. június 23–25-i vándorgyűlés Kecskemét nagy eseménye volt. Az első napon közgyűlés a városháza dísztermében, utána a Csalános homokkísérleti telep megtekintése, közköltés 5 pengő; másnap a bugaci erdőgazdálkodás, közköltés 7 pengő; harmadnap a *Hírös Hét* kecskeméti rendezvényein való kötetlen részvétel.

Első ízben rendezte a vándorgyűlést az Idegenforgalmi Hivatal 1935. június 28–30. között Pécssett. Az első napi közgyűlés még időt engedett egy kis városnézésre. Másnap a város erdőgazdasága, harmadnap Siklós nagyközség jellegzetes Dráva menti erdőségeinek tanulmányozása volt műsoron.

A megmaradt kincstári erdőgazdálkodásra volt kíváncsi az 1936. augusztus 1–3-i miskolci vándorgyűlés közönsége. Az első napon tartott közgyűlést tapolcai fürdőzés követte, majd másnap Diósgyőr-Majláthon a LÁÉV- és fűrésztelep, majd Lillafüred megtekintése, harmadnap pedig Répáshután a természetes felújítás meg szemléltetése került sorra.

Esztergom város meghívására – a Szent István-év alkalmából – rendezték 1938. július 6–9. között a korszakzáró közgyűlést. A szakmai tanulmányút a primási erdőgazdálkodással, a székeskáptalan erdeivel, valamint a visegrádi M. Kir. Erdőhivatal munkáival foglalkozott.

Az 1935. évi erdőtörvény tető alá hozása és végrehajtása, a csonka ország faellátásának gondja, majd a visszacsatolt ország-részek erdőgazdálkodásának megszervezése közepette – de külö-

nösen a háborús események – nem tették lehetővé az egyesületnek több vándorgyűlés összehívását a második világháború előtt.

„Az ország politikai, gazdasági, társadalmi életében bekövetkezett döntő változások az egyesület céljaiban, tagsága összetételében, munkamódszerében is kifejezésre jutottak. A volt erdőbirtokosok megszűntek egyesületünk tagjai lenni, megszűnt a vezető szerepük az egyesület irányításában, szélesre tártuk kapunkat az erdészek előtt, akik ma már tagságunk többségét alkotják” – így mutatta be az elnöki megnyitó a felszabadulás utáni helyzetet a háborút követő első vándorgyűlésen Parádon, 1957 novemberében.

Ez a nagy változás hamarosan megmutatkozott a vándorgyűlések képén is. Az akkor országosan becsült 3400 fős erdészletszám beáramlott a nyitott kapun, és az egyesületi lap példányszáma (vele együtt a taglétszám) az '50-es évek eleji 1000-ról a '60-as évek elejére meghatszorozódott.

Ennek függvényében növelni kellett a vándorgyűlések résztvevőinek számát is. A szervezési lehetőségeket figyelembe véve ezt az elnökség esetenként változó, nagyjából 300 főben szabta meg, de volt 600 fős vándorgyűlés is.

A nagy tömegben elveszett a korábbi bensőséges hangulat. Mind a megnyilatkozásokban, mind az itt-ott tett észrevételek megítélésében figyelembe kellett venni a többség szempontjait. Olyan jellegű összefoglalásokat, mint azelőtt, fogalmazni alig lehetett, mert a tömeg apró csoportokra bomlott, főleg szervezeti egységek – vállalatok, erdészetek, üzemek stb. szerint. Az ezekben tett megállapítások, észrevételek nem kerültek nyilvánosságra, a beszámolóik így soványabbak lettek.

A felduzzadt létszámban a tanulmányutak vezetése nehézkesé vált. A ráfordított munkát az eredmény már nem nagyon látzott megérni. A '70-es években a tapasztalatszerzést csaknem egy évtizeden át a minisztérium által szervezett fagazdasági műszaki bemutatók tették ki, néhányszor az országos fakitermelési versenyekhez kapcsolódva.

Másfél évszázad vándorgyűlései – csaknem egész szakmai történelmünk. Az elmúlt évszázadban kialakították a szakmai elitet, lehetővé tették, hogy a főleg német nyelvterületen lefektetett szakismeretek magyar nyelven, szélesebb körben is hassanak. Két világháború kellett a szakközönség demokratizálásához. Századunk igyekezett növelni a középréteg szakmai színvonalát.

A rendszerváltást követő újkori történelmünk során már az egykori magyar területeken is megrendezésre kerülhettek vándorgyűlések. Így jutott el az Országos Erdészeti Egyesület tagsága 2009-ben Selmecebányára és 150 éves jubileumunkon Sepsikőröspatak–Kálnok–Tusnádfürdőre is.

Forrás: Országos Erdészeti Egyesület Almanach I., OEE, Bp. 2017.

703

Meghívó

az országos erdészeti egyesület 1898. évi közgyűlésére.

Az országos erdészeti egyesület idei rendes közgyűlését f. évi augusztus hó 25. és 26.-án Sepsi-Szt.-Györgyön és környékén fogja megtartani a következő napirenddel és tárgysorozattal.

Augusztus 24.-én szerdán megérkezés Sepsi-Szt.-Györgyre a délelőtti 10 óra 31 perczkor vagy délután 4 óra 34 perczkor Brassó felől jövő vonatokkal. Elszállás, este 8 órakor ismerkedés a központi szálló kerthelyiségében.

Augusztus 25.-én reggel 9 órakor a közgyűlés megnyitása a városháza dísztermében és a tanácskozások megkezdése a következő tárgysorozat szerint:

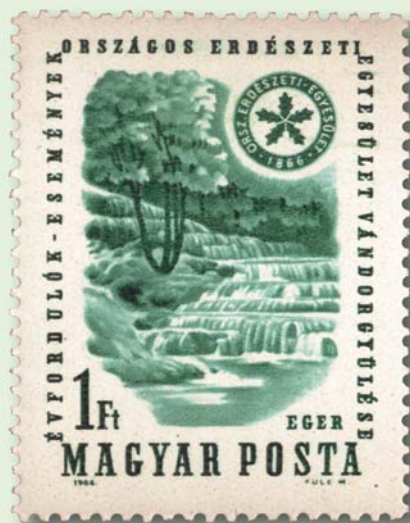
1. Jelentés az egyesület működéséről a múlt évi közgyűlés óta.
2. Az igazgató-választmány jelentése az 1896. évi számadások megvizsgálása és az 1899. évi költségvetés megállapítása tárgyában.
3. Elnök és egy választmányi tag választása.
4. Jelentés a Deák Ferencz irodalmi életpívny kamataiból kiírt pályázatok eredményéről és javaslat az alapítvány 1899. évi kamatainak felhasználására nézve.
5. Emlébeszéd gróf Tisza Lajos egyesületi elnök fölött. (Tartja: Vadas Jenő m. kir. erdőtanácsos, akadémiai tanár.)
6. Háromszék vármegye erdőgazdasági viszonyainak ismertetése. (Előadó: Kócsy János m. kir. erdőmester.)
7. A Háromszék vármegyében levő erdei iparvállalatok berendezésének és üzemének ismertetése. (Előadó: Sümegh Ignác m. kir. főerdész.)
8. Indítványok az 1899. évi közgyűlés tanácskozási tárgyaira nézve.
9. Indítványok az egyesület céljainak előmozdítására általában. (Az ilyen indítványok a gyűlést megelőző napig az egyesület titkári hivatalához írásban bejelentendők.)
Délután 1 órakor közeled a Nagy József-féle kerthelyiségben.
Ebéd után az árvaifü szeretetház, szövő- és szivargyár megtekintése.

Régmúlt vándorgyűlések tárgyi emlékei

Az évente megrendezett, hangulatos vándorgyűlések az Országos Erdészeti Egyesület kiemelkedő programjai közé tartoztak a régmúlttól napjainkig. Az elmúlt több mint másfél évszázad vándorgyűléseinek tárgyi emlékei szerves részét képezik az egyesület történelmének. A tárgyi emlékek rendkívül sokrétűek, érdemes ezeket csoportosítva áttekinteni.

Az első csoportba sorolnám a papíralapú emlékeket. Ide tartoznak a régi meghívók, a szakmai programok leírásai, a kisebb kiadványok és a könyvek. Ez utóbbiakat általában ajándékkba kapták a vándorgyűlés résztvevői.

A számos könyv közül megemlítem az idei vándorgyűlésre megjelent *Patánó rügyek erős gyökerekkel* címűt,

Az 1964-ben kiadott bélyeg

vagy az erdélyi vándorgyűlésre kiadott *Bedő Albert a székely erdész polihisztor* című köteteket.

Sajátos tárgyi emlék a bélyeg. Tudomásom szerint csupán egyszer, az 1964-es egri vándorgyűlés alkalmából adott ki a Magyar Posta emlékbélyeget, amely a Szalajka-völgy festői részletét ábrázolja.

Szintén papírból készült tárgyi emlékek a gyufacímkek, amelyeknek egykor vélhetően reklám szerepe is lehetett. Időrendi sorrendben először az 1960-ban a kaposvári vándorgyűlésre készítették gyufacímkeket. Majd az 1961-es bajai, az 1963-as nagykanizsai, az 1964-es egri és végül az 1974-es egri vándorgyűlésekhez kapcsolódóan jelentek meg gyufacímke-sorozatok, a legutóbbi 12 különféle címkét tartalmazott.

Válogatás a gyufacímkekből

A tárgyi emlékek, egykori ajándékok számos más anyagból is készülhettek. Talán az elmúlt évtizedek egyik legelterjedtebb emlékei a jelvények lehettek, általában zománcozott kivitelben.

A második világháborút követően először az 1958-as pécsi vándorgyűlésre adtak ki jelvényt, amelyet a 80-as évekig majd minden évben újabbak követtek. Ritkábban később, így 1993-ban is jelent még meg jelvény. Egykor, erdész elődeink kalapjukba, vagy a zubbonyra tűzve hordták. Ezek napjainkban a jelvénygyűjtemények féltve őrzött ritkaságai.

Hajdani vándorgyűlések gyakori ajándékai voltak a plakettek, amelyek készülhettek porcelánból (pl.: Vértes, 1972; Bakony, 1976; Debrecen, 1988), borból (pl.: Kecskemét, 1984) vagy bronzból (pl.: Gödöllő, 1980; Győr, 1981).

Sajátos tárgyi emlékek a vándorgyűléseken ajándékba adott táskák, oldaltáskák, szatyrok, hátizsákok, amelyekkel sok esetben, a hétköznapi életben is találkozhatunk mindennapi használati tárgyként.

A vándorgyűlések ajándékai között olykor ritkább használati tárgyak is szerepeltek, így az 1978-as pécsi vándorgyűlés kulcstartója, vagy az idei, gyulai vándorgyűlés ajándéka, egy pendrive.

A gödöllői vándorgyűlés plakettje

Az ajándékok, tárgyi emlékek sorsa más tárgyakhoz hasonlóan alakulhat. A friss élmények hatása alatt az új tárgyak gyakran elöl, asztalokon, íróasztalokon maradnak. Majd idővel óhatatlanul szekrények, fiókok mélyére kerülnek. Évtizedek múlva sajnos a többségük szemétként végzi.

Néhány vándorgyűlés jelvénye

Kivételt képeznek azok a tárgyak, amelyek egy-egy gyűjteménybe kerülve még hosszabb ideig megmaradhatnak, felidézve a régmúlt emlékeit. Napjainkban az erdész relikviákat gyűjtők száma nem sok lehet, talán néhány tucat. Érdemes lenne őket az OEE egyik szakosztályába, mondjuk az Erdészeti Szakosztályba bevonni, ezzel is elősegítve gyűjteményeik gyarapodását.

Sajnos az erdészeti tárgyi emlékek többsége utólag szinte beszerezhetetlen. Abban lehet reménykedni, hogy egy jelentős részük a gyűjtői gyűjtemények mellett a soproni Erdészeti Múzeumba vagy az OEE Wagner Károly Könyvtárába kerülve emlékeztetnek majd a hajdan volt vándorgyűlésekre.

Ezúton is megköszönöm Berdó József és Rác Albert gyűjtők segítségét!

Andrési Pál

okl. erdőmérnök

Az ország legjobb erdészei versenyeztek Tolnában

Az Év Erdésze verseny 2019. évi döntőjének a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. adott otthont. Az elmúlt évek során az Országos Erdészeti Egyesület által kiírt szakmai megmérettetés jelentős ismertségre és elismertségre tett szert. A kétfordulós verseny első fordulóját az erdőgazdaságok az OEE illetékes helyi csoportjaival karöltve szervezik meg. A második forduló már az országos döntő, amely a Vándorgyűlés kísérő szakmai rendezvénye.

A versenyt immár tizenkettedik alkalommal rendezték meg, ebben az évben június 19–20. között, Lengyel település határában. A döntőben a 21 hazai erdésztechnikus mellett, versenyen kívüli indulóként 3 erdélyi és 1 kárpátaljai erdész kolléga is részt vett. A verseny céljai között szerepel az erdészek szaktudásának gyarapítása, korszerűsítése, az erdész szakma sokrétűségének, szépségének bemutatása, népszerűsítése, valamint az ország különböző vidékeiről érkező erdészek közötti barátság és összetartozás erősítése.

Az első napon a megérkezés és a kötelező regisztráció után kellett elfoglalni a szállásokat. Az ünnepélyes megnyitón a házigazdák nevében először *Göbölös Péter* vezérigazgató, majd *Nagy Frigyes Vince*, az Agrárminisztérium képviselőjében köszöntötte a megjelent versenyzőket és kísérőiket.

Gál László főszervező ismertette a versenyt részletekbe menően, majd megtörtént a rajtszámok kihúzása. Még szerda délután sor került a lövészet és a trófeabecslés versenyszámokra.

A koronglövészet során 10 korongot kellett eltalálni a versenyzőknek, a pontokat pedig az eltalált korongok száma után kapták. A golyóslövészet során 0.22-es kaliberű lőszerrel kellett álló testhelyzetből, feltámasztás nélkül az 50 méterre található lőlapra 10 lövést tenni. A versenyzők a pontokat az elért kör-

egységek alapján kapták. A távolságbecslés és trófeaminősítés versenyszám során a versenyzőnek szembecsléssel kellett meghatároznia négy, különböző fajú trófeás vad erdőállományba kihelyezett trófeájának a távolságát, korosztályát, méretét és lehetőségét.

Csütörtök reggel egy gyors eligazítást követően a versenyzők első fele a terepi versenyszámokkal kezdett Lengyel-Annafürdőn. A kapott térkép segítségével kellett az egyes versenyszámok helyszíneit megtalálni. A gyakorlati versenyszámok között különböző, széles körű ismereteket igénylő feladatok szerepeltek.

Az erdőgazdálkodás gyakorlati feladatai a hétköznapi erdészeti tevékeny-

ségek legfontosabb elemeit tartalmazták, és itt lehetett kapni az összes elérhető pontszám kétharmadát. Így a feladatok között szerepelt például *állományleírás, erdőfelújítás leírása, élőfakészlet meghatározása körlepősszeg mérésével, törzsmínősítés és gyérítés jelölése magtermelő állományban, erdőkár becslése, választékolás, rönk és sarang számbavétele*. A kor kihívásainak megfelelően az idei év újdonsága a *készletgondozó használat jelölés átalakító üzemmódban* feladat volt.

A csoport másik fele az elméleti versenyszámokkal kezdett. Itt először képekről kellett lágy és fás szárú növényeket és állatokat felismerni. Majd egy összetett szakmai feladatsort kellett írásban megoldani. Végül rügy, termés és fametszet felismeréssel záródott az elméleti verseny. A déli órákban a két csoport versenyzői cseréltek.

Gál László főszervező és csapata igazán kiváló házigazdának bizonyultak. A nagy melegben rendszeres hideg italokkal, kávéval tartották a lelket a versenyzőkben és a versenybírókban. Csütörtökön az értékelések adatai folyamatosan kerültek fel az eredményjelző táblára.

Az ünnepélyes eredményhirdetésre még csütörtök este sor került. A díjakat *dr. Csépanyi Péter*, az Agrárminisztérium erdőgazdálkodási főosztályvezetője, *Göbölös Péter* vezérigazgató és *Andrésiné dr. Ambrus Ildikó*, az OEE technikus alelnöke, a verseny főbírója adta át.

Az *Év Erdésze* szakmai versenyt 2019-ben *Kocsis István Attila* (988,6 pont) (NYÍRERDŐ Zrt.) nyerte *Péter Krisztián* (984,8) (SEFAG Zrt.) és *Lipóczky Dániel* (901) (Budapesti Erdőgazdaság Zrt.) előtt.

A verseny helyezettei az oklevelek, tárgyjutalmak mellett a versenyt támogatók különdíjait is átvehették. Az első három helyezettnek a díjaikat a Vándorgyűlés ünnepi közgyűlésén *Zambó Pé-*

ter, az Agrárminisztérium földügyekért felelős államtitkára, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke és Göbölös Péter, a Gyulaj Zrt. vezérigazgatója adta át. Az első helyezett a STIHL Kft., a második a Grube Kft., a harmadik a Mountex Kft. ajándékutalványait vehette át. Kocsis István Attila a győztesnek járó vándordíjat, a CGP Instruments Kft. által felajánlott digitális átlalót is megkapta.

A verseny során elméleti és gyakorlati feladatokat kellett megoldani. Összesen 1350 pontot lehetett elérni. Az összetett eredmények mellett versenyszámonként is díjazták a legjobb eredményt elérő versenyzőket.

Az *összetett írásbeli feladatsor* egy meglehetősen nehéz, sokrétű feladat volt, amelynek a megoldására 60 perc állt a rendelkezésre. Összesen nyolc szakterületet érintettek a kérdések. A versenyszámot *Gregus Mariann* (DALERD Zrt.), az egyedüli női versenyző nyerte meg 81%-os teljesítményével.

A *felismerés versenyszámban* többek között termés, fametszet, gomba, madár, emlős, vadnyom, típusjelző növény és károsítók felismerése is szerepelt. A versenyszámot *Gallai Richárd* (Kaszó Zrt.) nyerte.

Az *erdőfelújítás leírása* versenyszámban egy 50x50 méteres mintaterületen kellett a versenyzőknek az erdőfelújítás jellemzőit (pl. fajfaj, eredet, tőszám, egészségi állapot stb.) megállapítani. A versenyszámot *Hum Ferenc* (Mecsekerdő Zrt.) nyerte.

Az *állományleírás* versenyszámban egy 50x50 méteres mintaterületen az állomány leírását kellett elvégezni. A versenyszám nehézségét jól jellemzi, hogy az elérhető 125 pontból *Lipóczky Dániel* (Budapesti Erdőgazdaság Zrt.) a versenyszámot 95 ponttal nyerte meg.

A *famagasság és térfogat becslése* feladat nagy gyakorlati tapasztalatot igényelt. A megoldásánál előnynek számított, ha a versenyző korábban hasonló paraméterekkel rendelkező állomá-

nyokban dolgozott. A versenyszámot *Péter Krisztián* (SEFAG Zrt.) nyerte a maximálisan elérhető 25 ponttal.

Az *élőfakészlet meghatározása kör-lapösszegméréssel* feladat során egy adott pontból kellett a versenyzőknek a kör-lapösszeget meghatározniuk, majd ezt követően a kijelölt fa magasságát és mellmagassági átmérőjét megmérniük. A feladatot többnyire Bitterlich relaszkóppal hajtották végre, néhányan Suunto famagasságmérőt is használtak. A versenyszámot *Donkó Ferenc* (NEFAG Zrt.) nyerte.

A *törzsmínősítés és gyérités jelölése* magtermelő állományban versenyszám során egy elegyes kocsányos tölgy állományban először nyolc kiválasztott fa törzsmínősítését kellett elvégezni. Ezt követően negyven, előre kiválasztott faegyed osztályozását és a hozzájuk kapcsolódó erdőművelési beavatkozást kellett megállapítani. A versenyszámot *Somogyi Péter* (Gemenc Zrt.) nyerte.

Az *erdőkár becslése* két éve jelent meg új versenyszámként, és továbbra is a nehezebb feladatok közé tartozik. A versenyzőknek két eltérő fafajú faegyeden kellett a károsításokat megállapítani, majd ezek alapján B típusú EKB lapot kiállítani az Országos Erdőkár Nyilvántartási Rendszer útmutatója és kódjegyzéke alapján. A versenyszámot *Hum Ferenc* (Mecsekerdő Zrt.) nyerte 81%-os teljesítményével.

A *választékolás* versenyszámban egy kocsányos tölgy hosszúfát kellett a versenyzőknek választékolniuk a Magyar Szabvány előírásai szerint, majd ki kellett köbözní az egyes választékokat, végül meg kellett állapítani a hosszúfa értékét. A verseny során a legjobb értékkihozatalra kellett törekedni. A versenyszámot *Kocsis István Attila* (Nyírerdő Zrt.) nyerte 89%-os teljesítményével.

A *rönk számbavétele* a kerületvezető erdészek egyik gyakori, szinte mindennapi tevékenysége. A feladat megoldása során a versenyzőknek két különböző fafajú rönk méreteit kellett felvenni, megállapítani a minőségét, végül a feladatlapon a rönk bütüire feltüntetendő adatokat kellett leírni. A versenyszámot *Gregus Mariann* (DALERD Zrt.) nyerte 100%-os teljesítményével.

A *sarang számbavétele* szintén a kerületvezető erdészek szinte mindennapi tevékenysége. A feladat megoldása során meg kellett állapítani a fafajt, a választékot és a faanyag mennyiségét normál úrméterben. A versenyszámot *Lipóczky Dániel* (Budapesti Erdőgazdaság Zrt.) nyerte 100%-os teljesítményével.

Az idei versenyen a *készletgondozó használat jelölés átalakító üzemmódban* versenyszám jelentette az újdonságot. A kijelölt területen 40 beszámozott fa osztályozását kellett elvégezni, úgy, hogy az állományból idővel termőhelyálló, elegyes, változatos állomány alakuljon ki. A feladat végrehajtása meglepően jól sikerült, hiszen 60% alatt senki sem teljesített. A versenyszámot *Dózsa Viktor* (Északerdő Zrt.) nyerte 86%-os eredményével.

A *koronglövészet* versenyszámot 100%-os teljesítményével *Kiss Szilárd* (Vétes Erdő Zrt.) nyerte. A 0.22-es kaliberű fegyverrel történő *golyós lövészet* versenyszámot *Kocsis István Attila* (Nyírerdő Zrt.) nyerte 64%-os teljesítményével.

A *távolságbecslés és trófeaminősítés* versenyszámban négy nagyvad trófeájának bírálatát, lehetőségét kellett elvégezni, illetve a távolságát becsülni. A test nélküli trófea távolságának becslése eltérő, mint az élő vadé. A versenyszámot *Gombkötő Balázs* (Gyulaj Zrt.) nyerte közel 100%-os teljesítményével.

A versenybizottság a verseny lebonyolítását és szervezését precíznek és mindenben megfelelőnek ítélte. Ezért köszönet illeti a házigazda *Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.* minden munkatársát és a versenybírókat egyaránt.

Andrésiné dr. Ambrus Ildikó

technikus alelnök, OEE

Képek: **Andrés Pál,**

dr. Csóka György, Nagy László

Beszámoló a 2019. évi erdőmérnöki záróvizsgákról

Idén június 18–20. között került sor Alma Materünk, a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Karán a záróvizsgákra. Akik a tantervben előírt tanulmányi és vizsgakötelezettségeiknek eleget tettek (az idei évben az osztatlan erdőmérnöki szakon 34 fő), járulhattak a záróvizsga-bizottság elé, hogy tudásukról számot adjanak.

A záróvizsga-bizottság 2019-ben az alábbi összetételben működött: *dr. Jánoska Ferenc* egyetemi docens, szakfelelős, *Székácsné dr. Mátyás Katalin* adjunktus, *prof. dr. Lett Béla* professor emeritus, *dr. Gál János* egyetemi docens, *dr. Frank Norbert* egyetemi docens, *dr. Marosi György c. egyetemi tanár*, *Urbán Pál c. egyetemi docens*, az OEE Erdőművelési Szakosztály elnöke, az Egererdő Zrt. vezérigazgató-helyettese. A bizottság titkári teendőit *dr. Horváth Tamás* adjunktus látta el.

A záróvizsga tételsorának legutóbbi reformjakor törekedtünk arra, hogy a jelölt által kihúzott tétel lehetőség szerint komplex tudást mérjen fel, és egyúttal a gyakorlati ismeretek meglétét is bizonyítani tudja a hallgató. A tételsoron magától értetődően a jogszabályi változásokat és a szakmai kifejezéseket folyamatosan átvezetjük a naprakész tudás elérése érdekében (A tételsor az alábbi linken elérhető: http://emk.uni-sopron.hu/images/dekani_hivatal/zarovizsga/EMoZarovizsgaTetelek.pdf)

Baltringer Ajnó Erzsébet végzett erdőmérnök kitüntetést vesz át rektor úrtól

A záróvizsga-bizottság előtt a 3 napig tartó szóbeli vizsgán a jelöltek az alábbi eredménnyel szerepeltek: jeles érdemjegyet 11 fő, jó érdemjegyet 11 fő, közepes érdemjegyet 9 fő, elégséges érdemjegyet 3 fő érdemelt ki.

Fentiek alapján látható, hogy az idei erdőmérnöki záróvizsgát minden jelentkező sikerrel abszolválta.

A bizottság kötetlen formában minden nap végén értékelte a jelöltek teljesítményét, illetve írásban is jelezte véleményét a kari vezetésnek. Megállapítottuk, hogy a jelöltek alapos elméleti tudással rendelkeznek, s tudásukat általában gyakorlatias formában is alkalmazni tudják.

Az állami erdőgazdaságok (kiemelten a TAEG Zrt.), nemzeti park igazgatóságok, magánerdészetek és a szakirányítás megsüvegezendő segítséget nyújtanak a gyakorlati képzésben.

E támogatáson túl egy, a 21. század igényeinek megfelelő gyakorlati oktatási bázis tovább emelhetné az elméleti képzéshez szervesen csatlakozó gyakorlati képzés színvonalát.

Az intézetekben, intézeti szaktanszékeken megvédett diplomatervek, valamint a korábbi tanulmányok során szerzett

Gadácsi Júlia végzett erdőmérnök az eskü szövegét mondja

szigorlati érdemjegyek alapján az oklevelek minősítése a következőképpen alakult: kiváló minősítésű oklevelet 5 fő, jó minősítésű oklevelet 22 fő, közepes minősítésű oklevelet 7 fő érdemelt ki.

Minden nap végén, az eredményhirdetéskor rögtönzött közvélemény-kutatást végeztünk a mérnökök között az elhelyezkedési lehetőségeiket illetően. Mint megtudtuk, sokan tudtak az állami erdőgazdaságokban elhelyezkedni (ők július 1-jétől már dolgoznak), de a szakirányítás, a magánerdészetek, a természetvédelem szintén több végzett mérnököt alkalmazott. Csupán néhányan voltak, akik még nem tudták a közeljövő történéseit, de inkább azért, mert több vasat tartottak a tűzben.

Az oklevelek átadására június 27-én, az Erdőmérnöki Kar nyilvános kari tanácsülésén került sor. A végzett mérnökök *Zambó Péter* államtitkár, az Országos Erdészeti Egyesület elnöke, illetve *prof. dr. Náblik András* rektor jelenlétében, *prof. dr. Bidló András* dékántól vették át oklevelüket. Az oklevelek átadása mellett friss doktorok avatására, illetve kiüntetésekre is sor került.

Dr. Jánoska Ferenc, szakfelelős, SOE EMK

Barangolás Erdélyben

Iskolánk, a soproni Roth Gyula Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium sikeresen pályázott a 2018-ban meghirdetett *Határtalanul!* programban, aminek köszönhetően 40 diák és 4 kísérőtanár részt vehetett egy tanulmányi kiránduláson 2019. február 25. és március 1. között. Az utazás során meglátogattuk és partneri kapcsolatot építettünk ki (hagyományteremtő szándékkal) a Csíkszeredában működő Venczel József Középiskolával. Az út során felkerestük Erdély fontos történelmi városait, emlékhelyeit, megismerkedtünk Székelyföld erdészeti-vadászati szokásaival és hagyányaival.

Tanulóink élményekben gazdagon, új barátságokat kötve és magyarságtudatukban megerősödve térhettek haza. A program részeként 2019. március 11. és 15. között a mi iskolánk fogadta a székelyföldi iskola 40 erdésztanulóját és négy kísérőtanárát, akik a soproni erdésztanulókkal közösen változatos programokon vettek részt városunkban és a szűkebb térségben.

Erdélyi utazásunk első napján, hétfő reggel Sopronból az iskola kollégiumától indultunk kicsit álmosan, de annál nagyobb lelkesedéssel várva az előttünk álló napok izgalmait, új élményeit.

A nyugati határtól a keleti határig tartó, Magyarországot átszelő utunk végén Nagylaknál léptünk a mai Románia területére. Ezt követően hamarosan megérkeztünk a történelmi Arad városába.

A Szabadság téren az idegenvezetőnk, *Orbán László* fogadott minket, aki részletesen bemutatta Arad nevezetességeit. Megtekintettük az 1849. október 6-án kivégzett vértanúk emlékére felállított Szabadság szobrot, a belvárost, majd a városhatárban megkoszorúztuk azt az emlékoszlopot, amely az egykori vesztőhelyen emlékeztet a kivégzett tábormok hősiességére. Aradot a hátunk mögött hagyva, mintegy kétórás buszozást követően megérkeztünk algyógyi szálláshelyünkre, ahol nagy szeretettel és finom vacsorával fogadtak minket.

Másnap hajnalhasadtával indultunk tovább, hiszen még hosszú út állt előttünk Csíkszeredáig. Első állomásunk az egykori szász település, Segesvár volt, amely város az 1848-49-es szabadságharc egyik fontos csatájának a helyszíne. Idegenvezetőnk kalauzolásával egy belvárosi séta során gyönyörködhetünk a középkori belváros ódon épületeiben, hangulatos utcáiban és megcsodálhattuk az impozáns gótikus stílusban épült vártemplomot is. A városnézést követően ismét útra keltünk, a város határában megpillantottuk a fájdalmas emlékü csatátér színhelyét.

Utunkat tovább folytatva Csíkszereda felé Székelyudvarhelyen álltunk meg, ahol megtudhattuk, hogy Erdély legmagyarabb városában járunk, ugyanis a lakosság 95%-a ma is magyar.

Belvárosi sétánkon megtekintettük és nemzeti színű szalagot helyeztünk el a világháború áldozatainak emléket állító emlékműnél. Az erdélyi történelem nagyjait felsorakoztató Emlékezés parkjában „rendhagyó óra” keretében kis csoportokban, a modern infokommunikációs eszközöket alkalmazva ismertettük meg egymást a parkban található történelmi személyekkel. Nagyon hasznosnak bizonyult ez az alkalom.

Délután négy óra tájéka érkezünk meg Csíkszeredára, ahol a fogadó iskola képviselői már vártak minket, és nagy szeretettel fogadtak. *Forró Bertalan* tanár úr vezetésével megismerhettük Csíkszereda belvárosát, fontosabb nevezetességeit. A Mikó vár a város egyik legfontosabb nevezetessége, amelyről megtudhattuk, hogy késő reneszánsz kori, ólasz bástyás várkastély, Erdély egyik legjobb állapotú, megmaradt erődítménye. Megtekintettük a 2003-ban felszentelt Millenniumi templomot is, amelyet *Makovecz Imre* tervezett.

Ezt követően a fásasztó, de élményekben gazdag nap utolsó állomásaként nem maradt más hátra, mint hogy buszra szálljunk, és elmenjünk éjszakai szállásunkra, Csíkrákosra. Itt vendéglátóink *határtalanul* szeretettel fogadtak minket. És persze a finom és kiadós vacsora sem maradhatott el, ami önmagában külön élménybeszámolót érdemelne!

Este mindenki hamar nyugovóra tért, lélekben már készültünk a következő napra, amikor is a partneriskolánk megtekintése és a további közös programok következtek Csíkszeredán.

A Venczel József Szakközépiskolában *Bálint Gabriella* igazgató asszony köszöntötte a vendég diákokat, röviden bemutatta az iskolát, mesélt annak történetéről, helyzetéről. Az intézményben megismerkedhettünk az ottani diákokkal és tanárokkal.

Dobai Dénes tanár úr szakmai előadás keretében bemutatta nekünk az erdészet és a vadászat helyzetét Romániában, mesélt a helyi vadászati szokásokról, és felelevenített néhány történetet az iskolai vadászatokkal kapcsolatban is.

Az előadásból természetesen nem maradhattak ki a medvékkel kapcsolatos ismeretek, tanulságos történetek sem, amelyeket nagy érdeklődéssel hallgattak a soproni diákok.

A szakmai előadás után tanórákon vettünk részt, az órai munkában való részvétellel betekintést nyerhettünk az iskola mindennapjaiba. A délelőtt folyamán még alkalmunk nyílt egy közös éneklésre is, amely során a helyi diákok megtanították a soproni tanulókat

nak a *Székely himnuszt*. Közösen az *Erdész himnuszt* is elénekeltük.

Délután a Szent Anna-tó és a Mohos-tőzepláp környékének természeti értékeit fedeztük fel. A nemzeti park munkatársa szakavatott vezetésben részesített bennünket, melynek köszönhetően számos új ismerettel gazdagodtunk a túra alkalmával. A téli táj lenyűgöző látvány volt, a közel 1000 m magasságban fekvő, Európa egyetlen nagyméretű vulkáni kráter tava befagyott állapotában is páratlan élményt nyújtott. A mintegy 40 cm jégrétegen bátran sétálgattunk és 60–80 centiméteres hónak hála egy nagyobb hócsata is belefért. Napunk zárásaként még a hegyi szánkózás hihetetlen élményben is részünk lehetett. Fáradtan ugyan, de páratlan élményekkel a hátunk mögött tértünk vissza csíkrákosi törzshelyünkre. Vacsora után álomra hajtottuk a fejünket, hogy reggel hamar tudjunk indulni.

A negyedik napon buszunk Csíkszeredán keresztül Csíksomlyóra vitt minket, ahol az erdélyi diákok és tanárok már vártak bennünket. Csíksomlyó nemcsak a székelyek, hanem a teljes magyarság egyik legfontosabb búcsújáró helye is. Története olyan régre nyúlik vissza, hogy már hagyománnyá vált, és felejtethetetlen élményt nyújt a zarándokoknak, akik szerte a világból ide látogatnak, hogy hitükről tanúbizonyságot tegyenek.

Idegenvezetőnk kalauzolásával, a fogadó iskola diákjaival közösen megtekintettük a kegytemplomot és híres a Mária-szobrot, amely annyi viszontagságot vészelt át. A templom belseje lenyűgöző látványt nyújt, csodálatosan szép freskóival és ólomüvegeivel ámulatba ejti a betérő látogatót. Ezt követően egy kisebb zarándoklatot tettünk a csíksomlyói búcsú végállomásához, a Nyeregbe. Útközben Dobai tanár úr ismertette velünk a környék erdészeti tudnivalóit. A visszafelé vezető úton megízlelhettük a csíksomlyói borvízforrás sokak számára szokatlan ízét. Ezt követően közösen visszatértünk az iskolába, ahol elhelyeztünk egy szalagot az iskolázászlón, ezzel is emléket állítva a két iskola találkozásának. Ezt követően fájó szívvel ugyan, de magunk mögött kellett hagynunk a Csíki-medence vadregényes tájait.

Jó háromórás buszút után végre megpillanthattuk a késő délutáni nap fényében fürdő Kolozsvárt. A város központjában rövid sétát tettünk a Szent Mihály-plébániatemplomhoz, megnéztük a város egyik legnevezetesebb szülőltének, Mátyás királynak a

lovas szobrát, mely *Fadrusz János* leghíresebb alkotása. Itt összeálltunk egy rövid fénykép erejéig, majd Hunyadi Mátyás szülőházához sétáltunk, ahol az ódon épület falán magyarul is tábla hirdette Mátyás, az igazságos születését.

Ezután ismételten buszra szálltunk, és meg sem álltunk Nagyváradig, ahová késői órán érkeztünk ugyan, de ez csak meghozta a kedvünket egy esti sétához a belvárosban.

Utazásunk utolsó napján ismerkedtünk meg Nagyváradal. A „Körös-parti Párizs”, ahogy *Ady Endre* nevezte, a napfényes időjárásnak köszönhetően még inkább lenyűgözött bennünket is. A Sebes-Körös hídjai, a gyönyörű szecessziós stílusban épült házak, a történelmi emlékek és a Szent László-székesegyház az egykori monarchiabeli időköt idézték fel bennünk. Városnéző túránk végeztével búcsút vettünk idegenvezetőnkől, majd buszra szállva megkezdtük utunkat a hűség városa felé.

A diákok számára az út meghatározó élményt jelentett, főleg a székely magyarokkal való találkozás, akiknek a vendégszeretete, a közvetlensége, a természetesége, a jólelkűsége, a segítőkészsége és a büszkén vállalt magyarságtudata példamutató számunkra is.

Az erdélyi diákok viszontlátogatására 2019. március 11–15. között került sor. Első állomásuk Budapest volt, ahol idegenvezető közreműködésével rövid városnéző túrát tettek. Megtekintették a Hősök terét, a budai Várat a Halászbástyával és az egykori Királyi Palota épületeivel, illetve a Duna-parti sétányt. Az esti fényekben pompázó város és épületei felejtethetetlen élményt nyújtottak a tanulóknak.

Másnap, kedden délután érkeztek székely látogatóink Sopronba, ahol a 12.B és a 11.B osztályok lelkes csapata várta őket, hogy a délután hátralevő részében együtt fedezzék fel a város nevezetességeit. Elsőként Sopron városának vezetése a Városháza nagytermében fogadta a vendégeket, ahol megismerkedhettek a város történelmével, annak kiemelkedőbb eseményeivel.

Ezt követően az Erdészeti Múzeum páratlan élményt nyújtó kiállítási anyagát tekinthették meg a tanulók. Számos érdekes történetet hallhattak az egyetem életéről, illetve a Hídvégi vadászati kiállításról is.

A délután folyamán iskolánk dísztermében *Hoczek László* igazgató köszöntötte a diákokat és kísérőtanárait, *Wenezs Dominik* 12.B osztályos

tanuló pedig az iskola hagyományairól, a diákéletéről tartott rövid előadást. A szállítás elfoglalása után egy barátságos focimérkőzésre is sor került a látogatókkal, amit a Roth csapata nyert meg.

A következő napon gyakorlatiasabb tevékenységek következtek. A délelőtti első felében a TAEG Zrt. segítségével a soproni parkerdő egyik leglátogatottabb helyszínét, az Ojtózi fasor mentén található erdei tornapálya, illetve a mellette található Borostyánút tanösvény karbantartási munkáit látták el a tanulók közösen.

A munka végeztével együtt megkiszorították az Ojtózi, illetve a „rongyosok szobra” emlékműveket. Ezután az erdőgazdaság munkatársainak szakavatott vezetésével sor került a Kőhalmy Vadászati Múzeum, a Károly-kilátó és környékének a megismerésére. Számos hasznos információ hangzott el az erdőgazdaság közjóléti tevékenységével kapcsolatosan. Délután a Fertő-Hanság Nemzeti Park felfedezése következett, ahol megismerkedhettek a Fertő-táj és a Hanság jellemző élőhelytípusaival és hagyományos gazdálkodási formáival.

Csütörtökön nyílt lehetőség az iskola megtekintésére, amely során az erdélyi diákok csoportokba osztva közismereti és szakmai órákat látogattak.

Kevéssel ezután az evangélikus templomban sor került a március 15-ei közös megemlékezésre: az ünnepi műsor menetébe a vendégek szavalatokkal és felcsíki verbunkos tánc előadásával kapcsolódtak be.

Délután zajlott a székely diákok számára nagy vonzerővel bíró Soproni Egyetem megtekintése a Botanikus kerttel, a Ligneum Látogatóközponttal és az egyetem gyűjteményével. A program zárásaként az egyetem területén felállított székelykapunál közös fénykép készült.

A szakmai programok során a tanulók kölcsönösen bepillantást nyerhettek a Székelyföldön, illetve a Sopronban és környékén folyó erdészeti, vadászati és természetvédelmi munka mindennapjaiba, ami lehetőséget biztosított a világ és a szakma tágabb megismerésére.

Mind a Csíkszeredában, mind pedig a Sopronban lezajló programok és események alkalmat teremtettek a kulturális értékek, a közös történelmi múlt és hagyományainak felfedezésére, a határon is átnyúló összetartozástudat erősítésére.

Lőrincz Viktor Rudolf tanuló,

Náray Lajos tanár –

Roth Gyula Erdészeti Szakgimnázium

Szilófalum, a Duna és a Gerecse ölelésében fekvő Süttő természeti értéke a 420–440 éves korúra becsült nagylevelű hárs (*Tilia platyphyllos*). Impozáns lomb-sátra a körülötte kialakított első világháborús emlékparkban emberemlékezet óta szinte szakrális központja a falunak, mérete, vitalitása tiszteletet parancsol.

A süttöi Rákóczi-hárs

A fa eredete a múlt kódéba vész. Ha korát elfogadjuk, akkor a 15 éves háború idején (1593–1606) csírázhatott a magja. Eszerint akár ültethetett alatta névadója, Rákóczi fejedelem is. 1701-es, Bécsújhelyről Lengyelországba való szökése közben mindenesetre nem falunk, hanem a Csallóköz felé menekült. A Rákóczi-szabadságharc idején egyetlen alkalommal,

csúcsmagassága 20 m, a lombkorona átmérője 24 m. Hatalmas koronájának oldalágai messze terjednek és azok gallyai egészen a földig csüngenek. A törzs 2 m magasságban 10 ágra oszlik; 2 ágcsont nagyon helyesen cementtel van kitöltve. A fa egyébként egészséges.

A fa több ízben átesett javításokon, mindig a kor szemléletének és szakmai színvonalának megfelelő módon. Sajnos, minden jó szándék ellenére, a beavatkozások egy része (mai szemmel nézve) inkább ártott, mint használt a fa műszaki állapotának.

Dr. Bartha Dénes 1994-ben írt könyvében (*Magyarország faóriái és famatuzsálemei*) a fa 400 éves

feltöltés/feltöltődés miatt mellmagassági átmérőt nem tudtunk mérni).

A műszaki felmérési eredmények alapján egyértelműnek tűnik, hogy az óriási súlyú ágak és a levéltömeg veszélyeztetni az ágak és a törzs állékonyságát, ezért (a közeli jövőben) a korona könnyítésére (ágak csonkolásával) szükség lehet.

Halaszthatatlan feladat azonban az ágak egymáshoz rögzítése a széthasadás megelőzése érdekében.

A fa két nagy vázága mára földig hajolt, az 1925-ben emelt első világháborús emlékművet féltőn öleli körbe. A fa keleti oldalán a földre hajló ág legyökereedett. Ez a fiatal fa az anyafával (genetikailag) megegyezik. Lehet, hogy 100 év múlva ez a fa lesz a Rákóczi-hárs? Nem tudjuk. Nekünk az a feladatunk, hogy a fa életét óvjuk, és lehető leghosszabb ideig kitoljuk.

A község civilszervezete, a dr. Sággy Antal Egylet gyűjtést indított és várja a nagylelkű adományokat a fa műszaki állapotának javítására, a szükséges állagmentő intézkedések elvégzésére. Az egylet számlaszáma: 63200205-14970913. Az utalásnál a megjegyzés rovatba kérjük beírni, hogy „hársfa.”

A kézirat leadása óta sajnos a július végi viharban a fa újabb hatalmas vázága hasadt le, ami igazolja, hogy a beavatkozás a fa megmentése érdekében halaszt-

Esztergom ostrománál (1706) járt a Dunántúlon a fejedelem, de hogy járt-e Süttőn, az persze kérdéses.

Mikszáth Kálmán így ír a *Két választás Magyarországon* című könyvében a Rákóczi-fákról: „...*van-e város, ahol Rákóczi-fa ne volna? Mármost mi következnek ebből? Az, hogy a fa vándorfa, mely megy városról városra, vagy az következnek, hogy II. Rákóczi Ferenc egyebet sem csinált, mint fák alatt álldogált hét-nyolc esztendőn keresztül.*”

A fa már több mint százéves a falu török idők utáni újratelepítése, a 18. század elején. Képeslapok és leírások tanúsága szerint alatta kőfaragást folytattak, sőt egy 1859-es térkép szerint a fától keletre egykor egy tőle kisebb, de szintén termes fa is állhatott.

1864-ben *Parragh Sándor* jegyző így ír róla: „*Van Süttőn még egy nevezetes igen nagy terjedt ágas kereken nőtt és több mint 200 éves Hársfa – a falu alatt.*”

Az *Erdészeti Lapok*ban 1934-ben szerepel először. *Földváry Miksa* vértanú erdőmérnök leírása szerint: „*Ilyen emlékfá a Süttő község (Esztergom vm.) főterén a műút mellett álló terebélyes, szép hársfa is. A fa mellmagassági kerülete 530 cm,*

korúként szerepel, mellmagassági átmérője az 1934-es 530 cm-ről 720 (!) cm-re nőtt.

A korábban elpusztíthatatlannak vélt faóriás életében sajnos jelentős változások következtek be. Az elmúlt néhány év során 3 nagy vázága is lehasadt, emiatt szimmetrikus szerkezete, korábban oly szabályos, egységes lombkoronája is megbomlott. Mindezek miatt a község vezetése pályázott a fa műszaki felmérése és megerősítése érdekében, de pályázatuk sajnos nem kapott támogatást.

Idén tavasszal *dr. Kelemen Géza* és *dr. Tuba Katalin* szakértők nagylelkű felajánlásból elvégezték a fa műszaki vizsgálatát a *Fakopp 3D Arbosonic* műszerrel. A felmérésből kiderült, hogy a törzs és minden vázág erősen üreges, a fa élő szövete a kéreg alatti néhány cm-re korlátozódik. Ugyanakkor nagyon fontos kiemelni, hogy *a fát óriási vitalitás, élni akarás jellemzi!*

A múltban a fa körül feltöltést hajthattak végre, legalábbis az öreg fákra jellemző széles, bordázott gyökfő teljesen hiányzik a fa tövéből. Tökeületét talajszinten 664 cm-nek, törzskerületét (120 cm magasságban) 760 cm-nek mértük (a

hatatlanná vált. A korona könnyítését és megerősítését megkezdtük.

A cikk megírásában nyújtott segítségért köszönettel tartozom Czermann János polgármesternek, valamint Barakka Gábor és Békevári János uraknak, mindhárman a Helyi Értéktár Bizottság tagjai.

Dr. Jánoska Ferenc
okl. erdőmérnök

MEGÁLLT AZ IDŐ...

Gyökerek és lombok 12. kötet

Úgy tűnik, bő tíz év alatt semmit sem változott az erdészek „olvashatnékja” – tisztelet a kivételnek. A júniusi számban megjelent Nagy László főszerkesztőnk „Harmadik oldal”-a, melyben sajnálkozik, hogy az Egyesület által kiadott könyvek jó része most is az alagsori hűvös pincében porosodva várja a vevőt.

Lehet, hogy most is az lesz a sorsuk, mint a soproni vándorgyűlésen a *Gyökerek és lombok* addig megjelent kötetének. A szerény érdeklődés után megmaradt köteteket ugyanis az Egyesület ingyen osztogatta.

Akkor kezdeti bosszúságomat felváltotta a reménykedés, gondolván, ennél jobb reklám nem is kell a sorozat következő kötetének. Hiszen oly sokat emlegetjük nagyjaink életének mozzanatait. De csalódtam.

Aztán megtudtam, hogy a szakiskolai könyvtárak addig sem kaptak, és volt olyan vándorgyűlés, ahol a megjelent hétszáz erdész sem lapozgathatta bármelyik megjelent kiadványunkat. Pedig az ingyen kötetekben olyan életrajzokat olvashatunk, mint *Boross György*, *Kollwenz Ödön*, *Mayer Antal*, *Vargha Domokos*, *Bezzegh László*, *Csutkai Jenő*, *Hibbey Albert*, *Szederjey Ákos*, *Riedl Gyula*, *Jereb Ottó*, és sorolhatnám vég nélkül az eddig megjelent, száznál több izgalmas erdészélettörténetet. Az oly sokszor emlegetett selmeci szellemre nem is hivatkozva.

A 2005. májusi számban megjelent írásom címében a költő Nagy Lászlót szabadon idéztem: „*Nekem a kérés nagy szégyen, vegyenek úgy is, ha nem kérem*”. Amint a most megjelent „Harmadik oldal”-ból kiderül – marad a szégyen.

Engedtessek meg, hogy a sorozat nemrég megjelent utolsó kötetében szereplő kollégák életrajzáról említsek néhány szót.

Tóth János: az ötvenhatos megtorlás elől Franciaországba menekült. A francia gyarmaton sikeres Szahara-fásítást irányított, majd jelentős cédrusállományokat hozott létre. Hazánkban is szor-

galmazta elterjesztését. Fél száz magyar szakembert látott vendégül, mutatta be eredményeit.

Berkesi István: megismerhetjük az ötvenes években dolgozó kerületvezető gondjait, bajait, fatolvajait.

Winkler András: tősgyökeres soproni. Szemtanúja az ötvenhat előtti időknek. Professzor édesapja családjával nyugatra távozott, majd úgy dönt, hogy hazajön. Megismerhetjük rektori kinevezését, a hagyományok felélesztésének és a Budapestről

kinevezett rektor ténykedésének történetét.

Kobán István: felvidéki erdőmérnök. A második világháború utáni szlovák oktatási helyzetről kapunk hiteles tudósítást. Mécs László megszállott tisztelője.

Vancsura Rudolf: a Szovjetunióban végzett dendrológiai kísérleteiből írta meg a kandidátusi értekezését. Képet kapunk a hatvanas évek ottani állapotáról.

Povázsai László: a délkeleti erdészek megszállott családfakutatója. Felmenői szenvedélyes tojásgyűjtők, melynek ő is elkötelezett folytatója.

Bankovics Attila: technikusból lett tanárember, majd a Madártani Egyesület alapító tagja, aki bejárta az egész világot, kutatva a madarakat. A Természet-

tudományi Múzeum főmuzeológusaként ment nyugdíjba.

Horváth Valéria: egy erdőmérnök hölgy izgalmas élete, küzdelme a szakmában, és a magánéletben, egyáltalán nem megszokott helyzetben.

Bondor Antal: a gyermek emlékei a második világháborúról. A szocializmus legvadabb évei. Minisztériumi évek. Tanulságos életút.

Jerôme René: hagyatékából összeállított képzeletbeli beszélgetés, melyben Tömpe István munkásságáról is olvashatunk.

Ugron Anikó: nemesi ivadék. Megismerjük a szocializmus igazi arcát. Filmre való életút. A családhoz való ragaszkodás, szakmai hűség jellemzi minden élethelyzetben.

Tollner György: világháborús emlékekről, majd mint a protokoll vadászterület igazgatójától tudunk meg intim titkokat.

Bartha Pál: lényeglátóan, szokatlan őszinteséggel írja meg a gyakorlatban, majd a hivatalokban szerzett tapasztalatait.

Palacki József: követendő életút, melyben kellő szerénységgel, tisztelességgel és tisztánlátással tanúsítja, hogy semmi sem lehetetlen.

Pápai Gábor: zaklatottnak tűnő pálya, mely bizonyítja, hogy minden helyzetben, megalkuvás nélkül meg kell védeni a magad igazát.

Lezártam a sorozatot, mert belefáradtam a szerkesztői munkámon kívüli – a megjelenéshez szükséges – forrás „koldulásába” és a késlekedő megjelenés miatti magyarárzkodásba.

Mert nemcsak az általam szerkesztett kiadványok porosodnak a raktárban, hanem szerző- és szerkesztőtársaimé is. Ez elszomorító, de vajon mit érezhetnek azok a szponzorok (Dunaker, Utilis, Stihl, Grätzer Miklós – hogy csak néhányat említsek), akik megelőlegezve a bizalmat, támogatták a kiadványok megjelenését.

Mit is mond Széchenyi? „*Tiszteld a múltat, hogy érthesd a jelent és munkálkodhass a jövőn.*”

Pápai Gábor
ny. főszerkesztő

A *Gyökerek és lombok erdész életutakat bemutató portrészorozat 12. kötete megrendelhető a www.oee.hu egyesületi honlap Termékmegrendelő alkalmazásán keresztül, vagy közvetlenül az OEE Titkárságán, 3500 Ft-os áron.*

Az erdészeti erdei iskolák sikertörténete dióhéjban

Érdemes statisztikákat készíteni, hiszen értékes információkat adhatnak tevékenységek, bizonyos folyamatok alakulásáról. Alkalmat adhatnak értékelésre, helyzetelemzésre, az elkövetkező időszak átgondolására, a jövő tervezésére.

Az Országos Erdészeti Egyesület Erdészeti Erdei Iskola Szakosztály 1996-ban alakult meg. A szakosztály fő célkitűzései a következők voltak:

- segítse elő az ifjúság és a társadalmi szereplők környezetbarát magatartásának kialakulását, fejlődését az erdészeti erdei iskola (erdőpedagógiai) oktatási-nevelési módszer alkalmazásával;
- segítse egy erdészeti erdei iskola hálózat létrehozását az erdészeti ágazat támogatásával;
- szakmai műhelyt jelentsen az erdészeti erdei iskolák vezetői, munkatársai részére;
- kiemelt kapcsolati lehetőséget teremtsen a társadalom és az erdész szakma között (kommunikáció).

1997-ben útjára indult a szakosztály kezdeményezésére, szervezésében az országos Erdők Hete rendezvénysorozat. Ma már a rendezvény az Agrárminisztérium szakmai égisze alá tartozik.

Kezdetektől részesei vagyunk az erdei iskola mozgalomnak, melybe sok szakterület (pedagógusok, civilek, erdészek, nemzeti parkok, vállalkozók stb.) kapcsolódott be, mindazok, akik felelősséget éreztek zöld bolygónk megőrzése, egy környezettudatosabb életforma népszerűsítése, gyermekeink környezeti nevelése iránt. 2000-től részt vettünk az országos erdei iskola programban is.

2008-ban került kidolgozásra az erdészeti erdei iskolák minősítése. 2009-ben az akkori FVM és az OEE között Együtműködési megállapodás jött létre. A megállapodás fő célja az erdőgazdálkodók által működtetett erdei iskolák munkájának, működésének segítése, az erdészeti erdei iskolák minősítési eljárásának lefolytatása volt. Az Együtműködési megállapodás aláírása hivatalosan is dokumentálta, hogy az erdőgazdálkodók által végzett erdei iskolázás szerves része az erdő közjóléti funkciójának, így részesülhet az erdőkre irányuló erdőgazdálkodókon keresztül megvalósuló támogatásokból.

Az OEE Erdészeti Erdei Iskola Szakosztály körébe tartozó erdei iskolák hosszú évek óta készítenek statisztikát többek között a látogatottságról is. 2010-től állnak rendelkezésre teljeskörűnek mondható adatok. 2018-ban 33 erdészeti erdei iskola adatszolgáltatását tudtuk összesíteni.

Ma már az erdészeti erdei iskolák egyik minősítési kritériuma az éves statisztika elkészítése, leadása. A mellékelt oszlopdiagram jól mutatja országos szinten az erdészeti erdei iskolák látogatói számának alakulását 2010-2018 időszakban.

A tendencia egyértelműen növekvő. Ez mutatja az érdeklődés erősödését az erdészeti erdei iskolák iránt a társadalom, illetve az oktatási intézmények részéről. De jelzi az erdészeti erdei iskolák országos kapacitásbővülését is.

Az erdei iskolákat üzemeltető állami és magánerdőgazdálkodók az elmúlt években jelentős infrastrukturális beruházásokat hajtottak végre az erdészeti ágazati vezetés támo-

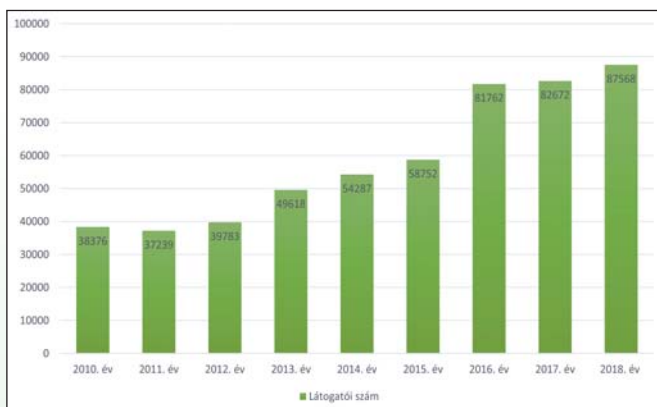
gatásával. Így nőtt az erdészeti erdei iskolák száma, befogadóképessége.

Ha összevetjük a 2010-es és 2018-as adatszolgáltatás adatait, akkor kijelenthető, hogy a látogatószám 38 376-ról 87 568-ra növekedett. Ez a bázishoz képest 128%-os növekedést jelent. Az erdészeti erdei iskolákban eltöltött napok száma 2134-ről 4111-re emelkedett (93%-os növekedés). A látogató csoportok száma 1040-ről 2820-ra emelkedett (170 %-os növekedés). A minősített erdészeti erdei iskolák száma 22-ről 33-ra nőtt.

Elvitathatlan eredménye a szakosztály működésének, hogy létrejött az erdészeti erdei iskolák hálózata Magyarországon. Mára szinte minden állami erdőgazdaság rendelkezik erdei iskolával, ahogy a magánerdészeteknél is működnek már szép számmal.

Az erdei iskolázás hivatalosan is elismert tevékenysége lett az erdészeti ágazatnak. Egyre több erdész, illetve pedagógus dolgozik a környezeti nevelés, az erdőpedagógia szakterületén.

Nem szabad szem elől téveszteni soha, hogy a siker, a társadalom részéről történő pozitív megítélés alapja az erdészeti erdei iskolákban dolgozó munkatársak szakszerű, lelkes,

Az erdészeti erdei iskolák látogatóinak száma (2010–2018)

minőségi munkája és hitelessége. A hitelesség elsősorban a gyakorlatban dolgozó erdészek aktív közreműködésén múlik. Fontos, hogy az erdei iskolába érkező gyerekeket személyesen fogadja, kísérelje az erdővel együtt élő, azt legjobban ismerő erdész, erdőpedagógus, aki az erdő legtökéletesebb varázslataiba is beavatja őket.

Azt pedig folyamatosan ki kell hangsúlyoznunk, hogy mindezek az energiabefektetések, küzdelmek, sikerek nem másért vannak, mint gyermekeinkért, gyermekeink fenntartható jövőjéért, nemzetünk életterének a megőrzéséért.

Büszkék lehetünk arra, hogy az ágazatunkban megerősödött az erdei iskolázás mint erdészeti tevékenység. Becsüljük meg az ezzel a tevékenységgel foglalkozókat! Legyünk büszkék az elért eredményekre! Reméljük, hogy munkánk által egyre több gyermek és felnőtt érzi természetes közegének, életterének az erdőt, amely tudást, életszemléletet, testi-lelki feltöltődést nyújt számukra.

Szabó Lajos

titkár, OEE Erdészeti Erdei Iskola Szakosztály

A Muraerdő vidékén jártak a vasi erdészek

2019. április 25-én a Zalaerdő Zrt. és az OEE Nagykanizsai Helyi Csoportjának meghívására a Szombathelyi Erdészeti Zrt. és az OEE Szombathelyi Helyi Csoportja tapasztalatcserére érkezett a házigazda erdőgazdasághoz.

Nagykanizsán, a Csónakázó-tó partján találkoztunk vendéglátóinkkal, ahol többek között *Rosta Gyula* vezérigazgató, *Kreiner Roland* termelési igazgató, vezérigazgató-helyettes, *Varga Attila* gazdasági igazgató, vezérigazgató-helyettes és *Gál Károly* vagyongazdálkodási osztályvezető várt minket. Rosta Gyula vezérigazgató köszöntőjében megemlítette, hogy a zalai–vasi erdészbarátság keretei között már 9 éve tartunk szakmai tapasztalatcseréket, ez a találkozó sorban a 17., de biztosan nem az utolsó.

Napi első programpontunk helyszínét rövid, de hangulatos erdei sétával értük el a nagykanizsai parkerdőn keresztül. A város régi és egyben új látványossága a felújított, 2018-ban átadott, egykor működő olajfűrésztoronyból kialakított kilátó volt. *Gál Károly* vagyongazdálkodási osztályvezető ismertette a kilátó történetét, a felújítás menetét és a műszaki adatokat. A kilátó felújítása majdnem egy teljes évig tartott, a fémből és üvegből készült építmény teljes magassága 48 méter, az alsó kilátószint 28, a felső 43 méter magasan van – ezzel az országon belül egyik legmagasabb kilátója.

Ismételt séta után elértünk a parkerdő szélére, ahol a nagykanizsai Boldog Donáti Celesztina Piarista Óvoda óvodásai vártak minket a Föld napja alkalmára összeállított színvonalas műsorukkal.

Néhány évvel ezelőtt itt, a parkerdő szélén a Zalaerdő Zrt. alakította ki az úgynevezett időspirált, mely nem más, mint az Országos Erdészeti Egyesület által 1996 óta minden évben megválasztott „Év fája” egy-egy példánya, spirál alakban ültetve. A Zalaerdő Zrt. képviseletében Rosta Gyula vezérigazgató, *Dénes Sándor* nagykanizsai

polgármester és a Szombathelyi Erdészeti Zrt. részéről *Bugán József* vezérigazgató ültette el a 2019-es év fájának választott sajmeggy egy egyedét. *Dénes Sándor* méltatta az év fája helyi hagyományának ápolását, s beszélt a klímavédelem, valamint a Földünk megővésének fontosságáról is.

Buszra szálltunk, utazásunk célpontja Szécsisziget volt. A falu a Zalaidombság Mura és Zala folyók völgyei által közrefogott területén, a Közép-Zalaidombságon, a Kerka folyó partján helyezkedik el, nem messze a szlovén határtól. *Molnárné Vitális Anikó*, a Zakatoló Erdészeti Erdei Iskola vezetője várt minket, hogy körbevezessen a 18. század közepén épült római katolikus barokk templomban, majd megtekintettük a Kerka folyó holtága mellett álló, jelenleg nem működő Kerka vízimalmot.

Ebéd előtt még tartogattak nekünk programot a zalai kollégák, a Vétympusztán a 19. században működő üveghutából fennmaradt üvegekből tekintettünk meg egy kis kiállítást, majd az itt valaha volt középkori kis falu és az egykori üvegyártás emlékére *Kárpáti Humor* erdész által faragott emlékművet leplezte le és koszorúzta meg Rosta Gyula vezérigazgató, Bugán József vezérigazgató, *Bakó Csaba* vezérigazgató-helyettes, az OEE Szombathelyi H.Cs. elnöke és *Varga Attila* vezérigazgató-helyettes, az OEE Nagykanizsai H.Cs. elnöke.

Tornyiszentmiklós község határában várt minket *Teke Jenő* erdészetigazgató, *Gyergyák Lajos* erdőművelési ágazatvezető és *Bekő Balázs* helyi kerületvezető erdész. Szakmai programunkat a Le-

tenyei Erdészet kezelésében lévő Muraerdő területén vezették a házigazdák.

Az első erdőrészletben érdekességként egy közel 20 m³-es szlavón tölgy hagyásfát tekintettünk meg (37 m magas és 127 cm mellmagassági átmérőjű), majd Tornyiszentmiklós 7C és 7E erdőrészletekben folytattuk a programot.

A térségben tavaly jelentős kocsányos tölgy és bükk termés jelentkezett, ebből különösen a tölgy makktermés volt fontos, mert itt az előírt célállomány tölgyes volt. A makkra bontás 2018 végén történt meg, a bükkös, kőrises részeken kismértékű mesterséges kiegészítéssel.

Sétánkat folytatva Tornyiszentmiklós 6C és 7D erdőrészletekhez értünk, ahol az előzőleg megtekintett erdőrészletekhez hasonló állomány állt, de itt már két lépcsőben levágásra került az anyállomány a jelentős mértékű makktermés kihasználása miatt.

Még élveztük tovább a Muraerdő hangulatát a buszhoz tartó sétánk alatt, ezzel a programjaink végére értünk. Bugán József vezérigazgató megköszönte vendéglátóinknak az ismét színvonalasra és szakmailag is tartalmasra sikeredett napot, ígéretet téve, hogy folytatjuk tovább a már hagyománnyá vált programsorozatunkat, melynek legközelebb, októberben a Szombathelyi Erdészeti Zrt. ad majd otthont. *Köszönjük az erdészbarátságot zalai kollégáinknak!*

Szöveg:

Schendlné Farkas Zsuzsanna

Fényképek: **Fűr Tamás**
OEE Nagykanizsai H. Cs.,

Dr. Nagy László
OEE Szombathelyi H. Cs.

Útkeresés az állandó erdőborítás melletti erdőkezelésben az EGERERDŐ Zrt. területén

Az OEE Egri Helyi Csoportja az Egererdő Zrt. támogatásával két rendezvényt tartott a címbeli gondolatok jobb áttekintése, de főleg gyakorlati hasznosíthatósága céljából. Az elsőt május 19-én a bükki próbálkozások egy részének bemutatására a mátrai és a dombvidéki erdészeknek, a másodikat június 13-án a Mátrában bükki kollégáinknak.

Mindkét rendezvényünkön 50-50 fő érdeklődő vett részt és megtisztelték jelenlétükkel, aktív gondolataikkal az OEE Miskolci H. Cs. tagjai és az erdőrendezésben, hatósági feladatok ellátásában tevékenykedő erdész kollégák is. Kissé sajnálatos, hogy *a hivatásos természetvédelem a kétszeri meghívás ellenére sem tartotta fontosnak a bemutatót, eszmecserét.*

Bükkösökben a folyamatos erdőborítás melletti gazdálkodásban ma már alig kételkedünk, a bejárásokat úgy terveztük, hogy azokon főleg más állományokat lássunk, olyanokat, melyeket a laikus erdőjáró sem nevez erdőirtásnak.

Ha a beszámolóban egy-egy helyszín bemutatásakor helytelen erdészeti szakkifejezést használok a használati módokat illetően, úgy kérem elnézni, hogy nekem az erdő nem emberi fogalmak közé kényszerített, megregulázásra váró munkatárgy, hanem maga a sokszínűség.

Ezzel együtt csak üdvözölni tudom, az *Erdészeti Lapok* 2019. májusi számában megjelent, *dr. Csépanyi Péter* által közreadott hiánypótló kitekintést, mely rendet teremt a mai, gyorsan változó erdészeti elvárások, erdészeti passzivitások (FANE), és kifinomultabb hasznosítási módok igen gyorsan átrendezhető világában.

Az Egerbakta 22A erdőrészlet kiindulási pontként mindkét bemutató helyszíne volt. Rendelgetése talajvédelem. A többször sarjaztatott erdőt a „tölgy hervadásos betegsége idején” gyakran száradékoltuk.

Kitettsége délnyugati, ma a vadnyomás miatti talajpusztulás már sok helyen a talajképző agyaggalában is eróziót okoz, zivatarok idején veszélyeztetve az alatta futó közutat.

Az Egri Erdészet kísérletképpen 2002-ben kivágott egy keskeny pásztát, melyet az akkori terminológia szerint, a KTT betegsége miatt EÜ használatként terveztünk. A kivágott pászta egy részét bekerítettük. Ezen a tölgy kiválóan felújult, miközben körülötte a nyers talajfelszín látható.

Kérdésként felmerült, hogy valóban ez az erdőrészlet magára hagyva tölti-e be rendelgetését, avagy a terület me-redeksége miatt, inkább a fakitermelési-erdőfelújítási problémát kívánjuk elkerülni.

Dobre-Kecsmár Csaba H. Cs. titkár említette, hogy az illetékes vadászatra jogosulttal összefogva, lehetőség lehet, mind erdészeti, mind vadgazdálkodási források megpályázására, egy-egy hektáros mozaikszerűen elhelyezkedő vadkár-elhárító kerítés kiépítésére. E módszerrel akár középtávon is elérhető, hogy ez az erdő talajvédelmi rendelgetésű örökerdő, és ne örök kopár legyen.

Bélapátfalva 9A rendelgetése szintén talajvédelem, és a talajképző kőzet szintén agyaggala, viszont a vadászatra jogosult 1997 óta az Egererdő Zrt. 2003-ban üzemtervtől eltérő kérelemmel kértünk cser kitermelésre 90 m³ lehetőséget, melyet néhány év alatt kisebb foltokon – max. 1,5 fahossz – hajtottunk végre.

2007-től, hasonló szisztémával 120 m³ került kitermelésre, de ekkor már bükk, és gyertyán is eltávolításra került. Ma egy változatos korú erdőkép látható, ahol az „újulati” szintben a KTT, B, CS, vadgyümölcsök, juharok több magasságban is megtalálhatók, sebzett talajfelszín nincs. A véderdő funkciót betölti.

A Bélapátfalva 49A története jól tükrözi erdőfelfogásunk változását. Az

1987-től érvényes üzemterv tarvágásra és mesterséges LF, VF felújításra adott lehetőséget. A lucpusztulás miatt utólag jónak tűnik, hogy az erdészet ezt nem vállalta.

Tekintve, hogy akkoriban még a száralóvágás is alig ismert fogalom volt, gyérítést hajtottunk végre, CS és MJ kitermeléssel. *(Ehhez abban az időben nem kellett üzemterv-módosítás.)*

1997-től a terület szálalóvágás, de tervezzük örökerdőre alakítását. Fatérfogatadatok: a TV lehetőség 1100 m³ volt, azóta kitermeltünk 600 m³-t, jelenlegi fakészlet 1050 m³, de ebben az újulati szint nem szerepel. Az erdőszerkezet a „rontott erdő óta” folyamatosan javul, a termőhelyre jellemző szinte valamennyi fajagyre kedvezőbb eloszlásban van jelen.

Bélapátfalva határában (BF 66C, 76A) láttunk még olyan állományokat, melyek fenntartásával kapcsolatos másutt történt próbálkozásokról nincs tudomásom: elgyertyánosodott patak menti törmelékletű erdő visszaalakítása, kis csoportos beavatkozással, az eredeti növénytársulásra (HJ, KJ, MK, MCS, B), valamint patakparti égerliget kis csoportos (legfeljebb egy fahossz) beavatkozással történő fenntartása, csekély mesterséges kiegészítéssel.

Ugyancsak *Bélapátfalván (55D, 57E)* tekintettünk meg a tölgyszáradás idején olyan EÜ termeléssel érintett erdőrészeket melyek képe szinte adott az örökerdő-gazdálkodásra.

Az első szakmai nap *Felsőtárkányban* folytatódott, először a 40C erdőrészlet tölgyes szálalóvágásáról kaptunk tájékoztatást, majd az 59B, részben széltöréssel is érintett erdőrészlet vegyes korú, és fafajú állományszerkezetéről.

Az erdőbarátibb fahasználatokra az erdészetenél több jó, és továbbfejleszthető példát is láttunk: 58B, 55A, 124B, 112C, 112D erdőrészekben.

Az igazi meglepetéssel a Bükkzsérc 12A, és B erdőrészek szolgáltak. Ezekbe a 100 évet megélt tölgyes-bükkösökbe belépve úgy érezhetjük, mintha az Úr otthonában járnánk. Az előbbi vágásos erdő, az utóbbi szálalás, de remélhetően mindkettő örökerdő. Rátéktettünk a 11C erdőrészletre is, mely kezelését hasonlóképpen örökerdőként kívánjuk megoldani.

A *mátrai bemutatók* első helyszínei a Parádsasvár 20D, 21A, melyekben kísérletként 1999-ben, a Pro Silva elvek alapján kezdtük az átalakítást. A mai erdőkép mutatja a jó helyszínválasztást.

A gyertyános-tölgyes szinte minden jellemző elegyfája képviselteti magát, a B és a CS elég jelentős százalékban. A kialakított lékekben az anyaállomány utódai megtalálhatók. Többen hiányolták a kefesűrű tölgyújulatot.

Azt mindenképpen érdemes megemlíteni, hogy ez az erdőfenntartási módszer nem görcsöl az újulat után, mint a hagyományos vágásos, ahol a végvágás mielőbbi végrehajtása érdekében alig várunk egy makktermést, hogy az elsajátítást elvégezhessük.

Az allelopátia sokfélesége miatt talán az sem lehetetlen, hogy a jó egészségben levő tölgy egyedek, még nem is kívánják úgy az utódot, mint a haldokló sarjerdők. Persze az újulat ezekben is megjelenik, de úgy hal el, hogy fogyasztó szervezeteket ránézésre nem is látunk, miközben az erdő teljes föld alatti és föld feletti hálózatát csak most kezdjük megismerni.

Gyöngyös 32B sekély andeziten, és a felsőbb térszíntén andezittörmeléken kialakult talajvédelmi rendeltetésű tölgyes. Az első beavatkozás 14 éve történt 9 pontosan bemért lékben. Jelenleg ezekben, az azóta lehullott makkterméseknek megfelelően, többféle magasságú tölgy és elegy fajok

utódai vannak. Az erdőrészlet a talajvédelmi rendeltetést betölti. E siker természetesen a lakott terület közelségének is köszönhető.

A *Gyöngyös 12E* erdőrészlet a 24-es közút mellett, a mátraházai szállodáknál található, ahol a vadhatás elfogadható. 1927-től kezdődött a Mátra turisztikai célú igénybevétele, mely szálloda- és szanatóriumépítésekkel, és persze a közúthálózat fejlesztésével is járt.

Agyonsarjaztatott erdőnk ekkor 30-40 év között volt. Csak véleményem, hogy egy ilyen országos horderejű fejlesztés igénybe vehette az útszéli fákat, akár mert útban voltak, akár nyersanyagként is. Az építkezések megkezdése, majd az építmények fenntartása a sekély talajon álló, de előtte szinte csak fanyúvással érintett erdőnk élőhelyét drasztikusan változtathatta meg (az úttól távolabbi hasonló állományok sokkal jobb egészségi állapotban vannak).

Persze azóta a talajfejlődés haladt, és az agyagszemcsék is némileg begyógyították a talajsebeket, de a faállományon látszott, hogy a jelentős csúcshasadás, fagyöngykárosítás miatt turisztikai szerepének betöltésére alkalmatlanná vált.

Ezért döntött úgy az erdőszet, hogy 2010-ben, majd 2016-ban a második kis csoportos beavatkozást is elvégezze SZV-ként. Mára e kép magáért beszél: a közút felől senki vágásterületet nem lát, a kirándulók többkorú erdőben sétálnak.

Gyöngyös 23G, 38B, Gyöngyössolyos 60A szálalóvágások. Jól átgondolt használatok. Tervezzük, a vágáskor miatti, közelítő végük ellenére, hogy örökerdőként őrizzük meg őket. Az elhangzott felvetések összecsengenek a parádsasvári erdőrészeknél átbeszéltekkel.

Még egy ma már nem túl gyakori érdekességet is láttunk, makktermő állományt, Gyöngyössolyos 38A-ban. Az erdő igen jónak tűnő genetikai adottságokkal rendelkezik. A felújulás miatt a makkgyűjtés gondot okozhat, de örökerdőként a jövőben bizonyára nagyon sok hasznos információval, akár genetikai ismereteink bővítésével is fog szolgálni.

A két tapasztalatcserét egy-egy rövid eszmecsere zárta le, az elsőt a Felsőtárkányi Erdészetenél Pázsagban, ahol meglátásainkat *Urbán Pál* vezérigazgató-helyettes, az OEE Erdőművelési Szakosztályának elnöke, a másodikat Parádsasváron, Rudolf-tanyán Dobre-Kecsmár Csaba H. Cs. titkár foglalta össze.

Gondolataik összecsengtek. *Biztos ösvény nincs.* Minden erdővel kapcsolatos ismeret bővítése lehetőség egy olyan út megismerésére, mellyel valóban az erdőt, és benne a hivatászerűen, sokszor érte akár egészségüket, életüket adó dolgozókat is szolgáljuk.

Megköszönjük a jelenlévőknek az érdeklődést, a szervező *Egri, Felsőtárkányi, Mátrafüredi és Parádfüredi Erdészeteknek* a szervezést és a vendéglátó házigazda szerepet, cégünk vezetőségének a támogatást.

Kérjük, ha tagtársainkban a leírt gondolatok érdeklődést keltettek, jelezzenek!

Garamszegi István, OEE Egri H. Cs.
Fotók: **Babiczkai József, Bányai Péter**

Szakmai nap az Alsó-Szigetközben

Az Országos Erdészeti Egyesület Győri Erdőgazdasági Helyi Csoportja minden évben szakmai napon látja vendégül a helyi csoport aktív és nyugdíjas tagjait. Ebben az évben a Győri Erdészet volt a házigazdája a június 19-én megtartott rendezvénynek. Öröndetes dolog, hogy idén is szépszámu érdeklődő jelezte részvételi szándékát az Alsó-Szigetköz bejárására.

Az idei év csapadékos, meleg, kora nyári időjárása nemcsak erdeink faállományának növekedésére volt jó hatással, de a szűnyogpopulációnak is optimális életfeltételeket biztosított, ezért több flakonnyi szűnyogriasztóval készült a mintegy 60 főnyi csapat a terepi kalandozásra.

Első programelemként *Limp Tibor* erdészetigazgató a Patkányosi vadászhasznál tartott – a Győri Erdészet Alsó-szigetközi hullámterének területeiről szóló – általános ismertetőjét hallgatta meg a csoport. Beszélt a terület adatai mellett a fafajösszetételről, az általános és az aktuális termelési feladatokról, valamint az árvízvédelem, és a természetvédelem szempontjait is figyelembe vevő erdőgazdálkodás jövőre vonatkozó koncepciójáról.

A terepi program első állomásán a győrzámolyi erdőrészek voltak a „természetes díszletei” a különböző fafajokkal folytatott gazdálkodás ökológiai, gazdasági összehasonlításának, és a házigazda az állományátalakítások észszerű ütemezéséről szóló magas szakmai színvonalú helyszíni előadásának.

Majd a Bagaméri-ágot lezáró műtárgy mellett a vízpótló rendszer kialakításáról, működéséről, a rendszer erényeiről és hibáiról, az öreg Duna rendezetlen állapotáról osztotta meg gondolatait *Limp Tibor* az érdeklődő, hatalmas szűnyograj által körbedongott közönséggel.

A területet bejáró csoport 3. terepi helyszínéeként szolgáló Görbeárok, a vízpótló rendszer helytelenül kialakított vízszintjének negatív hatásait volt hivatott szemléltetni.

A Szigetközi – éppen egy kisebb áradás közbeni – kalandozás szakmai része egy igazi kuriózzummal, az ún. NELDER-körös kísérleti terület bejárásával zárult.

Az Audi-Hungária Kft.-vel közösen folytatott projekt keretében 10 évvel ezelőtt, különböző növőtérbe ültetett a KAEG Zrt. Győri Erdészete kocsányos tölgy csemétéket. A tervek szerint az egyre növekvő sugarú körökben, mértani pontossággal ültetett fák szénmegkötő képességét 100 éves időtartamban vizsgálják az Audi-Hungária Kft. szakemberei mellett a jelenlegi, és a későbbi korok erdészei.

Fekete Teréz, OEE Győri Erdőgazdasági H. Cs.

Családi nap a Himfai parkerdőben

2019. június 1-jén rendezte hagyományos családi napját az Országos Erdészeti Egyesület Szombathelyi Helyi Csoportja. A helyszín a Vasvári Erdészeti Igazgatósághoz tartozó Himfai parkerdő és Himfai környezetvédelmi tó környezete volt.

A vendéglátó Vasvári Erdészeti Igazgatóság vezetője, *Orbán Lajos* köszöntötte a vendégeket, majd *Bakó Csaba*, a Szombathelyi Helyi Csoport elnöke üdvözölte a megjelenteket, valamint tájékoztatást adott a Helyi Csoport 2019. évi eseményeiről.

Az elnök röviden bemutatta a családi nap helyszínét. Elmondta, hogy a Himfai parkerdőt 2013–2014-ben újította fel az erdőgazdaság több mint 40 M Ft saját forrásból. A parkerdő melletti tavat a Társaság jogelődje építette az 1970-es évek végén, majd később a Megyei Horgászszövetség üzemeltette, illetve gyakorolta rajta a halgazdálkodási jogot.

Az erősen leromlott állapotú tavat 2017-ben kapta vissza az erdőgazdaság, majd a következő évben több mint 60 M Ft nagyságrendű – részben támogatási – összegből felújította. Az erdőgazdaság a halgazdálkodási jogot is átvette a horgászszövetségtől. A tóba a tavasz folyamán előnevelt, II-III. nyaras pontyot, keszeget, süllőt telepítettek 1,2 M Ft értékben, ezzel is segítve az eredményes horgászatot. A több mint 100 M Ft értékű beruházásnak köszönhetően, a Himfai parkerdő és a tó ismét kiemelt helyszíne lehet a Vas megyei állami erdők közjóléti szolgáltatásainak.

Horváth Gábor titkár az OEE küldöttgyűléséről számolt be, valamint örömmel tudatta, hogy *Bakó Csaba* elnök a Vas megyei erdőgazdálkodásért végzett magas színvonalú szakmai munkájának elismeréseként *Bedő Albert*-emlékérem kitüntetésben részesült.

A nap folyamán a gyermekek *Vörösbázi Renátánál* tehettek szert izgalmas arcfestésre és csillámtetoválásra. A tó melletti madárfigyelőből *Varga László* tagtársunk mutatta be a tavat övező nádasban fészkelő madarakat az érdeklődőknek. *Varga Péter*, valamint *Ruborits Tamás* vezetésével a parkerdő élővilágával ismerkedhettek a túrára vállalkozók.

Mivel a családi nap rendezvény időpontja éppen egybeesett a Himfai-tó horgászszezonjának kezdetével, a horgászatnak hódoló tagtársak lehetőséget kaptak horgásztudományuk bemutatására. A nap folyamán szép számmal akadtak horogra több kg-os pontyok, keszegek, kárászok. A nap folyamán lovas sétakocsikázás is színesítette a programkínálatot.

Ezúton is köszönjük a Helyi Csoport vezetőségének, a Vasvári Erdészeti Igazgatóság vezetőjének, munkatársainak és a szervezésben, lebonyolításban részt vevő tagtársainknak a színes programokkal teli nap megvalósítását és nem utolsósorban a Szombathelyi Erdészeti Zrt.-nek a rendezvény támogatását. Folytatás jövőre az Őrségben, a Szentgottárdi Erdészeti Igazgatóság területén.

Szöveg: **Horváth Gábor** titkár, OEE Szombathelyi H. Cs.

Fényképek: **Markó András**, **Bakó Csaba**

Az 1956-ban „negyedéves”, gyémántdiplomás erdész évfolyamtársak soproni találkozója

1953-ban 103-an kezdtük meg tanulmányainkat Sopronban, az Erdészeti Főiskolán. Elsősorban az alaptárgyak szigorú vizsgaszűréje hatására 1956-ban már csak 74-en jelentünk meg az évnívón. Az 1956-os forradalom levereése után évfolyamunk – hasonlóan a hallgatói összlétszámhoz – megfelező-dött: 37-en Sopronban, 37-en Kanadában, a vancouveri British Columbia Egyetem UBC Soproni Divíziójában végeztünk.

2018-ban a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Kara 33 fő egykori, 56-ban „negyedéves” hallgatójának adományozhatott gyémántoklevelet. Tiszteletdiploma-átadó ünnepségen és évfolyam-találkózónkon személyesen 8 hazai és 6 kanadai társunk jelent meg 26 hozzátartozó kíséretében

Az együtt töltött soproni három év alatt diákéletünk szép élményei, a feléledő selmeci hagyományok szellemisége, összekovácsolták heterogén összetételű évfolyamunkat.

1956-ban egységessé váltunk nemcsak a diktatórikus és embertelen Rákosi-rendszer tagadásában, hanem egy új, szabad, igazságos és humánus társadalom megteremtésének szükségességében is.

Erdész, bányász, földmérő és geofizikus hallgatótársainkhoz hasonlóan, ki közkatónaként, ki vezetőként jelentős szerepet játszott a valódi társadalmi összefogásra épülő, soproni vértelen forradalmi eseményekben. Végzésünk után is megőriztük, erősítettük a társadalmi rendszertől, időtől és földrajzi távolságtól független, életre szóló diákbarátságunkat.

2018 egy őszi délutánján a Soproni Egyetem főépülete előtt gyülekeztünk.

Együttlétünk első, ünnepi perceit *Bidló András*, az Erdőmérnöki Kar dékánja, *Facsó Ferenc*, a Dékáni Hivatal vezetője és egykori tanáraink közül *Gencsi László* is velünk töltötték.

Közös fényképezkedés után kanadai *Jandó Tiborral* együtt koszorúztuk meg az aulában elhelyezett, életutunk sorsdöntő napjait felidéző két emléktáblát. Közös főhajtásunkkal kettészakadt Alma Materünk összetartozását és tanáraink, egykori hallgatótársaink többsége közti kölcsönös megbecsülést fejeztük ki.

Alma Materünk 1990-ben, szakmátörténeti jelentőségű döntéssel, mintegy kihelyezett karként ismerte el az UBC Soproni Divízió működését. Kinti társaink az 1990. november 4-i „visszatérési” ünnepségen köszönetként egy, sorsukat művészi módon kifejező indián faragást adományoztak. Első koszorúnkat itt helyeztük el. 2011-ben a Vancouveri Soproni Alumni bronz emléktáblával örökítette meg két Alma Materre iránti tiszteletét és köszönetét.

Második koszorúnk e bronzplakett-hez került.

Közös emlékeinket is felidéző rövid botanikus kerti sétánk főbb állomásai a Wilckens-emlékkő, 1956-ban elsőéves *Józsa László* faragta indián totemoszlop és az első 1956-os emléktábla voltak.

Az esti ünnepi vacsorát családtagjainkkal a Nyugat étteremben tartottuk. Nagy örömünkre egykori, ma is élő tanáraink – *Adamovich László*, *Csanády E.*, *Rónai Ferenc* és *Roxer Egon* – képviselőiben Gencsi László is megjelent körünkben.

Nagy László köszöntőjében az együtt töltött diákévekre, nagyszerű tanárainkra emlékezett és az 1956-os eseményeket idézte fel. Utalt arra, hogy évfolyamunk meghatározó szerepet játszott a soproni felsőoktatás fennmaradásában és a kanadai áttelepülés folyamatában egyaránt.

Gondolataihoz csatlakozva *Jandó Tiborral* az 1956 utáni párhuzamos életutunk, barátságunk főbb eseményeiről beszélünk. Tolmácsoltuk társaink, illetve családtagjaik üdvözlését is. Ünnepi koccintásunk pillanataiban valamennyi évfolyamtársunkat magunk mellett éreztük. A jó vacsora közben baráti hangulatú, kötetlen beszélgetésekkel hamar elrepült az idő.

Másnap a főépület előtt gyülekezve még egy „hivatalos” fénykép készült

rólunk. Ezután hagyományaink szerint felkerestük a Növénytani tanszék II. termét. Itt tartotta *Lámfalussy Sándor* professzor 1956. október 23-án évfolyamunk utolsó, együtt töltött tanóráját.

A folyosón az 1950-es évfolyamok rekonstruált tablói az utókor megbecsülését jelezték számunkra is. (*A kanadai évfolyamok tablóinak másolatai a dékáni tanácsterem díszei.*) A szépen felújított terem padjaiban ülve, *Bartha Dénes* professzor, a „Nemky tanszékünk” mai vezetője megtisztelő mondatait hallgatva, meghatódva érintett meg minket az elmúlt 60 év népünk sorsát, egyéni életünket meghatározó történelmi pillanatainak jelentősége.

A rektori tanácsteremben csatlakoztunk a tiszteletdiplomások hivatalos programjához. Tiszteletdiplomásokkal történő találkozás mindig felemelő érzés. Egy-egy kézfogás, baráti ölelés néhány mondat az ünneplő kollégáinkkal, egyre értékesebb, maradandó élményt jelent. 2018-ban tiszteletdiplomásokként ezeken túlmenően, minden pillanatban személyesen élhettük át az ifjabb generáció megbecsülését, szeretetét.

A nálunk idősebb és az 1959-ig Sopronban végzett kollégák esetében a selmeci karok egykori hallgatóival is találkozhattunk. Ez évben a Bányász Kar 1953-ban végzett hallgatói és egy földmérő hallgatótársnőnk vették át az utódintézmények, a Miskolci Egyetem, illetve Budapesti Műszaki Egyetem vezetőitől tiszteletdiplomájukat. Az erdész tiszteletdiplomások részéről Nagy

László évfolyamtársunk, a bányászok részéről *Rem Lajos* bányamérnök ünnepi szavai hangzottak el.

A nálunk fiatalabb, aranydiplomás generáció tagjaival az 1990-hez vezető hazai társadalmi változások és szakmánk modernizálásának közös élményei kötnek össze érzelmileg és baráti-lag is szorosabban.

Egyetemünk 1990-ben szakmatörténeti jelentőségű döntéssel mintegy kihelyezett karként ismerte el az UBC Sopron Divisiót. Évfolyamunk és 56-os hallgatótársaink egyetértésével 2006-ban *Grátzer Miklóssal* közösen kezdeményeztük *dr. Faragó Sándor* rektor-nál a hazai és kint végzett társaink egyidejű, soproni elismerését. Így 2007-ben az 56-os „ötödévesek” első-

ként, majd a többi 56-os évfolyam együtt vehették át tiszteletdiplomájukat.

Bidló András Egyetemünk és az Erdőmérnöki Kar helyzetének rövid ismertetését követő hozzászólások közül *Héjj Szabolcs*, az aranydiplomások évfolyama valétaelnökének köszöntőjét említtem meg.

Ezt követően az aulában Egyetemünk hősi halottainak emléktábláinak koszorúzása következett. *Jánoska Ferenc* szabványostól eltérő, tartalmas beszédében emlékezett meg a világégések áldozatairól. Nagy megtiszteltést jelentett számunkra, hogy az Egyetem vezetői után a tiszteletdiplomások nevében Jandó Tiborral és *Széles Lajos* vasdiplomás bányász kollégánkkal együtt helyezhettük el tiszteletünk jelképét.

Az Erdőmérnöki Kar előző tanévének megnyitóján *Nagy István* földművelésügyi miniszter és számos magas rangú vendég is részt vett. Egyetemünk jövőjét szolgáló beszédek hangzottak el. Sor került ösztöndíjak átadására is. A Roller ösztöndíjat az Egyetem vezetőivel évfolyamtársunk, *Baraksó János*, a Vancouver–Sopron Alumni ösztöndíjbizottságának elnöke adta át. Két kanadai évfolyamtársunkhoz Grátzer Miklóshoz és *Horváth Sándorhoz* kötődő ösztöndíjakat is átvehettek hallgatók.

Évfolyam-találkozónk, a tiszteletdiplomás átadása és az elsőévesek eskütétele a múltat, jelent és jövőt kötötte össze gondolatainkban. Egykori tanárainknak, évfolyamtársainknak is szóló megbecsülés élményével térhettünk vissza otthonainkba.

Dr. Illyés Benjamin
okl. erdőmérnök

Az Egri Erdőgazdaság igazgatói, 1945–2018

A Szilvásváradai Erdészeti Múzeum számára elkészítettem az igazgatók (vezérigazgatók) tablóját. Ez az összeállítás a képaláírásokkal, az időpontok és cégnevek megjelölésével felfogható az Egri Erdőgazdaság tömörített történeteként az 1945-től napjainkig tartó hét évtizedben.

Ebben az időszakban a cégnek 19 igazgatója (vezérigazgatója) volt, és amint a tablóképen olvasható, 11 elnevezése volt az Egri Állami Erdőgazdaságtól az Egererdő Erdészeti Zrt.-ig.

Az ország életében, a nagypolitikában történt változások mindig szinte azonnal megjelentek az erdőgazdaságok szervezetében és természetesen az igazgatók személyében is.

Az 1945. augusztus elsejével megalakult Egri Állami Erdőgazdasóság első igazgatója *Fodor Gyula* erdőmérnök Selmechányán kezdett, és Sopronban kapott diplomát. Ő szervezte meg *Ferenczy Ferenc* főmérnökkel együtt az új állami céget, amely 1946-tól 1949-ig mint a MÁLLERD Egri Igazgatósága működött, és az erdészet haladó korszakát jelentette.

Az 1948-as fordulat éve után 1949-ben kezdődik az a nehéz időszak, amelyet állandó átszervezések, leváltások jellemeznek. Az „erős kéz politikája” az erdészetben is markánsan megjelenik.

Első lépésként leváltják az igazgatót, *Gonda Zoltánnal* elkezdődik a káderigazgatók sora: *Papp István* (Eger), *Lengyel Ferenc* (Eger), *Fehér Sándor* (Recsk), *Bakon-di Ernő* (Recsk), *Vitai József* (Mátrafüred), *Csillag Lajos* (Mátrafüred).

Erdőmérnök nem lehetett igazgató, egy év után ezt kiterjesztették az erdészet- és üzemvezetőkre továbbá az üzemegység-vezetőkre is. Az igazgatói kinevezések általában együtt jártak az átszervezésekkel.

1949-ben megszüntették a MÁLLERD országos szervezetét, Egerben létrehozták az Egri Erdőgazdasági Nemzeti Vállalatot. 1950-ben volt az első nagy átszervezés országosan, az egri céget három részre bontották (Nyugat-Bükk, Észak-Mátra, Dél-Mátra), az erdészetekből 40 üzemegységet szerveztek.

Az igazgatók kinevezésénél a szakismeret nem volt követelmény, így lehetett igazgató villanyszerelő, seprűkötő, műbútorasztalos, gyorstalpaló erdész.

1953-ban megtört a jég, a politikában enyhülés volt, *Tömpe István* OEF főigazgató két diplomás erdőmérnököt nevezett ki: *Wagner Lajost* az Egri Állami Erdőgazdaság, *Pópi Jenőt* a Zamárdi Állami Erdőgazdaság élére. Ezt követően néhány esetben már az erdészetvezetők

között is voltak mérnökök (*Hibbey, Erzsényi, Besenyei*).

Az 1950-es évekre mindvégig jellemző volt az állami elvárás, az ún. reakciós elemek eltávolítása, ez a feladat a személyzetek munkakörébe tartozott elsősorban. Ebből adódóan gyakran viták voltak az igazgatók és a személyzetek között (korábban a gondnok és a gondnokhelyettes között), szerencsére cégünkél az igazgatók többsége józanul belátta, hogy szakemberek nélkül nem lehet megoldani a feladatokat.

val *Kovács Jenő* vette át a stafétát, és 13 évig regnált.

A Mátrában *Fila Józseffel*, Egerben és az összevont nagy cégnél *Kovács Jenővel* kezdődően már alapkövetelmény volt a szakismeret, és a mai napig az igazgatók már mérnöki diplomával rendelkeznek.

A következő igazgatók sorrendben: *Schmotzer András*, *Jung László*, *Pallagi László*, *Jung László* (másodsor), *Dobro-Kecsmár Csaba*, *Jung László* (harmadszor). Közülük ketten *Kovács Jenő* és *Jung László* doktori címet szereztek. A váltások összefüggésben voltak a politika változásaival.

Az igazgatók teljes létszámát tekintve mindössze heten jöttek kívülről, a többiek valamennyien a cégünk neveltjei, akik előzőleg több munkakört betöltöttek, kellő ta-

Szükséges eset volt *Boér Ferenc* igazgató és személyzetise közti vita, amely tetlegességig fokozódott, amikor az illető hosszú listával állított be és ezek elbocsátását követelte a főnöktől. *Boér* – aki egyébként *Balassa* főigazgató embere volt – közölte, hogy neki szüksége van a szakemberekre, senkit nem hajlandó elküldeni. (A 19 közül ő az egyetlen, akiről sajnos nem találtunk fotót.)

1956 után az erdőgazdaságoknál stabilitás következett, a Mátrában *Fila József* belépésével 1957-től, Egerben pedig *Adamkó Józseffel* új korszak kezdődött 1958-ban.

Adamkó a 19 igazgató közül a leghosszabb ideig, 1958-tól 1977-ig, 19 éven át volt a vezetői székben. Jellemző adatok: az '50-es években 11 igazgatója volt az egri cégnek, a '60-as években nem volt vezetőváltás, a '70-es években egy váltás volt: *Adamkó* nyugdíjba vonulásá-

pasztalattal és szakismerettel vették át a vállalat vezetését.

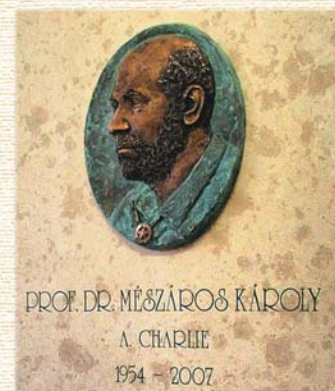
A nagy leváltások idején az '50-es években is mindig volt egy mag, a tő melletti emberek, vezetőhelyettesek, műszaki vezetők, erdészek, akik tovább vették elődeik munkáját, biztosították a folyamatosságot. A fiatalok belépésével a cég mindig megújult, de mindig megbecsülték az elődök munkáját, és átvették a tapasztalatokat. Bízom benne, hogy a jövőben is így lesz.

Az erdő örök, az erdészek munkája soha nem tekinthető befejezettnek. A vezetők egy képen való bemutatása azt szimbolizálja, hogy a mai erdők az egymást követő nemzedékek közös munkája. Ehhez kapcsolódva *Kierkegaard* gondolatát idézem: „Az életet csak hátratekintve lehet megérteni, de élni előre nézve kell”.

Wagner Tibor okl. erdőmérnök

Felhívás

prof. dr. Mészáros Károly szobra felállításának érdekében

A Mészáros Károly Felsőoktatási Emlékalapítvány kuratóriuma – egyetértésben a családdal, a Soproni Egyetem, az Erdőmérnöki Kar és az Országos Erdészeti Egyesület vezetésével, valamint Mészáros Károly évfolyamtársaival – úgy döntött, hogy közadakozásból szobrot állít egykori professzora, dékánja és rektorhelyettese, Mészáros Károly emlékére a botanikus kertben.

A források összegyűjtésében a Mészáros Károly Erdészeti Felsőoktatási Emlékalapítvány működik közre.

Kérjük mindazokat, akik anyagi hozzájárulással is támogatni kívánják a szobor megvalósítását, az erre szánt összeget

„Mészáros Károly szobra” hivatkozással az Alapítvány alábbi számlaszámára szíveskedjenek átutalni:

Sopron Bank Zrt.

17600011-00249205-00200004.

Mészáros Károly
Erdészeti Felsőoktatási Emlékalapítvány

HASZNÁLJA TAGSÁGI KÁRTYÁJÁT!

Az Országos Erdészeti Egyesületben fennálló tagságot 2012-től tagsági kártya igazolja. Az OEE-kártya tulajdonosa egyre több kedvezményt vehet igénybe a különböző vásárlási lehetőségektől kezdve a vadász-házi szállásokig. Az aktuálisan elérhető kedvezmények listája a www.oee.hu oldalon olvasható, évente egy alkalommal az *Erdészeti Lapok* is közli.

Az Egyesület vezetése a kártya használatára biztat minden egyesületi tagot! A kedvezményrendszer igazi értékét, minél szélesebb körű elfogadottságát a rendszeres kártyahasználat alapozza meg. A kártya névre szól, sorszámmal és vonalkóddal van ellátva, az Egyesület titkársága évente érvényesíti. A 2019-re szóló érvényesítő matrikát azok a tagok kapják meg az *Erdészeti Lapokon* keresztül, akik határidőre eleget tesznek az adott évre vonatkozó tagdíjfizetési kötelezettségüknek.

A kedvezményrészerről és a tagsági kártyával kapcsolatos bármely kérdésben felvilágosítás kérhető az Egyesület titkárságán (titkarsag@oee.hu, 06 1 201 6293) vagy a helyi csoportok titkárainál.

Partnereink:

A TERMÉSZET SZOLGÁLATÁBAN. STIHL. ÉS KÉSZ.

Küldetésünk van. A természet szeretetére és tiszteletére tanítani. Mert hiszünk abban, hogy ez a sikeres erdészeti munkavégzés titka.

[STIHL.HU](https://www.stihl.hu)

STIHL